1859

125 de ani
de la formarea
statului național
român prin
unirea Moldovei
cu Muntenia

1984

UNIREA - națiunea a făcut-o!

EA-

nea

ut-o!

Focşani. O uriaşă „Horă a Unirii" pe locurile unde, acum 125 de ani, s-a sărbătorit unirea ţărilor-surori

927 DE ZILE DIN CRONICA MULTISECULARĂ A LUPTEI ROMÂNILOR PENTRU UNITATE

Puţine cuvinte sînt pentru poporul român atît de pline de semnificaţii, atît de grele de înţelesuri precum cuvintele „Unire-unitate". Alături de egalitate şi dreptate socială, de omenie şi pace, de libertate şi independenţă naţională, cuvintele „Unire-unitate" ilustrează una din marile permanenţe ale istoriei noastre naţionale, un ideal multisecular, nutrit an după an şi veac după veac în necontenita curgere a timpului. Un ideal care tocmai pentru că stăpînea inimile şi conştiinţele întregului popor avea să izbîndească, mai întîi la 24 ianuarie 1859, prin formarea statului naţional român, rod al unirii Moldovei şi Munteniei, apoi avea să triumfe deplin la 1 decembrie 1918, cînd măreaţa Adunare Naţională de la Alba Iulia a proclamat unirea pentru toate veacurile a Transilvaniei cu România, realizarea, prin urmare, a statului naţional unitar român.

Un ideal care însufleţeşte şi astăzi naţiunea noastră socialistă, adînc pătrunsă de adevărul că unitatea sa reprezintă un uriaş izvor de tărie, chezăşia sigură a mersului nostru ascendent înainte, a împlinirii cutezătoarelor obiective pe care ni le-am propus. Au ilustrat cu deosebită putere această unanimă convingere amplele manifestări politice, ştiinţifice şi cultural-educative desfăşurate pe întreg cuprinsul ţării în semn de înaltă cinstire a celei de-a 65-a aniversări a Unirii din 1918, măreţele rezultate dobîn-

dite de poporul nostru în toate domeniile de activitate. Toate acestea au dat relief pregnant adevărului că generațiile de azi și-au asumat cu înaltă răspundere misiunea de a ridica pe noi culmi de frumusețe și prosperitate patria română, spre a împlini visul multelor generații de înaintași, ce au așezat trainice temelii unirii noastre.

Povestea Unirii este aproape de o vîrstă cu poporul român. Dacă în rîndurile de față o începem, stimate cititor, abia de la 11 iulie 1856, adică doar cu 927 de zile înainte de clipa biruinței de la 24 ianuarie 1859, o facem întrucît socotim că în viitoarea acelor zile hotărîtoare se oglindește, ca într-o apă limpede și adîncă, întreg clocotul multelor secole de luptă ale românilor pentru unitate. În adevăr, în oglinda acestor 927 de zile se vede un popor stînd tare și neclintit în apărarea idealurilor și drepturilor sale legitime, așa cum, dîrz și demn, a stat mereu de-a lungul zbuciumatei lui istorii ; se vede o pleiadă de destoinici oameni politici a căror inimă a bătut în același ritm cu inima fierbinte a poporului, așa cum a bătut inima acelor mulți ctitori de țară și dătători de legi și datini, domni viteji și gospodari ce au ținut în mîinile lor, cu aceeași pricepere și vrednicie, mistria și sabia ; se vede osmoza sufletească ce de veacuri unea pe români, de o parte și de alta a Milcovului, de o parte și de alta a Carpaților pînă la necuprinsa mare, într-o unică și mare familie, stăpînită de un dor străvechi și mereu tînăr — Unirea.

UN DOR STRĂVECHI ȘI TOTUȘI TÎNĂR

...Dar ce s-a întîmplat la 11 iulie 1856 ? Atunci, la Iași, a fost instalat caimacam al Moldovei Toderiță Balș, sub ocîrmuirea căruia urma să fie consultată opinia locuitorilor asupra viitorului lor, așa cum spunea hotărîrea areopagului puterilor europene ce se întruniseră în congres în primăvara lui 1856 la Paris, după războiul Crimeii. (În același scop, în țara soră, Muntenia, avea să fie instalat caimacam, cîteva zile mai tîrziu, fostul domn Alexandru D. Ghica). Două lucruri au atras atenția în întîmplările zilei de 11 iulie 1856. Mai întîi, așa cum nota în memoriile sale Radu Rosetti, Balș și-a luat postul în primire în zgomotul tunurilor austriece și a intrat în palat între doi generali austrieci, fapt pentru care comandanții trupelor habsburgice aflate în Moldova din timpul războiului Crimeii, cît și consulul austriac Gödel Lannoy „arătau pe față cea mai vie mulțumire". Apoi, seara, orașul a fost viu iluminat, improvizîndu-se transparente. Publicul, relata cititorilor săi buletinul săptămînal al „Stelei Dunării" din 14 iulie 1856, a remarcat în special pe cel care reprezenta un moldovean și un muntean, ținîndu-se frățește de mînă sub o singură coroană princiară. Dedesubt erau reunite stemele celor două Principate — Zimbrul și Vulturul — însoțite de cuvintele „Unirea Principatelor, fericirea Românilor". Cei ce se plimbau, adaugă gazeta, erau atrași de acest transparent, emblemă a Unirii. Muzica a cîntat arii naționale, iar tinerii s-au prins în Hora națională.

Din întîmplările acelei zile, minți clarvăzătoare au intuit viitoarea desfășurare a evenimentelor. Și au avut dreptate. Căci bătălia pentru Unire avea să se poarte de către cei mulți, care, urmînd îndemnul inimii, s-au prins cu gînd curat într-o uriașă Horă a Unirii cu un mic număr de oameni ai trecutului, mănunchi de boieri ruginiți, deprinși a nesocoti adevăratele trebuințe ale țării, înspăimîntați de perspectiva oricărei schimbări și înnoiri — pe care-i reprezenta Balș. Erau acei puțini la număr pe care îi stigmatiza în epocă, în potrivite versuri, Bolintineanu : *„A pune interesul persoanelor-nainte / De interesul țării ; a nu simți vreun dor / Cînd jugul rău apasă aceste locuri sinte / Aceasta-i legea lor !"*. Erau puțini, dar totuși tari aceștia. Prin întinderea uriașă a moșiilor lor (unul singur dintre ei, Alecu Balș, avea în stăpînire 80 000 de fălci de pămînt), prin hățișul relațiilor de familie, al legăturilor cu influente personalități constantinopolitane. Tari, mai ales, prin sprijinul moral și material al marilor puteri potrivnice Unirii.

În primul rînd — al Imperiului habsburgic. Ca orice cuceritor de pămînturi străine, acesta își temea anexiunile teritoriale în care trăiau încătușate neamuri și naționalități, ce aspirau la libertate și la unire cu frații lor aflați în imediata vecinătate. Așa cum erau și românii transilvăneni năzuind din toată puterea sufletului lor la unire cu cei de același neam de peste Carpați, speranță căreia Unirea Principatelor i-ar fi dat un și mai puternic suport și temei. De aceea, cuvîntul de ordine al diplomației vieneze, lansat de însuși ministrul de externe habsburg, era : **„pentru a face Unirea Principatelor, va trebui să se treacă peste trupul Austriei".** În spiritul unei asemenea politici a lucrat, mai ales, consulul austriac de la Iași, Gödel Lannoy, adversar neîmpăcat al Unirii — inspirator al tuturor manevrelor antiunioniste, al formulelor guvernamentale alcătuite din cei mai fervenți separatiști. Cu dreptate, asemenea guverne au fost numite în epocă „ministerul Gödel". Apoi — al Imperiului otoman, care vedea în împlinirea Unirii nu numai întîiul pas spre independența românilor, ci și un contagios exemplu pentru popoarele sud-dunărene aflate sub stăpînirea sa. Spre a împiedica un asemenea curs, guvernul otoman propulsează la cîrma Principatelor oameni măcinați de ambiții de mărire, amenință, promite, amînă, seamănă confuzii.

Toate aceste forțe interne și externe ostile Unirii uitau însă un lucru fundamental în acele clipe. Anume că o idee, atunci cînd stăpînește milioane și milioane de inimi și de cugete, devine de nebiruit. Iar Unirea era

Portretul lui Alexandru Ioan Cuza, ales să reprezinte voința de unire a celor două țări române

o asemenea idee. Ea însuflețise secol după secol întreaga lucrare a românilor ; ea fusese speranța în care ei găsiseră reazem în clipele de restriște ale istoriei, ea fusese raza de lumină a unor vremuri mai bune. Pentru ea lucraseră generații după generații, adăugindu-i, an după an, noi temeiuri, astfel încît la mijlocul veacului trecut ea era socotită de întreg poporul drept cheia de boltă a edificiului său național.

De un asemenea popor, conștient de înalta sa menire, adînc pătruns de dorința propășirii, se vor lovi ca de un zid uriaș și se vor sparge manevre, intrigi, urzeli, întreaga ticăloasă lucrătură a forțelor antiunioniste, la capătul celor 927 de zile, de fapt a multisecularei lor istorii, românii consacrind Unirea prin alegerea în cele două țări-surori, Moldova și Muntenia, a unui singur domn, Alexandru Ioan Cuza. Te invităm, stimate cititor, să străbatem împreună — fie și succint — aceste 927 de zile, la capătul cărora avea să triumfe dreptatea istoriei.

„MOLIMA" CE CUPRINSESE ÎNTREAGA ȚARĂ

„Sintem, așadar, în iulie 1856. Un început de vară cu cer greu de plumb, cu ploi, cu puhoaie, cu riuri umflate, ce făceau anevoie

Adunarea ad-hoc a Munteniei, ale cărei lucrări s-au deschis la 30 septembrie 1857. Stampă de Carol Popp de Szathmary

24 Ianuarie 1859

„Trecutul și prezentul atunci
fraternizară
Și toți într-o unire atunci
se-mbrățișară
Ș-am zis : Trăiască Cuza
Alexandru Ioan !
Să fie demn de tronul
lui Mircea și Ștefan.
Iar tu, o erou popul, ai fost
așa de mare
În ziua aceea sacră, în veci
nemuritoare..."

Fragment din poezia
„24 Ianuarie 1859"
de C. D. Aricescu

Medalie comemorativă
dedicată Unirii

călătoriile. Și totuși, veștile zburau dintr-o parte în alta a țării. Dar, deocamdată, ele nu sînt prea bune. În Muntenia, speranțele unioniștilor puse în Alexandru Ghica pălesc pe zi ce trece ; caimacamul, fost domnitor, se înconjoară cu „epave" ale vieții politice, oameni compromiși și uzați în guvernările regulamentare, încît la un moment dat un martor al evenimentelor exclamă : „Iată-ne întorși la 1730". Exagera, desigur, dar această exagerare arăta cît de acut și de profund resimțea țara orice măsură, orice pas care nu era în sensul vrerilor sale de progres.

Dar mai ales nu erau bune veștile ce veneau din Moldova, unde forțele ostile Unirii își concentraseră cu precădere „greul" sforțărilor lor. Găsiseră și omul potrivit în acest scop în persoana noului caimacam, Toderiță Balș, boier de o vîrstă cu veacul, mînat de ambiția bolnavă de a ajunge domn. Ca în secolul fanariot, încă cu mult înainte de instalarea sa, Toderiță Balș acordase depline puteri casei Zarifi și Vlasto din Constantinopol ca să trateze cu miniștrii turci numirea sa ca domn al Moldovei, oferind ca preț al domniei colosala sumă de 80 000 de galbeni, adică aproape un milion de franci, promițînd amintitei case, în schimbul reușitei, arenda salinelor și dreptul de exportare a cerealelor moldovene.

Inspirat de Gödel Lannoy, caimacamul ia măsură după măsură spre a împiedica libera exprimare a voinței țării. În guvern sînt numiți miniștri antiunioniști, se începe o masivă campanie de schimbare a autorităților locale ; pînă la 23 august 1856 fuseseră deja schimbați 11 din cei 13 prefecți, succesorii lor fiind aleși fără excepție din cei ce se pronunțau împotriva Unirii ; funcționarii, membrii tribunalelor sînt numiți și ei după același criteriu. Se dau ferme instrucțiuni prefecților pentru a se opri orice manifestare unionistă. La 1 august 1856, socotindu-se însă insuficient acest ordin, sînt trimiși în județe emisari speciali, avîndu-se în vedere că **„prin osebite locuri s-au arătat oarecare răuvoitori deghizați în costiumuri spre a tulbura liniștea pacinicilor lăcuitori prin feliuri de cuvinte zădăritoare"**. Emisarii aveau datoria ca, **„tălmăcindu-le gingășia lucrului"**, să le împărtășească prefecților **„lămuririle cuvenite pentru chipurile prin care să poată a-și apăra ținuturile de asăminea molevmă și prin care să se prindă și să să dei pe mîna cîrmuirii pe asăminea răi dacă s-ar întîmpla să poată răzbate"**.

Să recunoaștem că cu greu s-ar fi putut defini mai exact ceea ce, de la un capăt la celălalt al său, simțea Moldova : „molima" era dorul cel mare al unirii. Căci iată ce scriseseră cu numai două luni înainte, la 8 iunie 1856, cetățenii Bacăului : **„venind vremea a vorbi și noi pentru binele țării noastre, a ne arăta dorințele unui viitor mai bun, ne-am strîns acum într-un cuget și o gîndire și dezbătînd cu mare cumpănire asupra tuturor împrejurărilor noastre politice,**

toţi ne-am hotărît din suflet pentru Unirea Principatelor şi iarăşi pentru Unirea Principatelor ! Dorim această Unire din sufletul nostru şi o întărim". Două zile mai tîrziu, din Dorohoi se transmitea că dorinţa întregului ţinut era **„întrunirea Principatelor"**. Acte asemănătoare sînt semnate în ţinuturile Neamţ, Roman, Tutova, Fălciu, Botoşani, Fălticeni, Putna etc. Îndreptăţit scria deci Mihail Kogălniceanu lui C. A. Rosetti : **„pot să vă asigur, fără exagerare, că în afară de cîţiva candidaţi la domnie sau la căimăcămie toată naţiunea este pentru Unire (...) în ceea ce priveşte Unirea nu există decît o singură voce"**.

COSTUMUL NAŢIONAL – UN TEMUT AGITATOR UNIONIST

Pentru a sugruma această voce, caimacamul nu ezită să interzică pînă şi purtarea costumului naţional românesc ; într-adevăr, portul naţional era un temut agitator unionist, deoarece depunea prin el însuşi mărturie că românii tot una sînt, fie ei în Moldova, în Muntenia, în Transilvania, în Dobrogea, că peste graniţele politice ei alcătuiesc o unică familie. La 10 septembrie 1856 este suprimată presa unionistă. Dar socotind **„în patima de a lovi în tot ceea ce credea că este favorabil Unirii"** — cum nota Radu Rosetti — că nu este suficient, au fost desfiinţate cele mai multe din şcolile existente în Moldova de atunci (Academia de la Iaşi, şcoala secundară de la Tg. Neamţ, 22 de şcoli primare urbane). Prin aceasta, caimacamul şi ai săi se dovedeau demni continuatori ai ruginiţilor boieri munteni care după revoluţia de la 1848 ceruseră să se ardă toate cărţile din ţară, ca unele ce erau vinovate de duhul nesupunerii ce însufleţise în acel an poporul.

Şi ca de atîtea ori în istorie, şi în acele zile forţa brutală îşi asociază, spre a putea izbîndi, zvonurile, minciunile, defăimările, promisiunile menite să nască confuzii, să aducă derută ori măcar să taie aripile speranţei şi să sape încrederea în ţelul ales. S-a aranjat un „complot" ce urmărea asa-

„Cuza Vodă şi Moş Ion Roată"
Tablou de D. STOICA

Aspirația spre unitate a românilor, cu adinci rădăcini istorice, și-a aflat de-a lungul vremurilor numeroase reflectări heraldice. Între acestea – stemele reunite ale Munteniei și Moldovei (Vulturul și Zimbrul), aflate pe peceți de vechi hrisoave – așa cum este documentul emis de domnitorul Alexandru Moruzi la 24 mai 1803

sinarea caimacamului și a întregului guvern, spre a se justifica continuarea staționării trupelor austriece în țară. Emisari îmbrăcați în uniforme austriece încercau să-i convingă pe țăranii băcăuani că, dacă se vor împotrivi Unirii, vor fi împroprietăriți. Micii proprietari erau sfătuiți să nu se înscrie în listele electorale întrucît, prin aceasta, guvernul urmărea să afle cu exactitate cîte fălci de pămînt are fiecare pentru a pune o dare de 6 lei pe fiecare falce. Ispravnicul de Roman răspîndea zvonul că la București, declarîndu-se mai toți pentru Unire, au intrat turcii în țară, ocupînd tîrgurile principale ; că și în Moldova sînt gata să intre turcii și austriecii dacă s-ar mai vorbi despre Unire.

Ce e drept, o fărîmă de adevăr se cuprindea totuși în asemenea afirmații. Într-adevăr, și în Muntenia țara se declarase în imensa-i majoritate pentru Unire și se arăta gata să lupte cu orice sacrificiu pentru îndeplinirea ei. Sau, după cum scria unionistul muntean Ion Bălăceanu, în primăvara lui 1857 : **„unirea Principatelor este o dorință unanimă și va fi dificil să se renunțe la ea fără vărsare de sînge".**

Aceeași dorință stăpînea cugetele și în Moldova ; și cu toate acestea, nota un martor ocular, aici caimacamul și guvernul său purtau un adevărat „război împotriva Unirii". „Ofensiva" cea mai puternică a fost declanșată în perioada alcătuirii listelor electorale și a desfășurării alegerilor pentru Adunarea ad-hoc a Moldovei. Încă din luna februarie 1857, timp de 6 zile în șir, agentul austriac Gödel Lannoy, secretarul de stat Panaite Balș, Istrati și N. Cantacuzino, ministrul justiției, au supus listele electorale unei prime curățiri ; întrucît și după aceea au rămas un număr prea mare de unioniști, listele au fost duse la Nicolae Istrati, unde timp de o lună ele au suferit schimbări succesive. Concomitent, caimacamul a purces la acordarea unor ranguri boierești, la numeroase înaintări în armată, convins că-și cîștigă noi aderenți împotriva Unirii.

Dar țara nu a înțeles să abdice de la idealul său. Un val uriaș de proteste se ridică de pe întreg cuprinsul Moldovei. Protestează împotriva mistificării listelor electorale proprietarii mari, intelectualii, răzeșii, meseriașii, egumenii, care avertizează că în aceste condiții „noi nu putem lua parte la alegerea de față". Proteste purtînd mii de semnături sînt îndreptate spre Comisia internațională de la București pentru supravegherea desfășurării alegerilor. La 25 iunie 1857 se scria din București că un singur asemenea protest purta 6 000 de semnături ale alegătorilor, altele decît ale țăranilor, că în alte 6 județe se strîngeau semnături pe proteste asemănătoare.

PREFERAU SĂ LI SE IA VIAȚA DECÎT SĂ ISCĂLEASCĂ ÎN CONTRA UNIRII

„Aflu mai mult curaj în oamenii claselor de jos", nota, referindu-se la acest protest general al țării, unionistul moldovean D. A. Sturdza. Într-adevăr, țăranii, micii proprietari, meseriași și negutători sînt cei mai statornici în atitudinea lor : nu-i ademenesc nici promisiunile, nu-i sperie nici amenințările. La Roman, ispravnicul îi făgăduiește starostelui de negustori, Chirică, 25 de bețe dacă se mai pronunță pentru Unire. Răspunsul vine demn și hotărît : omul nu moare nici după 50 de bețe, iar el pentru Unire cu bucurie ar primi și mai mult. Tot la Roman, starostii breslelor au refuzat să semneze o petiție antiunionistă, iar la Iași starostii corporațiilor au protestat la consulatul francez împotriva presiunilor ce se făceau asupra lor în același scop. În județul Neamț, unde oamenii guvernului umblau însoțiți de jandarmi prin ocoalele ținutului

Coperta lucrării cuprinzînd „Hora Unirii", Iași, 1856 ; versurile aparțineau lui Vasile Alecsandri, iar muzica lui A. Flechtenmacher

pentru iscălituri pe o petiție contra Unirii, răspunsul celor mai dirji dintre țărani este **„că preferă a li se ridica mai bine viața decit a iscăli"**.

În fața protestului general al țării, înșiși protectorii din afară ai căimăcămiei au fost nevoiți să anuleze farsa electorală, să fixeze alegeri noi. Ele aveau să dea cîștig de cauză, așa cum era de prevăzut, unioniștilor. La Bacău este ales Vasile Alecsandri, la Botoșani — înfocatul patriot Dimitrie Rallet, la Dorohoi — „vornicu Mihail Kogălniceanu cu unanimitatea glasurilor", la Huși — Petre Mavrogheni, la Suceava — vornicul Alecu Florescu, care îl învinge pe antiunionistul Nicolae Istrati, la Roman — Constantin Hurmuzachi ; la Galați, aleșii orășenilor sînt maiorul Alexandru Ioan Cuza și Costache Negri. **„Pretutindeni — raporta consulul francez Victor Place — numele deputaților unioniști a fost însoțit de entuziasm și aclamații".** Ca la Huși, bunăoară, unde seara, după votare, doi membri ai consiliului municipal **„urmați de o numeroasă ciitime de cetățeni, între cari erau și mai mulți proprietari d-ambele clase, venind la otelul d. deputați i-au urat cu strigăte entusiastice, mărturisind bucuria cordială ce o simță pentru o alegere așa de nemerită în persoana unor bărbați ce au prosforat țării servițiî atit de eminînte și au dat dovezi dispre sintimentile de patriotizm și dreptate de care sînt însuflețiți".**

Țăranii aleg la rîndul lor pe cei mai hotărîți dintre ei, oameni cu judecată vie, cumpănită, în stare să afirme și să susțină răspicat vrerile sătenilor. În județul Putna este ales Ion Roată din Cîmpurile, bărbat în putere, ce abia pășise în al 51-lea an al vieții și care avea să-și adauge atunci pentru iscusința minții lui, pentru puterea de a vedea mai departe și mai adînc de aparența lucrurilor, numele cu care va intra în istorie de Moș Ion Roată. Județul Tutova alege ca deputat pontaș pe Pandelachi Croitoru, țăran dîrz, inițiator al unei viguroase acțiuni țărănești în satele din ocolul Prutului, unde autoritățile au descoperit hîrtii despre **„dorințele poporului"** ce trebuiau iscălite de locuitorii satelor și întărite cu pecețile comunelor, hîrtii care urmau să slujească **„diputatului pontaș", „la propoziția ci el ari di scop a faci în Divan".**

Și dincoace de Milcov, în Muntenia, alegerile au constituit un strălucit triumf pentru unioniști ; sînt aleși revoluționarii de la 1848, mulți întorși în țară abia în vara acelui an : Ștefan și Nicolae Golescu, Gheorghe Magheru, Al. G. Golescu, C. A. Rosetti, Ion Brătianu, Grigore Serrurie etc. Și aici țăranii trimit în adunări oameni vrednici și tari prin conștiința dreptății lor, buni cunoscători ai nevoilor satului : Mircea Mălăeru, Tănase Constantin, Costache Moglan, Ioan Roateș.

„NU PENTRU A LOVI DREPTURILE ȘI PACEA ALTORA, CI PENTRU A ASIGURA DREPTURILE ȘI PACEA NOASTRĂ"

La 22 septembrie 1857 se deschideau lucrările Adunării ad-hoc moldovene, iar opt zile mai tîrziu cele ale adunării muntene. De mult, de aproape un deceniu, din zilele revoluției de la 1848, țara nu mai trăise clipe încărcate de atîta speranță și încredere ; privirile toate erau îndreptate spre București și Iași, un vînt nou, proaspăt și curat bătea peste cuprinsul românesc, încît cu dreptate scria un diplomat străin că **„o viață nouă a intrat în această țară"**.

O viață nouă ce se vădea prin multe și îmbucurătoare semne. Mai întîi, prin înălțătoarele idei cuprinse în **ACTUL** adoptat în istorica ședință de la 7 octombrie la Iași :

> „Simțind că cea întîie dorință a fiecărui popul este dorința de a fi ; luînd în privire că un popul pentru a fi trebuie să-și asigure ființa sa în marea familie a națiilor ; că aceasta a fost țălul tuturor stăruințelor, luptelor și suferințelor neamului nostru (...) ; luînd în privire că dorința cea mai mare, cea mai generală, acea hrănită de toate generațiile trecute, acea care este sufletul generației actuale, acea care, împlinită va face fericirea generațiilor viitoare, este Unirea Principatelor într-un singur stat, o unire care este firească, legiuită și neapărată, pentru că în Moldova, în Valahia sîntem același popul, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceleași instituții, aceleași legi și obiceiuri, aceleași

temeri și aceleași speranțe, aceleași trebuințe de îndestulat, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, același viitoriu de asigurat și în sfîrșit aceeași misie de îndeplinit; luînd în privire că această unire o dorim nu pentru ca să lovim drepturile și să amenințăm pacea altora, ci numai pentru ca să asigurăm drepturile și pacea noastră".

Adunarea ad-hoc a Moldovei declară că **„cele întîi, cele mai mari, mai generale și mai naționale dorinți ale țării"** sînt: respectarea drepturilor principatelor și îndeosebi a autonomiei lor; Unirea Principatelor într-un singur stat sub numele de România; prinț străin cu moștenirea tronului; neutralitatea pămîntului Principatelor; puterea legiuitoare încredințată unei Obștești Adunări în care să fie reprezentate toate interesele nației.

Apoi prin istorica ședință de la București din 9 octombrie 1857, în care, fapt prin el însuși grăitor, în termeni aproape identici cu cei de la Iași, a fost adoptat în unanimitate un document în care erau evocate principalele dorințe ale românilor: chezășuirea autonomiei și a drepturilor noastre internaționale; unirea într-un singur stat și sub un singur guvern; principe străin cu moștenirea tronului; guvern constituțional reprezentativ și după datinile cele vechi ale țării, o singură Adunare obștească care va fi întocmită pe o bază electorală îndestul de largă încît să reprezinte interesele generale ale populației române.

„VIA SIMȚIRE CA SĂ NU SE VATĂME NEATÎRNAREA ȚĂRII"

Și mai era încă un semn de viață nouă: prezența în adunări a deputaților țărani, fapt unic în Europa acelui timp. N-a fost o prezență decorativă, ci una pătrunsă de adîncă responsabilitate față de soarta țării, față de viitorul ei. Un viitor care, avertizau țăranii moldoveni, nu poate fi clădit decît pe fericirea tuturor, pe ridicarea stării materiale a țărănimii. Cutremurătorul tablou al vieții și muncii țăranilor pe care îl conturează jalba lor din 9 noiembrie 1857 se încheie cu o adevărată profesiune de credință: Vrem să fim și noi ai țării și să avem și noi o țară. Un viitor despre care dîrzul deputat răzeș N. Bosie spunea — ridicîndu-se împotriva celor care calificaseră jalba țăranilor-pontași drept cuprinzătoare de „idei comuniste" și predominată de „un duh comunist și idei subversive" — că trebuie să smulgă „vesmîntul robiei" de pe spatele țăranului, căci **„trebuie să fim drepți către frații noștri (...) ca să merităm Unirea"**.

Răspunderea țăranilor față de patria aflată la un moment de răscruce al istoriei sale, înțelegerea profundă a comandamentelor acelei clipe și-au aflat cea mai tulburătoare expresie în memorabilul discurs al deputatului țăranilor din Olt, Tănase Constantin:

„Dacă noi n-am deschis gura spre a arăta omorîtoarea noastră împilare, care este totdeodată și rana dinăuntrul Țării Române, pricina a fost că am împins în fundul inimilor noastre orice chin al clasei noastre, ca să nu avem înaintea ochilor noștri acum decît numai suferințele țării întregi. Că din această tăcere a noastră însă să nu vroiască nimenea a înțelege că noi sîntem mulțumiți cu cea de astăzi stare a noastră din năuntru. Că noi mai nainte de toate cugetăm acum cu neclintită îngrijire, ca și dumneavoastră toți, la apărarea autonomiei noastre a tuturor. Că pentru noi, românii țărani, de am votat și stăruim a nu intra acum în cercetarea trebilor din năuntrul țării nu este nepătrundere de ceea ce facem, nici temere că vom pierde noi, țăranii, vreun folos al nostru în parte, ci este numai via simțire că nu cumva să se vatăme autonomia țării prin noi înșine, că noi, românii țărani, stăruim aici așteptînd hotărîrea înaltului Congres de la Paris asupra celor patru dorințe politice ale țării, votate de toată această onorabilă Adunare la 9/21 octombrie și care țin întrînsele viața viitoare a românilor".

Ca și țăranii, întreaga țară stăruia pe lîngă idealul său, așteptînd hotărîrile puterilor europene. Numai că acestea, reunite cu o întîrziere suspectă și lucrînd cu o încetineală în buna tradiție a unor asemenea reuniuni diplomatice (vezi și Congresul de la Viena), nu au ținut seama de „stăruința" și „așteptarea" românilor, împlinindu-le doar parțial vrerile. Adică cele două țări să se reunească sub numele de Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești, să aibă o comisie centrală la Focșani spre a promulga legi de interes general, în ambele Principate, să aibă o curte de casație comună. Dar să rămînă pe mai departe doi domnitori, două guverne, două parlamente, două armate. O dată mai mult în acele luni, care au părut poporului român a fi fără de sfîrșit, fiii săi cei mai clarvăzători au înțeles cîtă dreptate avusese Bălcescu cînd spusese că românii n-au a aștepta rezolvarea dreptelor lor năzuinți de la curțile împărătești ori de la cabinetele marilor puteri, că pentru acestea contau nu nevoile și vrerile popoarelor, ci propriile lor interese, în numele cărora erau sacrificate cu ușurință aspirațiile popoarelor. Au înțeles românii că, așa cum scria eminentul jurist Vasile Boerescu:

„de noi depinde, în fine, a ști să ajungem la Unire, la acest drept al nostru, la această consecință a autonomiei noastre, la realizarea acestei idei, ce s-a împlîntat atît de tare în spiritul a tot ce e român".

Și poporul român avea să arate lumii că știe să ajungă la țelul visat.

OM NOU LA VREMURI NOI

...Sintem la 28 decembrie 1858. Prefațate de 7 lovituri de tun, de aclamațiile mulțimii care a salutat deputații în drumul lor spre Cameră cu strigăte de „Trăiască Unirea !", se deschid lucrările Adunării elective a Moldovei, avind menirea de a alege pe domnul țării. Lucrul nu era ușor, căci candidații nu erau deloc puțini. În aceeași zi în care se deschidea Adunarea se publicase și lista lor în Monitorul oficial al Moldovei : 38 la număr. Dar lista rămînea deschisă și chiar a doua zi se înscria și cel de-al 39-lea candidat — spătarul Teodor Aslan. Dacă principalii pretendenți ai partidei conservatoare, Sturdza tatăl și fiul, erau cunoscuți, partida națională, majoritară în Adunare, nu-și desemnase încă, la 6 zile de la deschiderea lucrărilor, un unic candidat.

Soluția avea să fie găsită abia la 3 ianuarie 1859. În acea zi, între mai multe întruniri, avea să se desfășoare una în locuința lui Ralliet, dîrzul și generosul luptător unionist, răpus de o boală necruțătoare cu puțin timp în urmă. Erau de față cei mai mulți dintre deputații partidei naționale. Alecsandri a ținut o cuvîntare înflăcărată, anunțind că renunță la candidatura sa la tron în favoarea lui Costache Negri. I-a întrebat apoi pe Lascăr Rosetti, V. Sturdza, P. Mavrogheni, M. Kogălniceanu, Lascăr Catargiu dacă sînt dispuși să-i urmeze exemplul. Toți au fost de acord, cu excepția lui Lascăr Catargiu. Alecsandri l-a apostrofat : „Deci sînteți singurul care nu vreți să renunțați la pretențiile dumneavoastră ? Ei bine, dacă inamicii noștri vor învinge, pe dumneavoastră și ai dumneavoastră să cadă răspunderea". Catargiu a rămas însă pe aceeași poziție. În cursul unor aprinse schimburi de cuvinte, acesta a declarat că nu poate da votul său unui om ca Negri, care, odată devenit domn, i-ar lua moșiile împărțindu-le sătenilor. A venit promptă replica lui Kogălniceanu : „Nici eu nu îmi voi da votul d-lui Catargiu care, dacă ar fi domn, m-ar trimite peste hotar pe mine, care sînt pentru împroprietărirea țăranilor".

Văzind că discuția se încinge, că unii deputați pleacă (între aceștia se afla și Kogălniceanu), Lascăr Rosetti a ferecat ușa, adăugind că nimeni nu va părăsi încăperea pînă cînd nu se va realiza un consens în privința candidatului. Atunci, deputatul Nicolae Pisoțchi a rostit numele „colonelului Alecu Cuza". După trei tururi de scrutin, 19 dintre cei prezenți (deci majoritatea) au votat pentru Cuza, propunerea fiind acceptată apoi de toți deputații partidei naționale. Așa se face că în cea de „a șasea seanță" a Adunării, în ziua de 5 ianuarie 1859, Cuza a fost ales „cu majoritate de 48 glasuri" „domn Stăpînitor Moldaviei". După ultimul dintre cele 48 de voturi (Cuza s-a abținut), au izbucnit năvalnic, din toate piepturile, uralele, încît unora li s-a părut că s-au zguduit zidurile. Noul domn, îmbrăcat într-o splendidă uniformă de lăncieri, a rostit jurămîntul său în fața Adunării și a țării :

„Jur în numele Prea Sfintei Treimi și în fața Țării mele că voi păzi cu sfințenie

Procesul-verbal al istoricei ședințe a Adunării ad-hoc a Moldovei din 7 octombrie 1857, în care s-au formulat dorințele moldovenilor, între care și Unirea Principatelor

Poezia închinată de Grigore Alexandrescu domnului Unirii, Alexandru Ioan I, cu prilejul intrării acestuia în București, la 8 februarie 1859

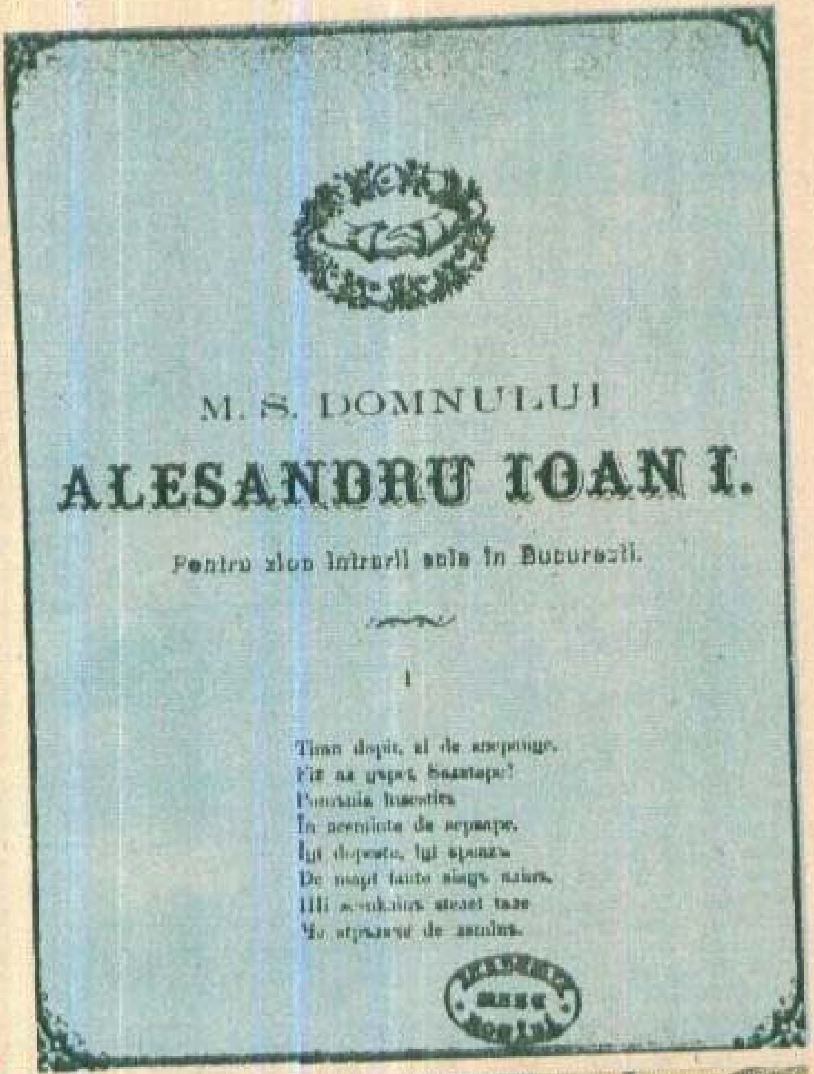

M. S. DOMNULUI

ALESANDRU IOAN I.

Pentru ziua întrării sale în București.

I

Proclamarea Unirii

Pictură de
THEODOR AMAN

drepturile și interesul Patriei, că voi fi credincios Convenției în textul și spiritul ei, că în toată domnia mea voi priveghea la respectarea legilor pentru toți și în toate, uitînd toată prigonirea și toată ura, iubind deopotrivă pe cei ce m-au iubit și pre cei ce m-au urît, neavînd dinaintea ochilor decît binele și fericirea Nației Române".

Ovațiile ce s-au reînnodat iarăși nu s-au potolit decît atunci cînd a cuvîntat Mihail Kogălniceanu :

> ...Prin înălțarea ta pe tronul lui Ștefan cel Mare, s-a reînălțat însăși naționalitatea română (...) Alegîndu-te pe tine domn în țara noastră noi am vroit să arătăm lumei aceea ce toată țara dorește : la legi nouă, om nou.
>
> Fii dar omul epohei ; fă ca legea să înlocuiască arbitrariul, fă ca legea să fie tare, iară tu, măria ta, ca domn, fii bun, fii blînd, fii bun mai ales pentru acei care mai toți domnii trecuți au fost nepăsători sau răi. Nu uita că dacă cincizeci de deputați te-am ales domn, însă ai să domnești peste două milioane de oameni !".

Ovațiile celor din tribune, ochii care înotau în lacrimi nu-și vor avea corespondent decît în marea bucurie care a cuprins Iașii și întreaga Moldovă. Orașul fusese dis-de-dimineață în picioare, adînc pătruns de gîndul că va trăi un fapt mare. În Piața Palatului se adunaseră zece mii de oameni ; străzile din centru, mai ales Ulița Mare, erau pline de oameni. Iar la vestea alegerii, toți au simțit atunci ceea ce a trăit în acele clipe tînărul Nicu Gane : **„am văzut dintre negurile trecutului răsărind un soare nou care avea să ne încălzească și să ne lumineze calea spre un viitor și mai frumos".**

Mii și mii de oameni cu torțe, cu flamuri au adresat urări noului domn, arătîndu-i dorințele ce le stăpîneau cugetele : „Trăiască egalitatea !", „Trăiască libertatea !", „Trăiască unitatea Principatelor, una și indivizibilă !". Semn limpede că, socotind Unirea bunul lor cel mai de preț, legau de ea speranța lor în construirea unei lumi în care toți să aibă parte dreaptă.

„SPRE MĂRIREA PATRIEI, SPRE FERICIREA ROMÂNILOR !"

...Deocamdată însă băteau la ușă alegerile pentru Adunarea electivă din Muntenia ; ele aveau să dea cîștig de cauză partidei conservatoare care trimite în Adunare 43 de deputați, față de 30 ai partidei naționale. Voturile cele mai multe reveneau fostului domn Gheorghe Bibescu (30) ; se părea că legămîntul acestuia făcut în 1857 la întoarcerea în țară — „Prințesa Bibescu va intra în Valahia și în București pe un drum presărat cu flori sau nu va intra deloc" — avea toate șansele să reușească. Numai că acei care gîndeau astfel uitaseră un lucru fundamental : că poporul nu-i voia pe oamenii trecutelor rînduieli, că voia domn nou în spiritul vremurilor noi pe care le trăia.

De aceea, încă din 22 ianuarie 1859, ziua deschiderii lucrărilor Adunării elective, în pofida frigului aspru de afară, mii și mii de oameni s-au îndreptat spre mitropolie spre **„a-și susține drepturile și principiul său".** Au rămas închise ușile a sute și sute de prăvălioare, zarva multor ateliere a încetat vreme de trei zile. Și-au lăsat la o parte treburile gospodăriilor lor, împovărate de atîtea greutăți, săteni din jurul Capitalei și pînă departe. Veneau cu miile, pentru că desprinse parcă din sufletele lor erau îndemnurile ziarului „Românul" : **„Conjurăm dar, în numele a sute de ani de suferințe și de chinuri, în numele a acelui ocean de lacrămi de durere și de rușine ce izvorăște fără curmare și de sute de ani din ochii nației, ca fiecare cetățean în parte-i și toți împreună să veghese asupra curselor întinse (...) Români, veghiere, inimă și înțelepciune !"**

Și vreme de trei zile a vegheat mulțimea în jurul Adunării spre a corecta, cum s-a mai observat, nedreptatea săvîrșită de căimăcămia reacționară, datorită căreia în Adunare predominau oamenii vechiului regim, „regimului privilegelor", cum l-a numit N. T. Orășanu. Ampla presiune populară, fermitatea mulțimii, care a dovedit că nu se înspăimîntă de măsurile de forță cu care mai amenința încă căimăcămia, au determinat acel fapt unic — majoritatea votînd propunerile minorității. De teama furiei mulțimii, deputații majorității conservatoare, reuniți în seara lui 23 ianuarie 1859 în sala Oteteleșanu, consideră neavenite propunerile de a boicota alegerile sau de a muta lucrările Adunării într-un alt oraș (sugestia aparținea consulului austriac Eder) și propun minorității un compromis : domnul să nu fie ales dintre candidații celor două fracțiuni opuse. Membrii partidei naționale, adunați în aceeași seară la hotelul „Concordia", vor găsi și ei, ca și deputații moldoveni, soluția prin glasul lui Dimitrie Ghica (sau, după unele surse, Cezar Bolliac), care propune alegerea lui Alexandru Ioan Cuza, însușită de toți cei prezenți.

Și a venit ziua de 24 ianuarie 1859. Dealul Filaretului era o mare de capete, o mare tăcută, liniștită, dar cu atît mai impresionantă. Adunarea se deschide și Vasile Boerescu solicită ținerea unei „seanțe secrete". În cadrul ei, într-un înălțător discurs, eminentul jurist a atras atenția asupra pericolelor ce amenințau patria. Ne-am unit cu toții asupra principiului Unirii, adaugă el, dar

> „a ne uni asupra principiului Unirii este și a ne uni asupra persoanei ce reprezin-

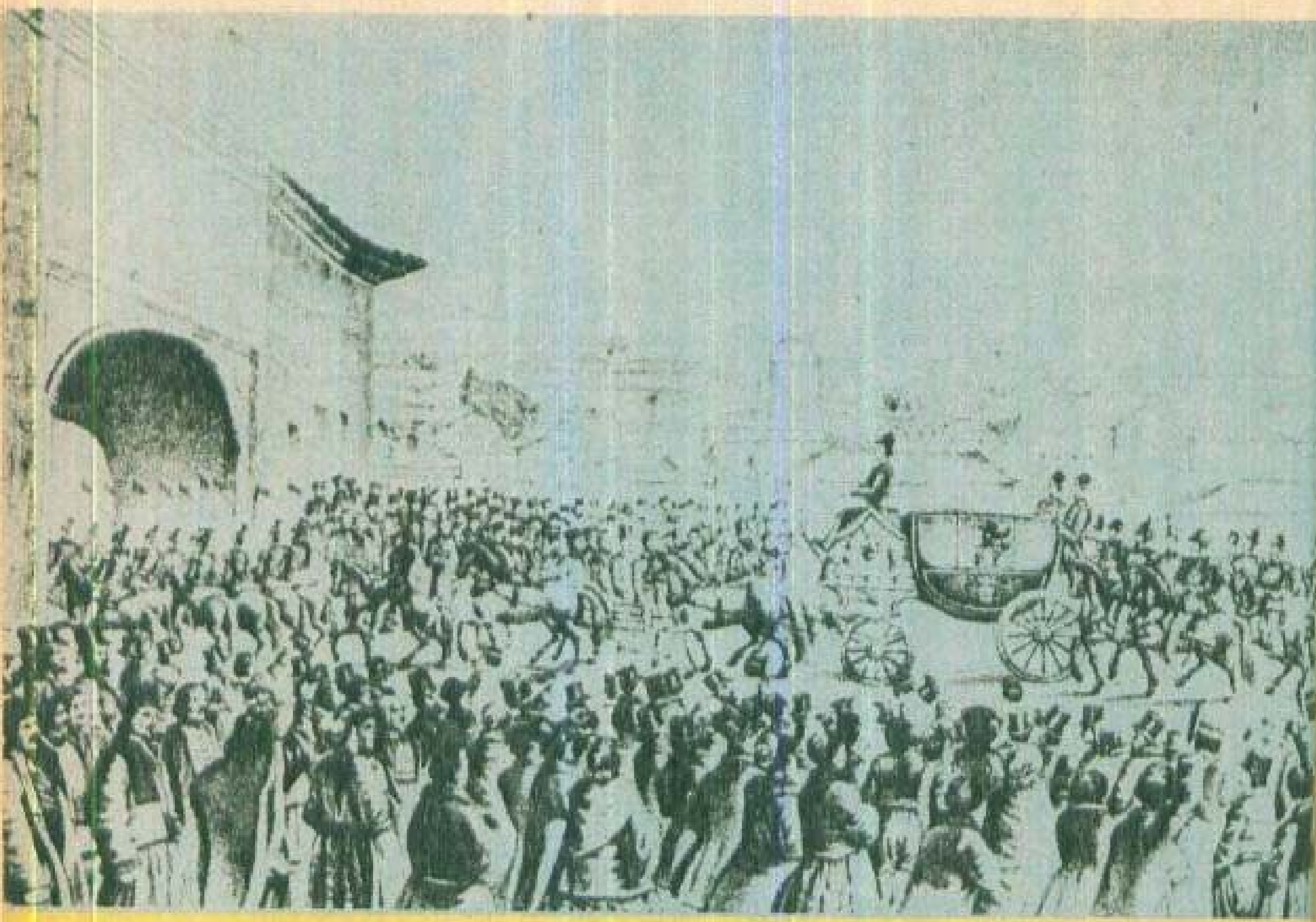

Cuza Vodă mergînd spre Adunarea deputaţilor din Bucureşti

Litografie de epocă de C. DANIELIS

tă acest principiu. Astă persoană este Alexandru Ioan Cuza, Domnul Moldovei! Să ne unim ca fraţii asupra acestui nume şi posteritatea ne va binecuvînta, ţara ne va întinde mîinile şi conştiinţa noastră va fi împăcată".

A fost un discurs electrizant. În ochii multor deputaţi s-au ivit lacrimile, căci şi bucuria intensă, ca şi durerea, se exprimă tot prin lacrimi. Deputaţi din partea majorităţii sprijină şi ei propunerea. Se semnează un act prin care toţi cei de faţă se leagă prin jurămînt să aleagă pe Cuza. Alegerea s-a desfăşurat conform aşteptărilor: toţi cei 64 de deputaţi votează pentru Cuza. Dar să dăm cuvîntul lui N. T. Orăşanu: „**Votarea se terminase şi acum începuse a se scoate unul cîte unul biletele din urnă: Alexandru Ioan I, Alexandru Cuza, Alexandru Domnul Moldovei, Alecu Cuza, colonelul Cuza şi alte multe asemenea denumiri cu care deputaţii exprimaseră numele înălţimii sale, domnitorul nostru, urmate unele de urări precum: spre mărirea patriei, spre fericirea românilor**".

Ca şi la Iaşi, sala a răsunat apoi de aplauze şi strigăte de bucurie. I-au răspuns cu un înmiit ecou aplauzele şi bucuria miilor de oameni aflaţi în afară, care s-au prins în cea mai mîndră horă ce se văzuse pe pămîntul românesc. Aveau să-i răspundă aplauzele şi bucuria unui întreg popor de la ţărmurile mării şi pînă pe plaiurile Sătmarului, din Banat pînă la obcinele Moldovei, din Maramureş la Dunărea maiestuoasă.

Un vis se împlinise. Un popor triumfase. Un stat nou pornea să străbată cu încredere veacurile, purtînd numele scump de România. Poporul său putea fi mîndru căci — aşa cum scria un ziar străin al vremii — în cele 927 de zile asupra cărora ne-am oprit aici, oferise lumii exemplul unei naţiuni care „**divizată de secole în două state distincte, vrea absolut să abolească această separaţie şi încearcă, cu o minunată abnegaţie şi un instinct politic rar, de a se concentra şi contopi total în ciuda opoziţiei redutabile a celor două puteri vecine**".

Întîiul pas se făcuse pe un drum glorios pe care aveau să strălucească apoi datele: 1877, 1918, 1921, 1944. Un drum glorios — spre România socialistă de azi, spre România comunistă de mîine.

Silviu ACHIM

ISTORIA SE SCRIE sub ochii noștri

CRONOLOGIE SELECTIVĂ EXTRASĂ DIN COLECȚIA „SCÎNTEII"

În cadrul acestei rubrici permanente a almanahului menționăm principalele evenimente politice, sociale, economice și culturale din viața patriei în cel de-al treilea an al cincinalului 1981–1985, an decisiv pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a actualului cincinal. Sînt momente ce marchează aspecte esențiale din munca hotărîtă a poporului nostru sub conducerea Partidului Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, depusă cu elan revoluționar și abnegație pentru ridicarea României socialiste pe noi trepte de progres și civilizație.

Venind în întîmpinarea unor sugestii ale cititorilor noștri de a selecta evenimentele pe teme, le-am grupat, cronologic, în șapte capitole : I. Evenimente politice deosebite ; II. Hotărîri de partid și de stat,

legi, decrete, comunicate, programe, directive, apeluri, declaraţii ; III: Din agenda de lucru a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, cuprinzînd — separat — vizitele de lucru în ţară ; intîlniri, primiri, convorbiri ; lucrări publicate în ţară ; interviuri, conferinţe şi declaraţii de presă, mesaje ; IV. Rodnic dialog la cel mai înalt nivel, incluzînd vizitele peste hotare şi vizitele în ţara noastră; V. Profundă preţuire a politicii interne şi internaţionale a preşedintelui României, relevînd lucrările consacrate operei şi personalităţii tovarăşului Nicolae Ceauşescu, editate peste hotare ; VI. Realizări economico-sociale ; VII. Manifestări culturale şi ştiinţifice. Alte acţiuni politico-educative.

Rubrica de faţă cuprinde perioada de la 1 decembrie 1982 pînă la 31 octombrie 1983, data intrării la tipar a almanahului.

I. EVENIMENTE POLITICE DEOSEBITE

1982

6 decembrie : Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia a fost examinat şi aprobat Raportul privind proiectele Bugetului de stat şi Planului financiar centralizat pe anul 1983, elaborate în spiritul orientărilor şi sarcinilor stabilite în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. şi pe baza indicaţiilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu.

In cadrul şedinţei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a făcut o informare cu privire la vizitele oficiale de prietenie, efectuate împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în Indonezia, Singapore, Malayezia şi Kuweit. De asemenea, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a informat despre convorbirile purtate la Karachi (Pakistan) cu prilejul scurtei vizite efectuate în această ţară.

7 decembrie : Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, a avut loc sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României, întrunit în noua sa componenţă, cu următoarea ordine de zi : 1. Constituirea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României; 2. Proiectul Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1983 ; 3. Proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii şi industriei alimentare pe anul 1983 ; 4. Proiectul Bugetului de stat pe anul 1983 ; 5. Programul privind înfăptuirea măsurilor de autoconducere şi autoaprovizionare, în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populaţiei cu produse agroalimentare şi bunuri industriale de consum pe trimestrul IV/1982 şi semestrul I/1983.

In încheierea lucrărilor a luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

8 decembrie : Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din industrie, construcţii, transporturi, circulaţia mărfurilor şi finanţe.

In încheierea lucrărilor plenarei a luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, preşedintele Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii.

8 decembrie : Plenara Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste.

In încheierea lucrărilor plenarei a luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România, preşedintele Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste.

8 decembrie : Plenara Comitetului Central al Organizaţiei Democraţiei şi Unităţii Socialiste.

8 decembrie : Şedinţa Camerei legislative a consiliilor populare.

8 decembrie : Şedinţa Biroului Executiv al Consiliului Naţional al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii şi Gospodăririi Apelor, pe a cărei ordine de zi au fost înscrise rapoartele cu privire la Proiectul planurilor de dezvoltare a agriculturii, industriei alimentare, silviculturii şi gospodăririi apelor pe anul 1983.

9 decembrie : In prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, s-au reluat în plen lucrările sesiunii a şasea a celei de-a opta legislaturi a Marii Adunări Naţionale. Pe ordinea de zi, aprobată în şedinţa din luna noiembrie a acestei sesiuni, au fost înscrise următoarele puncte: 1. Proiectul de Lege pentru adoptarea Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1983 ; 2. Proiectul de Lege pentru adoptarea planului de dezvoltare a agriculturii şi industriei alimentare pe anul 1983 ; 3. Proiectul de Lege pentru adoptarea Bugetului de stat pe anul 1983 ; 4. Proiectul de Lege cu privire la obligaţiile şi răspunderile consiliilor populare, unităţilor socialiste şi ale cetăţenilor pentru buna gospodărire, întreţinere şi curăţenie a localităţilor urbane şi rurale, păstrarea ordinii şi disciplinei publice ; 5. Programul privind înfăptuirea măsurilor de autoconducere şi autoaprovizionare în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populaţiei cu produse agroalimentare şi bunuri industriale de consum pe trimestrul IV/1982 şi semestrul I/1983 ; 6. Proiectele de legi pentru aprobarea decretelor cu putere de lege emise de Consiliul de Stat.

10 decembrie : La C.C. al P.C.R. a avut loc o Consfătuire de lucru cu cadre de conducere şi

specialiști din domeniul geologiei, industriei extractive și metalurgiei neferoase.

În încheierea lucrărilor consfătuirii a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România.

16—18 decembrie : CONFERINȚA NAȚIONALĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN cu următoarea ordine de zi : 1. Cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, la sarcinile ce revin organelor și organizațiilor de partid pentru formarea omului nou, făuritor conștient al socialismului și comunismului ; 2. Cu privire la modul în care se realizează Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985 și măsurile ce se impun pentru îndeplinirea integrală a planului în industrie, agricultură, construcții, transporturi, circulația mărfurilor, pentru înfăptuirea întocmai a hotărîrilor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român ; 3. Programele speciale cu privire la : producerea energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în 1990 ; valorificarea superioară și creșterea bazei de materii prime, minerale și energetice primare ; reducerea suplimentară a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie în anul 1983 ; intensificarea recuperării și valorificării resurselor energetice secundare în anul 1983 ; creșterea productivității muncii, organizarea și normarea științifică a producției și a celorlalte activități în anul 1983 ; reducerea suplimentară a costurilor și cheltuielilor materiale în perioada 1983—1985, perfecționarea sistemului de planificare, evidență și calculare a costurilor de producție și de stabilire a prețurilor ; 4. Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, pentru asigurarea populației cu produse agroalimentare, industriale și prestările de servicii în perioada 1983—1985 ; 5. Măsuri organizatorice.

Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, cu privire la stadiul actual al edificării socialismului, la realizarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială, la programele speciale și la măsurile pentru îndeplinirea cu succes a cincinalului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului a fost publicat la 17 decembrie.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la încheierea conferinței a fost publicată la 19 decembrie.

Rezoluția Conferinței Naționale a partidului a fost publicată la 21 decembrie.

27—28 decembrie : Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor.

În încheierea lucrărilor plenarei a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele **Republicii Socialiste România.**

30 decembrie : În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea partidului și statului, a avut loc în Capitală adunarea festivă consacrată celei de-a XXXV-a aniversări a proclamării Republicii, eveniment epocal în istoria României, în mersul ei înainte pe calea progresului și civilizației, care a marcat instaurarea pentru prima oară în țara noastră a puterii politice depline a poporului.

1983

7 ianuarie : La sediul C.C. al P.C.R. a avut loc solemnitatea aniversării zilei de naștere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prim viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, militant de frunte al partidului, strălucit om de știință, savant de renume mondial.

15 ianuarie : Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România, în cadrul căreia a fost examinată activitatea delegației țării noastre la lucrările Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, care s-au desfășurat în zilele de 4—5 ianuarie 1983 la Praga.

26 ianuarie : Partidul, țara, întregul popor au omagiat cu profundă dragoste și recunoștință 50 de ani de activitate revoluționară și ziua de naștere a secretarului general al partidului, președintele Republicii Socialiste România.

În cadrul adunării solemne din Capitală, tovarășului Nicolae Ceaușescu i s-a înmînat **Medalia omagială** și i-au fost adresate mesaje de înaltă stimă și prețuire din partea Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România, a organizațiilor de partid, organizațiilor de masă și obștești, a oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul țării — expresie puternică a indestructibilei unități a întregii națiuni în jurul partidului, al secretarului său general. De asemenea, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost transmise mesaje de prețuire și de înaltă considerație, calde urări din întreaga lume.

29 ianuarie: Consfătuirea de lucru organizată la C.C. al P.C.R. cu cadre de conducere, specialiști și muncitori din **industria minieră și geologie.** În încheierea lucrărilor consfătuirii a **luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român.**

8 februarie : Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia au fost dezbătute și aprobate Raportul și Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe

4*

anul 1982. Comitetul Politic Executiv a stabilit să fie dat publicității Comunicatul Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Consiliului de Miniștri, Comitetului de Stat al Planificării și Direcției Centrale de Statistică cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare pe anul 1982.

Comitetul Politic Executiv a examinat și aprobat, de asemenea, Raportul privind asigurarea și controlul calității produselor și activitatea de metrologie în anul 1982. Pornind de la hotărîrile adoptate de Conferința Națională a partidului, de la creșterea cerințelor economiei naționale, Comitetul Politic Executiv a hotărît elaborarea, pentru toate ramurile economice, a unor programe speciale care să conducă la îmbunătățirea continuă a calității produselor; a examinat și aprobat propunerile privind valorificarea unor materii prime și materiale recuperabile cu conținut de elemente utile; a analizat și aprobat raportul privind balanțele principalelor produse agricole din recolta anului 1982.

In cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o informare cu privire la vizita oficială de prietenie pe care a întreprins-o în țara noastră, în perioada 21—24 ianuarie, colonelul Moammer El Geddafi, conducătorul Marii Revoluții de la 1 Septembrie al Jamahiriei Arabe Libiene Populare Socialiste.

11—12 februarie : Lucrările celei de-a XIII-a Conferințe a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România. In cadrul lucrărilor a luat cuvîntul **tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român.**

16 februarie : Adunarea festivă din Capitală consacrată împlinirii a 50 de ani de la eroicele **lupte revoluționare din 1933 ale muncitorimii** române.

La adunare a luat cuvîntul **tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.**

17—19 februarie : La București s-au desfășurat lucrările **Conferinței pe țară a președinților consiliilor populare.** In încheierea lucrărilor conferinței a **luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.**

4 martie : Convocarea-bilanț a activului cadrelor de bază ale armatei, în cadrul căreia **tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, comandantul suprem al forțelor noastre armate,** a rostit o cuvîntare.

8 martie : In Capitală a avut loc ședința de **constituire a Consiliului Silviculturii.**

10 martie : La București a avut loc **Consfătuirea de lucru** cu cadre de conducere și alți oameni ai muncii din **industria petrolului.** In încheierea lucrărilor consfătuirii a **luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii.**

15 martie: Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia a fost examinat Raportul privind utilizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor din industrie, construcții și transporturi în anul 1982.

De asemenea, Comitetul Politic Executiv a dezbătut și aprobat Raportul privind îndeplinirea consumurilor normate de materii prime, materiale, combustibil, energie electrică și a normativelor de valorificare în anul 1982; a dezbătut și aprobat un raport în legătură cu nivelul stocurilor existente la 1 ianuarie 1983, la principalele materii prime și materiale; a dezbătut, de asemenea, programul de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din 16—18 decembrie 1982 în domeniul retribuirii muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii.

In cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o informare cu privire la vizita de prietenie pe care a efectuat-o în țara noastră, în perioada 17—18 februarie, regele Hussein Ibn Talal al Regatului Hașemit al Iordaniei.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut, de asemenea, o informare cu privire la vizita de prietenie pe care a efectuat-o, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Populară Bulgaria, în perioada 24—26 februarie.

22 martie: Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia a fost examinat Raportul privind situația economico-financiară pe ansamblul economiei naționale în anul 1982, rezultată pe baza analizei de bilanț; a examinat și aprobat Raportul privind evoluția prețurilor și tarifelor în anul 1982; a analizat Raportul privind stadiul aplicării măsurilor adoptate de conducerea partidului pentru trecerea la noul program de lucru în unitățile miniere; a analizat și aprobat Raportul cu privire la efectivul, compoziția și structura organizatorică a partidului la 31 decembrie 1982; Raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul 1982 de către organele de partid, de stat și organizațiile de masă pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului; Raportul privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii în 1982; Raportul privind activitatea internațională a partidului și statului în 1983 și principalele orientări în politica externă în anul 1983 și a hotărît să le supună dezbaterii plenarei C.C. al P.C.R.

23—24 martie : Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-au desfășurat lucrările plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, cu următoarea ordine de zi: 1. Raportul privind situația economico-financiară pe ansamblul economiei naționale în anul 1982, rezultată pe baza analizei de bilanț. 2. Programul de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din 16—18 decembrie 1982 în domeniul retribuirii muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii. 3. Raportul cu privire la efectivul, compoziția și structura organizatorică a partidului la 31 decembrie 1982. 4. Raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul 1982 de către organele de partid, de stat și organizațiile de masă pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului. 5. Raportul privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii în 1982. 6. Raportul privind activitatea internațională a partidului și statului în 1982 și principalele orientări în politica externă în anul 1983. 7. Unele probleme organizatorice.

In încheierea lucrărilor plenarei a luat cuvîntul **tovarășul Nicolae Ceaușescu.**

25—26 martie: In prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-au desfășurat lucrările în plen ale sesiunii a șaptea a celei de-a opta legislaturi a Marii Adunări Naționale, cu următoarea ordine de zi: 1. Raportul Consiliului de Miniștri cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială în trimestrul I/1983 și măsurile luate pentru aplicarea hotărîrilor

Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982 privind creșterea producției materiale și productivității muncii, a eficienței în toate domeniile de activitate, realizarea integrală a sarcinilor pe anul 1983. 2. Raportul comisiei de anchetă a unor încălcări ale legilor și normelor agrozootehnice. 3. Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1977 privind Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, ale întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor și Consiliul Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor. 4. Proiectul de lege pentru modificarea Codului muncii. 5. Proiectul de lege pentru modificarea Legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, nr. 57/1974. 6. Proiectele de legi pentru aprobarea decretelor cu putere de lege emise de Consiliul de Stat după sesiunea a șasea a Marii Adunări Naționale.

28 martie: Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a avut loc ședința Consiliului de Stat, în cadrul căreia s-au dezbătut și adoptat: Decretul privind aprobarea Programului de amenajare și exploatare integrală a Deltei Dunării; Decretul privind aprobarea statutelor organizațiilor socialiste din agricultură; Decretul cu privire la declararea animalelor, înstrăinarea și tăierea bovinelor și cabalinelor; Decretul pentru modificarea și completarea Decretului Consiliului de Stat nr. 393/1981 privind contractările și achizițiile de animale, păsări și produse animale; Decretul privind vînzarea produselor agricole de către producătorii individuali, precum și unele măsuri pentru asigurarea respectării prețurilor maximale de mercurial; Decretul privind unele măsuri pentru intensificarea acțiunii de igienizare și curățire a pădurilor; Decretul privind regimul aparatelor de multiplicat, materialelor necesare reproducerii scrierilor și al mașinilor de scris; **Decretul privind modificarea Codului penal, în legătură cu incriminarea, ca infracțiune, a deturnării de fonduri.**

Consiliul de Stat a examinat și ratificat o serie de convenții și acorduri dintre țara noastră și alte state.

În continuare, Consiliul de Stat a discutat și aprobat Programul privind analizele efectuate în anul 1983, din însărcinarea Consiliului de Stat, de comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale; a dezbătut și aprobat Raportul Comisiei pentru analiza activității de soluționare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii adresate Consiliului de Stat, în anul 1982, precum și Raportul Consiliului de Miniștri privind rezolvarea propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii adresate organelor centrale ale administrației de stat, în anul 1982; a examinat și aprobat Darea de seamă privind activitatea desfășurată de Tribunalul Suprem în anul 1982 și Raportul privind activitatea organelor Procuraturii Republicii Socialiste România pe anul 1982.

30 martie: La București au avut loc **plenarele consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană din Republica Socialistă România.**

31 martie: În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut loc ședința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană. În cadrul ședinței **tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o cuvîntare.**

20 aprilie: Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu factori de conducere și specialiști din **domeniul materialelor de construcții și construcțiilor.** În încheierea lucrărilor consfătuirii **a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.**

26 aprilie: Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia a fost examinat raportul cu privire la măsurile luate de organele și organizațiile de partid, conducerile ministerelor și unităților economice, în vederea realizării programelor de reparații, revizii și întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, îndeosebi a agregatelor energetice pentru desfășurarea normală a proceselor de producție.

Comitetul Politic Executiv a dezbătut, de asemenea, Raportul privind execuția bugetului de stat, a planului financiar centralizat și a celorlalte planuri financiare în perioada 1 ianuarie—31 martie 1983; a dezbătut și aprobat raportul cu privire la participarea oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor pe anul 1982, precum și proiectul de decret corespunzător; a dezbătut raportul cuprinzînd sinteza propunerilor pentru planul de școlarizare și a numărului de burse pe anul școlar 1983/1984, la toate gradele de învățămînt; a analizat raportul cuprinzînd principalele concluzii rezultate din controlul efectuat asupra activității secțiilor industriale anexe de pe lîngă consiliile populare și unitățile cooperatiste profilate pe consum de metal, cauciuc și mase plastice; a examinat evoluția populației și a principalelor fenomene demografice în anul 1982; a dezbătut un raport cu privire la promovarea femeilor în funcții de răspundere în perioada 31 decembrie 1979 — 31 martie 1983.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita prietenească de lucru efectuată în țara noastră de tovarășul Mitia Ribicici, președintele Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, în fruntea unei delegații a U.C.I., în zilele de 18 și 19 aprilie.

1 Mai: În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea partidului și statului, la 30 aprilie a avut loc în Capitală marea **adunare populară consacrată zilei de 1 Mai** — Ziua muncii, a solidarității internaționale a celor ce muncesc.

14 mai: Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia a fost examinat un raport cu privire la stadiul pregătirii proiectelor de documente ale Consfătuirii economice la nivel înalt a țărilor membre ale C.A.E.R.

În continuare s-au examinat și aprobat propunerile referitoare la organizarea asistenței medicale cu plată.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, în perioada 5—10 mai, de tovarășul Hu Yaobang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez.

26—27 mai: Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut loc **Consfătuirea de lucru** de la C.C. al P.C.R. pe **problemele industriei și agriculturii.**

În încheierea lucrărilor consfătuirii **a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu.**

27—28 mai: Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste

România, preşedintele Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, a avut loc Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din industrie, construcţii, transporturi, circulaţia mărfurilor şi finanţe.

27—28 mai : Plenara Consiliului Naţional al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii şi Gospodăririi Apelor.

28 mai: In prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, a avut loc **şedinţa comună a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din industrie şi Consiliului Naţional al Agriculturii.**

In cadrul şedinţei comune a **luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu.**

30 mai: Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia a fost examinat şi aprobat raportul cu privire la stabilirea preţurilor de producţie şi de livrare pe metru linear, metru pătrat sau pe bucată, în vederea stimulării reducerii consumului de materii prime şi materiale.

In continuare a fost examinat un raport cu privire la activitatea cooperativelor de credit, care funcţionează ca unităţi distincte, cu gestiune şi conducere proprie, în cadrul cooperaţiei de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor.

In cadrul şedinţei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a prezentat o informare cu privire la vizita de stat pe care a întreprins-o, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în perioada 20—23 mai, în Republica Turcia.

9 iunie: Sub preşedinţia tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, preşedintele Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, s-a deschis **Plenara Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie.** In prima zi a lucrărilor plenarei a luat cuvîntul tovarăşa Elena Ceauşescu.

In prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, la 10 iunie lucrările plenarei au continuat. In încheierea dezbaterilor **a luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu.**

10 iunie: S-a publicat documentul „Poziţia şi propunerile României la sesiunea a VI-a a Conferinţei Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare", prezentate din însărcinarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România, de către tovarăşul Manea Mănescu, vicepreşedinte al Consiliului de Stat, conducătorul delegaţiei române la sesiune. Lucrările s-au desfăşurat la Praga.

21 iunie: Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia a fost dezbătut şi aprobat Raportul cu privire la proiectul Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anii 1984—1985.

In continuare, Comitetul Politic Executiv a examinat şi aprobat măsurile referitoare la aplicarea Programului privind retribuirea muncii şi repartiţia veniturilor oamenilor muncii; a stabilit ca raportul privind îndeplinirea consumurilor normate de materii prime, materiale, combustibili, energie electrică şi a normativelor de valorificare în primul trimestru al anului 1983 să fie dezbătut şi analizat în cadrul guvernului; de asemenea, a dezbătut un raport cu privire la modul în care se înfăptuieşte programul de autoconducere şi autoaprovizionare şi a stabilit măsurile care se impun în vederea asigurării, în continuare, a unei bune aprovizionări a populaţiei cu produse agroalimentare şi bunuri industriale de consum; a examinat şi aprobat programul cu privire la selecţionarea, pregătirea şi promovarea femeilor în funcţii de conducere pe perioada actualului cincinal.

In cadrul şedinţei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a informat despre vizita de prietenie efectuată în ţara noastră de preşedintele Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak.

In continuare, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a prezentat o informare asupra vizitei oficiale de prietenie pe care a efectuat-o în ţara noastră, în perioada 14—17 iunie, delegaţia de partid şi de stat a R.P. Mongole, condusă de tovarăşul Yumjaaghiin Ţedenbal, secretar general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluţionar Mongol, preşedintele Prezidiului Marelui Hural Popular al Republicii Populare Mongole.

29—30 iunie : Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc Plenara C.C. al P.C.R., cu următoarea ordine de zi : 1. Raportul Consiliului de Miniştri cu privire la realizarea Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a României pe semestrul I şi măsurile ce trebuie luate pentru îndeplinirea integrală a planului pe anul 1983 ; 2. Programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii, perfecţionarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii şi creşterea retribuţiei în acest cincinal ; 3. Programul naţional pentru asigurarea unor producţii sigure şi stabile prin creşterea potenţialului productiv al pămîntului, mai buna organizare şi folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafeţe a ţării, realizarea irigaţiilor pe circa 55—60 la sută din suprafaţa arabilă, a lucrărilor de desecări şi combatere a eroziunii solului ; 4. Informare cu privire la întîlnirea de la Moscova a conducătorilor de partid şi de stat din unele ţări socialiste europene.

In încheierea lucrărilor plenarei **a luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu.**

30 iunie: Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, preşedintele Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, a avut loc plenara Consiliului Naţional al F.D.U.S.

In încheierea lucrărilor plenarei **a luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu.**

1 iulie: In prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, s-au desfăşurat lucrările în plen ale sesiunii a şaptea a celei de-a opta legislaturi a Marii Adunări Naţionale, pe ordinea de zi fiind înscrise: — Programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii, perfecţionarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii şi creşterea retribuţiei în acest cincinal; — Proiectul de Lege cu privire la principiile de bază ale perfecţionării sistemului de retribuire a muncii şi de repartiţie a veniturilor oamenilor muncii; — Proiectul de Lege cu privire la

contractul-angajament; — Programul național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60 la sută din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului; — Proiectele de legi pentru aprobarea decretelor cuprinzînd norme cu putere de lege emise de Consiliul de Stat după sesiunea a VI-a a Marii Adunări Naționale.

9 iulie: Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut loc ședința de **constituire a Comandamentului Național** pentru înfăptuirea Programului național privind asigurarea unor producții agricole sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe 55—60 la sută din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului.

În conformitate cu hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1983 și ale Marii Adunări Naționale, **președintele Comandamentului Național este tovarășul Nicolae Ceaușescu.**

26 iulie: Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia a fost examinat și aprobat Programul de măsuri cu privire la îmbunătățirea activității ideologice și politico-educative în rîndurile comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate.

Comitetul Politic Executiv a dezbătut și aprobat propunerile privind aniversarea a 65 de ani de la făurirea statului național unitar român; **a discutat și aprobat Raportul privind situația economică a caselor de ajutor reciproc ale pensionarilor;** a analizat propunerile privind sarcinile birourilor de coordonare a activității de partid și a aprobat constituirea birourilor de coordonare a activității consiliilor populare din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste; a examinat Raportul cu privire la activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii adresate conducerii partidului în primul semestru al anului 1983.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o informare cu privire la vizitele oficiale de prietenie efectuate împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Etiopia Socialistă, Republica Zimbabwe, Republica Populară Mozambic, Republica Zambia și Republica Democratică Somalia.

2—3 august: Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc, la Mangalia, o **consfătuire de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative.**

În încheierea consfătuirii, **tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o magistrală cuvîntare.**

19 august: În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a tovarășei Elena Ceaușescu și a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat, pe stadionul „23 August" din Capitală a avut loc vibranta manifestare dedicată **împlinirii a 35 de ani de la organizarea primelor șantiere naționale ale tineretului.**

Cu acest prilej, **tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o cuvîntare.**

22 august: În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a tovarășei Elena Ceaușescu și a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat a avut loc în Capitală adunarea festivă consacrată celei de-a XXXIX-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă.

23 August: Într-o atmosferă înălțătoare, de vibrantă angajare patriotică și revoluționară, de puternică unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul român a sărbătorit a 39-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă.

6 septembrie: Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia au fost dezbătute măsurile referitoare la transpunerea în viață a Programului privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1983.

În continuare a fost examinat și aprobat proiectul Decretului pentru majorarea retribuției personalului muncitor. Comitetul Politic Executiv a hotărît ca, începînd de la 1 septembrie 1983 pînă la 1 august 1984, să se majoreze, în mod eșalonat, retribuțiile tarifare ale tuturor categoriilor de personal muncitor, în medie cu 5,3 la sută, pe ramuri și activități.

A fost dezbătut și aprobat, totodată, proiectul de Decret privind aplicarea formei de retribuire în acord global și altor forme de retribuire specifice unor ramuri sau activități; a fost examinat și aprobat proiectul de Decret privind calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire; a fost dezbătut și aprobat proiectul de Decret privind stimularea întreprinderilor și a oamenilor muncii în realizarea și depășirea producției pentru export; a fost examinat și aprobat, de asemenea, proiectul de Decret privind retribuirea personalului muncitor din întreprinderile de comerț exterior și compartimentele autorizate să efectueze operațiuni de comerț exterior, precum și din unitățile române ale rețelei externe de comercializare și de service; a fost dezbătut și aprobat, totodată, proiectul de Decret privind conținutul contractului-angajament pentru întreprinderi, centrale, ministere, alte organe centrale și comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, precum și conținutul angajamentului individual.

8 septembrie: La București s-au desfășurat **lucrările Congresului Societății de Cruce Roșie** din țara noastră.

8 septembrie: În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut loc **ședința comună a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor și a Consfătuirii cu activul din industrie și investiții.** În cadrul ședinței comune, **tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o cuvîntare.**

9 septembrie: S-a publicat documentul „Poziția României, concepția și aprecierile președintelui Nicolae Ceaușescu privind reuniunea de la Madrid, sarcinile imediate și de perspectivă pentru continuarea procesului de edificare a securității și dezvoltarea cooperării în Euro-

pa", prezentat de ministrul român al afacerilor externe.

21 septembrie: S-a dat publicității **Apelul pentru dezarmare și pace al adunării** reprezentanților organizațiilor de masă și obștești și al celorlalte organizații componente ale Frontului Democrației și Unității Socialiste.

30 septembrie: S-a publicat „Poziția României, concepția și aprecierile președintelui Nicolae Ceaușescu privind înfăptuirea dezarmării, asigurarea păcii, destinderii și colaborării internaționale", prezentat în ședința plenară a Adunării Generale a O.N.U. de ministrul român al afacerilor externe, Ștefan Andrei.

11 octombrie: Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia a fost analizat și aprobat raportul în legătură cu aplicarea Decretului nr. 181/1980, referitor la predarea unor unități prestatoare de servicii pentru populație, cu volum redus de activitate, în gospodărirea și gestiunea unor persoane fizice, pe bază de contract.

Comitetul Politic Executiv a examinat și aprobat un raport privind prelungirea contractelor de închiriere și reglementarea unor obligații ce revin chiriașilor pentru întreținerea și repararea locuințelor; a examinat o informare cu privire la încheierea reuniunii de la Madrid a reprezentanților statelor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa.

În cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, în perioada 6—11 septembrie, de președintele Republicii Botswana, președintele Partidului Democratic din Botswana, Quett K.J. Masire.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat, de asemenea, asupra vizitei de prietenie pe care tovarășul Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria, a efectuat-o în țara noastră, în perioada 6—8 octombrie.

II. HOTĂRÎRI DE PARTID ȘI DE STAT, LEGI, DECRETE, COMUNICATE, PROGRAME, DIRECTIVE, APELURI, DECLARAȚII

1982

10 decembrie : — Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1983.

— Legea pentru adoptarea Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1983.

— Legea pentru adoptarea Bugetului de stat pe anul 1983.

— Programul privind înfăptuirea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV/1982 și semestrul I/1983.

1983

9 februarie : Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1982.

27 martie : Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1977 privind Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor și Consiliul Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor.

29 martie : — Decret pentru modificarea și completarea Decretului Consiliului de Stat nr. 395/1981 privind contractările și achizițiile de animale, păsări și produse animale.

— Decret cu privire la declararea animalelor, înstrăinarea și tăierea bovinelor și cabalinelor.

— Decret privind vînzarea produselor agricole de către producătorii individuali, precum și unele măsuri pentru asigurarea respectării prețurilor maximale de mercurial.

30 martie : Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 23—24 martie 1983 cu privire la politica internațională a partidului și statului nostru.

31 martie : Documente adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 23—24 martie :

— Cu privire la efectivul, compoziția și structura organizatorică a partidului la 31 decembrie 1982.

— Cu privire la activitatea desfășurată în anul 1982 de către organele de partid, de stat și organizațiile de masă pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului.

— Cu privire la activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii adresate conducerii partidului, organelor locale de partid și organelor de stat, organizațiilor de masă și obștești, presei și radioteleviziunii în anul 1982.

5 aprilie : Proiectul Programului de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din 16—18 decembrie 1982 în domeniul retribuirii muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii.

16 aprilie : Decret privind acordarea de avansuri bănești unităților agricole socialiste, membrilor cooperativelor agricole de producție și altor producători agricoli care contractează livrarea de produse agricole la fondul de stat.

2 iulie : Au fost publicate :

— Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal.

— Programul național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60 la sută din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului.

— Hotărîrea referitoare la Programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal.

— Hotărîrea referitoare la Programul național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60 la sută din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului.

— Lege cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartiție a veniturilor oamenilor muncii.

— Lege cu privire la contractul-angajament.

10 septembrie : Decretul Consiliului de Stat pentru majorarea retribuției personalului muncitor.

13 septembrie : Decretul Consiliului de Stat privind aplicarea formei de retribuire în acord global și a altor forme de retribuire specifice unor ramuri sau activități.

17 septembrie : Decretul Consiliului de Stat cu privire la calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire.

22 septembrie : — Decretul Consiliului de Stat privind stimularea întreprinderilor și a oamenilor muncii în realizarea și depășirea producției pentru export.

— Decretul Consiliului de Stat privind retribuirea personalului muncitor din întreprinderile de comerț exterior și compartimentele autorizate să efectueze operațiuni de comerț exterior, precum și din unitățile române ale rețelei externe de comercializare și de service.

5 octombrie: S-au publicat următoarele Decrete ale Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România:

— privind aprobarea conținutului contractului-angajament pentru întreprinderi, centrale, ministere, alte organe centrale și comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, precum și a conținutului angajamentelor individuale;

— pentru modificarea Legii nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistența socială;

— pentru modificarea Legii nr. 26/1967 privind concediul de odihnă al personalului muncitor.

III. DIN AGENDA DE LUCRU A PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

a) Vizite de lucru în țară

1982

8 decembrie : La întreprinderea avicolă de stat Buftea, sectorul agricol Ilfov.

10 decembrie : Expoziția amenajată în incinta Palatului sporturilor și culturii unde a avut o întîlnire de lucru cu cadre de conducere ale ministerelor și centralelor industriei ușoare, industrializării lemnului și materialelor de construcție, cu specialiști din proiectare, cercetare și producție din ramurile respective.

28 decembrie : În cadrul unei expoziții de profil, organizată la Complexul expozițional din Piața Scînteii, a avut loc o nouă întîlnire de lucru cu cadre de conducere ale Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții, cu specialiști din unități de cercetare, proiectare și producție din aceste ramuri.

1983

18 ianuarie : Unități industriale din municipiul Brașov (la întreprinderile : de autocamioane ; mecanică nr. 2 ; „Hidromecanica" ; de construcții aeronautice).

26 ianuarie : Expoziția florală, organizată în semn de omagiu la împlinirea a 50 de ani de activitate revoluționară și aniversarea a 65 de ani de viață a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

27 ianuarie : Comuna Scornicești, localitatea natală a conducătorului partidului și statului nostru.

28 ianuarie : Unități ale industriei alimentare din Capitală (întreprinderea de preparate și conserve din carne București ; întreprinderea de pîine și biscuiți Berceni).

3 februarie : Unități industriale din județul Prahova (întreprinderea de mecanică fină Sinaia, Fabrica de elemente de precizie Breaza).

9 februarie : Întîlnire de lucru, la Complexul expozițional din Piața Scînteii, cu cadre de con-

ducere și specialiști din cercetare, proiectare și producție din industria chimică și industria metalurgică.

22 februarie : A făcut o vizită de lucru și a participat la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August" din Capitală.

9 martie : Unități petroliere din județul Prahova (Institutul de cercetări și proiectări pentru petrol și gaze din Cîmpina ; Schela de extracție Boldești).

23 martie : Întîlnire de lucru la Complexul expozițional din Piața Scînteii cu cadre de conducere din ministerele industriei construcțiilor de mașini, de mașini-unelte, electrotehnică și electronică, cu specialiști din cercetare și proiectare, din sectoarele productive ale acestor ramuri.

8 aprilie : Unități economice din Capitală (Întreprinderea de panouri mari pentru clădiri de locuințe „Granitul" ; Șantierul ansamblului de locuințe Berceni — Olteniței ; Întreprinderea de prefabricate din beton „Progresul" ; Unitatea Bragadiru a Întreprinderii de prefabricate Militari ; Întreprinderea de prefabricate Militari).

20 aprilie : La expoziția organizată într-un pavilion al Complexului expozițional din Piața Scînteii au fost examinate noi soluții de perfecționare a producției de panouri prefabricate pentru construcțiile de locuințe.

13 mai : A examinat, pe platoul Complexului expozițional din Piața Scînteii, unele soluții privind reducerea consumurilor și utilizarea de noi combustibili în transporturi și agricultură.

1—2 iunie : În județul Timiș (ferma de selecție a Întreprinderii agricole de stat Liebling ; Cooperativa agricolă de producție din comuna Topolovățu Mare ; Întreprinderea „Electromotor" ; Catedra de construcții hidrotehnice și îmbunătățiri funciare ; Expoziția realizărilor economiei timișene ; Întreprinderea mecanică din municipiul Timișoara ; Întreprinderea „Electrotimiș" ; Întreprinderea „Tehnometal" ; Întreprinderea de utilaje de ridicat și transportat).

2—3 iunie : În județul Caraș-Severin (Centrul muncitoresc Oțelul Roșu ; Întreprinderea siderurgică „Oțelul roșu" ; Cooperativa agricolă de producție din comuna Glimboca ; Orașul Caransebeș ; Întreprinderea constructoare de mașini ; Combinatul siderurgic Reșița ; Întreprinderea constructoare de mașini Reșița ; Platforma Crinicel ; Anina ; Termocentrala de la Anina).

9 iunie : Institute de cercetare din Capitală (Institutul de cercetări chimice ; Institutul național de creație științifică și tehnică — INCREST ; Institutul național de motoare termice ; Institutul central de cercetări pentru mașini-unelte, electrotehnică și electronică).

6 iulie : Unități agricole din județul Constanța (cîmpuri cerealiere ale unor unități aparținînd Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Cobadin ; Întreprinderea agricolă de stat Tortomanu ; I.A.S. Nazarcea).

9 iulie : Expoziția organizată la Complexul expozițional din Piața Scînteii, unde a examinat mașini și utilaje destinate realizării lucrărilor din Programul național de irigații, desecări și combatere a eroziunii solului.

19 august : Cel de-al treilea tronson al primei magistrale a metroului bucureștean.

26 august : În județul Tulcea (Întreprinderea de alumină ; Combinatul metalurgic ; Întreprinderea de construcții nave și utilaj tehnologic ; Fabrica de conserve din pește).

1 septembrie : Unități de cercetare și producție agricolă din județele Călărași și Ialomița (Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea ; Cooperativa agricolă de producție din comuna Gurbănești ; Cooperativa agricolă de producție Dor Mărunt ; Complexul de la Căzănești al Combinatului pentru producerea și industrializarea cărnii pe porc Ialomița ; Cooperativa agricolă de producție Grindu).

2—3 septembrie : În județul Tulcea (Delta Dunării).

5 septembrie : A analizat, în cadrul unei întîlniri de lucru cu specialiști din domeniul construcțiilor de mașini agricole și din agricultură, modul în care au fost transpuse în practică indicațiile privind realizarea unor mașini moderne, complexe, destinate recoltării integrale a porumbului, pentru mecanizarea altor lucrări (I.A.S. Afumați; Institutul de cercetări pentru legumicultură și floricultură de la Vidra).

12—13 septembrie : În județul Mureș (Întreprinderea de sticlărie și faianță ; Întreprinderea „Nicovala" ; Combinatul chimic din Tîrnăveni ; Întreprinderea chimică — Luduș ; Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor ; Cooperativa agricolă de producție Șăulia de Cîmpie ; Întreprinderea metalurgică „Republica" din Reghin ; Spitalul clinic județean ; Combinatul „Azomureș" ; Fabrica de produse fotosensibile ; Întreprinderea „Electromureș").

13—15 septembrie : În județul Cluj (Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii ; Întreprinderea „Electroceramica" și Întreprinderea de sticlă din Turda ; I.A.S. Mihai Viteazu ; Combinatul de utilaj greu din Cluj-Napoca ; Liceul industrial nr. 9 din Cluj-Napoca ; Filiala Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice ; Facultatea de mecanică a Institutului politehnic din Cluj-Napoca ; Secția specializată în producerea mașinilor pentru filaturi a întreprinderii „Unirea" ; Întreprinderea de porțelanuri „Iris" ; Combinatul de celuloză și hîrtie din municipiul Dej ; Întreprinderea de fibre artificiale ; Combinatul de prelucrare a lemnului din Gherla; Institutul de chimie din Cluj-Napoca ; Institutul de tehnologie izotopică și moleculară).

În cadrul vizitei de lucru în județul Cluj, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a participat la deschiderea noului an de învățămînt. Cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o cuvîntare.

19 septembrie : Întîlnirea de lucru, la Complexul expozițional din Piața Scînteii, cu cadre de conducere din domeniul industriei bunurilor de consum, precum și din alte ministere și organe centrale.

5 octombrie: A inaugurat Tîrgul internațional București — 1983, care s-a desfășurat sub deviza „Comerț-cooperare-dezvoltare".

12 octombrie: Unități de producție și de cercetare din agricultura județelor Olt și Giurgiu (Cooperativa agricolă de producție din comuna Ștefan cel Mare; Expoziția de legume și fructe obținute în agricultura județului Olt; Cooperativa agricolă de producție Vădăstrița; Cooperativa agricolă de producție „Unirea"; Institutul de cercetare și inginerie tehnologică pentru irigații și drenaje Băneasa ; Cooperativa agricolă de producție din comuna Schitu).

În cei peste 18 ani de cînd se află în fruntea partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu alți tovarăși din conducerea de partid și de stat, a făcut, pînă la 31 octombrie 1983, data încheierii acestui documentar, 580 vizite de lucru în toate județele țării și în Capitală.

În această perioadă, secretarul general al partidului a efectuat 2 008 vizite în unități economice și sociale, după cum urmează: 941 în unități industriale; 369 în unități agricole; 124 pe șantiere de construcții; 298 în unități social-culturale și de învățămînt; 109 la institute de cercetare științifică și de proiectare; 139 la expoziții economice, de artă, tîrguri și 28 în porturi.

b) Întîlniri, primiri, convorbiri

1982

1 decembrie: A primit pe Harry Tisch, membru al Biroului Politic al Comitetului Central al P.S.U.G., președintele Consiliului Central al Federației Sindicatelor Libere din R.D. Germană (F.D.G.B.).

2 decembrie: Pe Salah-Bey Anisse, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Algeriene Democratice și Populare în țara noastră.

3 decembrie: A primit, succesiv, pe Wilhelm Haferkamp, vicepreședinte al Comisiei executive a C.E.E. și responsabil cu relațiile externe, care a participat la lucrările sesiunii a II-a a Comisiei mixte România — Comunitatea Economică Europeană (C.E.E.), pe Hassaballah Mohamed El Kafrawy, ministrul reconstrucției, ministru de stat al locuințelor și îmbunătățirilor funciare al Republicii Arabe Egipt, precum și pe Jacques Nagels, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. din Belgia.

6 decembrie: A primit, succesiv, pe mareșalul Uniunii Sovietice V.G. Kulikov, comandant-șef al Forțelor Armate Unite ale statelor participante la Tratatul de la Varșovia, și pe generalul de armată A.I. Gribkov, șeful Statului Major al Forțelor Armate Unite, aflați în vizită în țara noastră, precum și pe David B. Funderburk, ambasadorul Statelor Unite ale Americii la București, la cererea acestuia.

7 decembrie: Primiri succesive: pe Hugo Rafael Javita Ortiz, pe Zvi Brosh, precum și pe Lucilla Ossman de Duque, care și-au prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasadori extraordinari și plenipotențiari ai Republicii Ecuador, statului Israel și, respectiv, Republicii Columbia.

8 decembrie: Întîlnire cu tovarășul Berge Furre, președintele Partidului Socialist de Stînga din Norvegia.

9 decembrie: A primit pe Arthur Schneier, președintele Fundației „Apelul pentru conștiință" din S.U.A.

13 decembrie: A primit, succesiv, pe Boubker Boumahdi, ambasadorul Regatului Maroc la București, în vizită de rămas bun, în legătură cu încheierea misiunii în țara noastră, precum și pe L.I. Boiko, însărcinatul cu afaceri ad-interim al Uniunii Sovietice în țara noastră, la cererea acestuia.

15 decembrie: Primiri succesive: pe Chen Shuliang, ambasadorul Republicii Populare Chineze la București, pe Humberto Castello, ambasadorul Republicii Cuba, precum și pe Michel L. Cottakis, ambasadorul Republicii Elene, în vizită de rămas bun, în legătură cu încheierea misiunii acestora în țara noastră.

21 decembrie: S-a întîlnit, la Moscova, cu tovarășul Iuri Andropov, secretar general al C.C. al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, cu prilejul participării la festivitățile celei de-a 60-a aniversări a creării U.R.S.S.

24 decembrie: A primit pe Raymond Ravenel, director general, și Pierre Doumont, director la Societatea „Citroën Automobil".

25 decembrie: A primit, succesiv, pe Ahmad Ajallooeian, pe Yahdih Ould Sid Ahmed, care și-au prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasadori extraordinari și plenipotențiari ai Republicii Islamice Iran și, respectiv, Republicii Islamice Mauritania în Republica Socialistă România, precum și pe Nicholas Maro, ambasadorul Republicii Unite Tanzania, în vizită de rămas bun, în legătură cu încheierea misiunii sale în țara noastră.

29 decembrie: S-a întîlnit cu tovarășul René Maugé Mosquera, secretar general al Partidului Comunist din Ecuador.

30 decembrie: Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășa Elena Ceaușescu și ceilalți tovarăși din conducerea de partid și de stat au primit, în fața sediului Comitetului Central al partidului, frumosul și emoționantul ceremonial al Plugușorului, urările de viață îndelungată și sănătate, multă putere de muncă, spre binele și fericirea întregului nostru popor, pentru împlinirea năzuințelor sale de propășire și pace, adresate cu toată căldura inimilor de reprezentanții copiilor și tineretului patriei cu prilejul Anului nou.

30 decembrie: A primit pe șefii misiunilor diplomatice, pe reprezentanții unor organizații internaționale acreditați în țara noastră, care au prezentat felicitări cu prilejul celei de-a 35-a aniversări a proclamării Republicii și al Anului nou.

1983

11 ianuarie: A primit, la Predeal, pe Lawrence S. Eagleburger, trimis special al președintelui S.U.A., Ronald Reagan, subsecretar de stat pentru probleme politice.

14 ianuarie: A primit, succesiv, la Predeal, delegația Partidului Conservator din Marea Britanie, formată din Julian Amery, conducătorul delegației, și Robert Cranborne, deputați în Camera Comunelor, precum și pe Angel Edmundo

Solano-Calderon, ministrul securității publice din Costa Rica.

18 ianuarie : La Predeal, a primit, succesiv, pe Janusz Obodowski, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și președinte al Comisiei de Planificare a R.P. Polone, precum și pe trimișii speciali ai ziarului japonez „Nihon Keizai Shimbun", Mitsuo Murase, directorul oficiului pentru Europa, și Yazo Hasegawa, corespondent special.

19 ianuarie : Primiri succesive : delegația Camerei Reprezentanților din Congresul Statelor Unite ale Americii, condusă de Tom Lantos, membru al Partidului Democrat, deputat din partea statului California, pe Tendiin Molom, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.P. Mongole, președintele părții țării sale în Comisia interguvernamentală româno-mongolă de colaborare economică și tehnico-științifică, pe Evgheni Mihailovici Tiajelnikov, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al U.R.S.S. în țara noastră, precum și pe Rodney Lopez Clemente, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Cuba în România.

20 ianuarie : Primirea lui Ilter Türkmen, ministrul afacerilor externe al Republicii Turcia.

21 ianuarie : A primit, succesiv, pe Serge Noghaven, ambasador în misiune specială, trimis personal al președintelui Republicii Costa Rica, Luis Alberto Monge, precum și pe Robert Maxwell, directorul editurii „Pergamon Press" din Marea Britanie.

25 ianuarie : Pe Serge Noghaven, ambasador în misiune specială, trimis personal al președintelui Republicii Costa Rica, Luis Alberto Monge.

26 ianuarie : Pe ambasadorul R.P. Bulgaria în țara noastră, Todor Stoicev, care a înmînat tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de activitate revoluționară și aniversarea zilei sale de naștere, un mesaj din partea tovarășului Todor Jivkov, secretar general al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de Stat al R.P. Bulgaria.

26 ianuarie : Pe șefii misiunilor diplomatice, pe reprezentanții unor organizații internaționale acreditați în țara noastră, care au prezentat felicitări tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de activitate revoluționară și aniversării zilei sale de naștere.

28 ianuarie : A primit, succesiv, pe Jacques Jacobus Polak, director executiv al Fondului Monetar Internațional, precum și pe Mohamad Isnaeni, ambasadorul Republicii Indonezia la București, care a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, din partea președintelui Suharto, felicitări cu ocazia zilei sale de naștere.

7 februarie : Primiri succesive : pe Mampuya Musungay, precum și pe Gibson Robert Zimba, care și-au prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasadori extraordinari și plenipotențiari ai Republicii Zair și, respectiv, Republicii Zambia.

8 februarie : A primit, succesiv, pe Karel Hoffmann, membru al Prezidiului C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia, președintele Consiliului Central al Mișcării Sindicale Revoluționare din R.S. Cehoslovacă, pe Mohamed Taoufik Kabbaj, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Regatului Maroc în țara noastră, precum și pe Roel Oostra, trimis special al postului olandez de televiziune — N.C.R.V., căruia i-a acordat un interviu.

9 februarie : Pe Chen Muhua, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al Partidului Comunist Chinez, consilier de stat, ministrul comerțului exterior și relațiilor economice, președintele părții chineze în Comisia guvernamentală româno-chineză de colaborare economică și tehnică.

11 februarie : A primit, succesiv, pe R. S. Ramanayake, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Democratice Socialiste Sri Lanka în țara noastră, pe publicistul olandez Jehan Kuypers, precum și pe Vibeke Sperling, trimis special al ziarului danez „Information".

15 februarie : S-a întîlnit cu delegația Partidului Radical din Chile, alcătuită din Olaf Liendo, președinte, și Anselmo Sule, prim-secretar al partidului.

18 februarie : Pe V. G. Kulikov, comandant-șef al Forțelor Armate Unite ale statelor participante la Tratatul de la Varșovia.

23 februarie : A primit, succesiv, pe N. V. Talizin, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., președintele părții sovietice în Comisia interguvernamentală româno-sovietică de colaborare economică și tehnico-științifică, pe Samuel Akuna Mpuchane, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Botswana în țara noastră, precum și pe Samih El-Baba, ambasadorul Libanului la București, în vizită de rămas bun, în legătură cu încheierea misiunii sale în România.

1 martie : Cu delegația Partidului Socialist Democratic Italian, condusă de tovarășul Pietro Longo, secretar general al partidului.

10 martie : A primit pe Muslehuddin Ahmed, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Populare Bangladesh.

11 martie : A primit, succesiv, pe Bernhard Türkfeld, președintele Societății „Aichhorn" din Austria, precum și pe Vijay Chadha, directorul editurii „Mosaic Publications Press", din Delhi, India.

14 martie : Primiri succesive : Borre Merless Riise, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Norvegiei în țara noastră, precum și pe publicistul francez Michel P. Hamelet.

17 martie : A primit, succesiv, pe Svenn Stray, ministrul afacerilor externe al Norvegiei, și pe Franco Venturini, trimis special al ziarului italian „Il Tempo".

25 și 28 martie : Convorbiri cu Shimon Peres, președintele Partidului Muncii din Israel.

29 martie : A primit, succesiv, pe Milton F. Rosenthal, președintele părții americane în Consiliul economic româno-american (cu care s-a reîntîlnit la 30 martie), pe Li Zewang, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Populare Chineze în țara noastră, și pe Alexander Wachsmuth, șeful biroului din Viena al Agenției de presă vest-germane D.P.A.

30 martie : Pe Mustafa Abou Libdeh, directorul editorial al ziarului kuweitian „Al Seyassah".

31 martie : Primiri succesive : delegația Confederației Internaționale a Sindicatelor Arabe (C.I.S.A.), condusă de Ehmeid Abu Bakr Jalud, secretar general al confederației, și pe Abbdul Jabbar Abdul Rahim-al Assadi, ministrul transporturilor și comunicațiilor din Republica Irak.

4 aprilie : Delegația parlamentară din Costa Rica, condusă de Hernan Garron Salazar, președintele Adunării Legislative.

7 aprilie: Pe Mamourou Touré, ambasadorul Republicii Populare Revoluționare Guineea la București, în vizită de rămas bun, în legătură cu încheierea misiunii acestuia în țara noastră.

12 aprilie : Pe Hassan Ali, membru al Consiliului Comandamentului Revoluției, ministrul comerțului al Republicii Irak, președintele părții țării sale în Comisia mixtă guvernamentală româno-irakiană de cooperare economică, tehnico-științifică și de comerț.

13 aprilie : Pe Pencio Kubadinski, membru al Biroului Politic al C.C. al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului Național al Frontului Patriei din R.P. Bulgaria.

16 aprilie : Delegația C.C. al P.C.U.S., condusă de Nikolai Rijkov, secretar al C.C. al P.C.U.S.

19 aprilie : Pe Arnoldo Martinez Verdugo, membru al Comisiei Politice a Comitetului Central al Partidului Socialist Unificat din Mexic (P.S.U.M.), director al Centrului de studii privind mișcarea muncitorească și socialistă din Mexic.

20 aprilie : S-a întîlnit cu tovarășul Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, și a primit pe prof. S. K. Kar, secretar general al Societății culturale indo-române din Bengalul de Vest (India).

21 aprilie : Întrevederi separate cu Claude Cheysson, ministrul relațiilor externe al Republicii Franceze, cu Mohammad Taqi Banki, ministru de stat, președintele Organizației Planului și Bugetului a Republicii Islamice Iran, cu ambasadorul Republicii Orientale a Uruguayului la București, Juan Ansa Bordagaray, în vizită de rămas bun, în legătură cu încheierea misiunii acestuia în țara noastră.

26 aprilie : A primit pe Dan Pattir, cercetător și publicist israelian.

27 aprilie : S-a întîlnit cu Gro Harlem Brundtland, președintele Partidului Muncitoresc Norvegian, și a primit, succesiv, pe Tin Yun Nin, corespondent-șef al Agenției „China Nouă" la București, și pe Elias Harfouche, șeful secției de politică externă, a revistei „Al Majalla" (Arabia Saudită).

28 aprilie : A primit, succesiv, pe viceprim-ministrul și ministrul afacerilor externe al Republicii Arabe Egipt, Kamal Hassan Ali, pe membrii Consiliului Militar al Forțelor Armate Unite ale statelor participante la Tratatul de la Varșovia, precum și pe Robert Bergland, președintele firmei „Farmland Eaton World Trade" din S.U.A., și pe Charles Vanik, fost deputat.

29 aprilie : Pe Hamdi Fwad, redactor-șef al ziarului egiptean „Al Ahram".

3 mai : Pe Matityahu Shmuelevitz, director general al Cabinetului primului ministru al Israelului, Menahem Begin, trimis special al acestuia.

4 mai : Pe ambasadorul Franței, Marcel Beaux, în vizită de rămas bun, în legătură cu încheierea misiunii acestuia în țara noastră.

6 mai : S-a întîlnit cu Max Van Den Berg, președintele Partidului Muncii din Olanda.

7 mai : A primit pe Khaled Al-Fahhoum, președintele Consiliului Național Palestinian (parlamentul).

11 mai : A primit, succesiv, delegația Congresului Statelor Unite Mexicane, condusă de Humberto Alejandro Lugo Gil, președintele Camerei Deputaților din Congres, precum și pe Nestor Carrasco, vicepreședinte al Partidului Justițialist din Argentina.

12 mai : A primit, succesiv, pe Abraham Sharir, ministrul turismului din Israel, și pe Mehmet Barlas, redactor-șef al ziarului turc „Milliyet".

13 mai : S-a întîlnit, succesiv, cu tovarășul Harilaos Florakis, secretar general al C.C. al P.C. din Grecia, și cu Inaam Raad, președintele Partidului Național Social Sirian din Liban.

17 mai : A primit, la Snagov, pe Dato Seri dr. Mahathir Mohamad, primul ministru al Malayeziei.

18 mai : A primit, succesiv, pe Sotiris Constantinopulos, ambasador, trimis special al primului ministru al Republicii Elene, Andreas Papandreu, pe juristul american de origine română dr. Nicholas Bucur, precum și pe Michel Rougagnou, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Franceze în țara noastră.

19 mai : Întrevederi separate cu Gamani Corea, secretarul general al Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.), și cu publicistul suedez Peter Johnsson, trimis special al ziarului „Aftonbladet" și al revistei „Etc" din Suedia.

24 mai : A primit pe Franz Josef Strauss, președintele Partidului Uniunea Creștin-Socială și prim-ministru al landului Bavaria din R.F. Germania.

25 mai : Pe E. M. Tiajelnikov, ambasadorul Uniunii Sovietice la București, la cererea acestuia.

26 mai : Un grup de oameni de afaceri din S.U.A., condus de George G. Gellert, președinte al firmei „Atalanta Corporation" din New York și vicepreședinte al Consiliului economic româno-american.

27 mai : Delegația parlamentară sovietică, condusă de tovarășul I. E. Poliakov, membru al C.C. al P.C.U.S., vicepreședinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., președintele Sovietului Suprem al R.S.S. Bieloruse, precum și pe dr. Leabua Jonathan, prim-ministru al Regatului Lesotho.

31 mai : A primit, la Snagov, pe Hans-Dietrich Genscher, vicecancelar și ministru de externe al R.F. Germania.

31 mai : Pe Arthur Schneier, președintele Fundației „Apelul pentru conștiință" din S.U.A.

3 iunie : Pe editorul japonez Tsuneo Ikeda, președintele editurii „Kobunsha" și al editurii „Nippon Sports Publishing Company", vicepreședinte al Asociației de prietenie Japonia-România.

4 iunie : S-a întîlnit cu tovarăşul Yasser Arafat, preşedintele Comitetului Executiv al Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei, şi a primit pe Lassissi Kerim-Dikeni, care şi-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al Republicii Togoleze în ţara noastră.

7 iunie : A primit pe E. M. Tiajelnikov, ambasadorul Uniunii Sovietice la Bucureşti, la cererea acestuia.

8 iunie : A primit, succesiv, delegaţia organizaţiei japoneze „Soka Gakkai", condusă de Daisaku Ikeda, preşedintele organizaţiei, precum şi pe secretarul general al Administraţiei Apărării Naţionale a Regatului Maroc, colonel major Mohamed Achahbar.

13 iunie : S-a întîlnit cu Jose Figueres Ferrer, preşedintele Partidului Eliberării Naţionale din Costa Rica, şi a primit pe A. R. Shams-Ud Doha, ministrul afacerilor externe al Republicii Populare Bangladesh.

16 iunie : A primit, succesiv, delegaţia parlamentară din Republica Irak, condusă de Naeem Haddad, membru al Consiliului Comandamentului Revoluţiei, preşedintele Adunării Naţionale, precum şi pe Paul Kpoffon, care şi-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al Republicii Populare Benin în ţara noastră.

17 iunie : S-a întîlnit cu delegaţia Partidului de Stînga — Comuniştii din Suedia, formată din tovarăşii Lars Werner, preşedintele partidului, şi Bertil Mabrink, membru al Comitetului Executiv al P.S.C.S., deputat, membru în Comisia de politică externă a Parlamentului suedez.

20 iunie : A primit pe tovarăşul Jaime Ballesteros, secretar general adjunct al Partidului Comunist din Spania.

21 iunie : A primit, succesiv, pe Cesar Trujillo, directorul naţional al Partidului Democraţia Populară — Uniunea Democrat-Creştină din Ecuador, precum şi pe Aboubacar Kaba, care şi-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al Republicii Populare Revoluţionare Guineea în ţara noastră.

24 iunie : Delegaţia Partidului Socialist-Democrat din Danemarca, condusă de Lasse Budtz, preşedintele Comitetului de politică externă al partidului, deputat, purtătorul de cuvînt al P.S.D. în parlament pe probleme de politică externă.

27 iunie : A primit, succesiv, pe ambasadorul Austriei la Bucureşti, Andreas Somogyi, şi pe ambasadorul Republicii Democratice Sudan la Bucureşti, Isam El Din Hassan, în vizită de rămas bun, cu ocazia încheierii misiunii acestora în ţara noastră.

1 iulie : Pe Edgardo Paz Barnica, ministrul relaţiilor externe al Republicii Honduras.

2 iulie : Pe primul ministru al Republicii Turcia, Bülend Ulusu.

7 iulie : Pe Samy Maroun, preşedintele Consiliului naţional pentru relaţii economice externe al Libanului, trimis special al preşedintelui Libanului, Amin Gemayel.

9 iulie : Pe marele maestru internaţional sovietic Anatoli Karpov, campion mondial de şah.

19 iulie : S-a întîlnit, la Maputo (Mozambic), cu Oliver Tambo, preşedintele Congresului Naţional African (A.N.C.) din Africa de Sud.

21 iulie : S-a întîlnit, la Lusaka (Zambia), cu Sam Nujomá, preşedintele Organizaţiei Poporului din Africa de Sud-Vest (S.W.A.P.O.).

25 iulie : A primit, succesiv, delegaţia Organizaţiei internaţionale „Parlamentarii pentru ordine mondială", condusă de Douglas Roche, preşedintele organizaţiei, precum şi pe Christodoulos Veniamin, ministrul de interne şi al apărării al Republicii Cipru.

26 iulie : Pe dr. Michael Jovy, ambasadorul R.F. Germania la Bucureşti, şi apoi pe Laurent Mann, ambasadorul Republicii Populare Congo, în vizită de rămas bun, cu prilejul încheierii misiunii acestora în ţara noastră.

29 iulie : A primit, succesiv, în staţiunea Neptun, pe dr. Fouad Mohieddin, primul ministru al Republicii Arabe Egipt, şi pe ambasadorul R.P. Polone la Bucureşti, Boleslaw Koperski, în vizită de rămas bun, cu ocazia încheierii misiunii în ţara noastră.

2 august : A primit, în staţiunea Neptun, pe ambasadorul Republicii Burundi la Bucureşti, Clement Sambira, în vizită de rămas bun, cu ocazia încheierii misiunii sale în ţara noastră.

4 august : A primit, în staţiunea Neptun, pe Shintaro Abe, ministrul afacerilor externe al Japoniei.

9 august : În staţiunea Neptun a primit pe Maurice Bassous, care şi-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al Republicii Liban în ţara noastră.

10 august : A primit, în staţiunea Neptun, pe Hans-Dietrich Genscher, vicecancelar şi ministru de externe al R.F. Germania.

12 august : A primit, succesiv, în staţiunea Neptun, pe Victor Shemtov, secretar general al Partidului Muncitoresc Unit din Israel (M.A.P.A.M.), precum şi pe ambasadorul Canadei la Bucureşti, Peter McLaren Roberts, în vizită de rămas bun, cu ocazia încheierii misiunii sale în ţara noastră.

16 august : La Snagov, a primit pe Yitzhak Shamir, ministrul afacerilor externe al statului Israel.

19 august : La Snagov, şi-au prezentat scrisorile de acreditare Bohuslaw Stahura şi Roko Ivan Setka Sagel, în calitate de ambasadori extraordinari şi plenipotenţiari ai R.P. Polone la Bucureşti şi, respectiv, Republicii Panama în ţara noastră. De asemenea, a primit pe Ahmad Faiz Hamid, ambasadorul Malayeziei la Bucureşti, în vizită de rămas bun, cu prilejul încheierii misiunii sale în ţara noastră.

20 august : A primit, la Snagov, pe tovarăşul Pak Sen Cer, membru al Biroului Politic al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, vicepreşedinte al R.P.D. Coreene.

22 august : Delegaţia Grupului de prietenie Franţa-România, din Senatul francez, condusă de senatorul Lucien André Gautier, preşedintele grupului.

31 august : Delegaţia Dietei japoneze, condusă de Hajime Fukuda, preşedintele Camerei Reprezentanţilor, precum şi pe Yves Vercauteren,

ambasadorul Belgiei la București, și Dhiab M. Al-Algawi, ambasadorul Republicii Irak la București, în vizită de rămas bun, cu ocazia încheierii misiunii lor în țara noastră.

2 septembrie : Pe P. V. Narasimha Rao, ministrul afacerilor externe al Republicii India, precum și pe Dimitrios Serbos și pe Paul Munyembari, care și-au prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasadori extraordinari și plenipotențiari în țara noastră ai Republicii Elene și, respectiv, Republicii Burundi.

6 septembrie : Pe E. M. Tiajelnikov, ambasadorul Uniunii Sovietice la București, la cererea acestuia.

7 septembrie : S-a întîlnit cu tovarășul Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei.

8 septembrie : A primit pe dr. George Opoku, ministrul industriilor, științei și tehnologiei al Republicii Ghana.

9 septembrie : Delegația parlamentară din Republica Tunisiană, condusă de Mahmoud Messaadi, președintele Camerei Deputaților.

16 septembrie : O delegație din Republica Cuba, condusă de general de divizie Sixto Batista Santana, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. din Cuba, șeful Direcției centrale politice a Forțelor armate revoluționare ale Republicii Cuba.

18 septembrie : Pe vicepreședintele Statelor Unite ale Americii, George Bush.

20 septembrie : Pe Gheorghios Andreu, ministrul comerțului și industriei al Republicii Cipru, precum și pe Jacques Simard, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Canadei în țara noastră.

21 septembrie : A primit, succesiv, delegația Uniunii Socialiste a Poporului Muncitor din Iugoslavia, condusă de tovarășul Iovan Deianovici, președintele Conferinței Federale a U.S.P.M.I., delegația Frontului Democratic pentru Reunificarea Patriei din R.P.D. Coreeană, condusă de tovarășa Rio Yong Gu, secretar general al C.C. al Frontului, precum și pe Olli Bergman, ambasadorul Finlandei la București, în vizită de rămas bun, cu ocazia încheierii misiunii sale în țara noastră.

5 octombrie: A primit, succesiv, pe tovarășul Branislav Ikonici, președintele Consiliului Executiv al Adunării Republicii Socialiste Serbia, precum și pe publiciștii mexicani Carlos Estrada Lang, redactor-șef al ziarului „Ovaciones", Rafael Morales Magana, trimis al ziarului „El Universal", și José Eugenio Lopez Arteaga, reprezentant al ziarului „El Sol de Mexico", făcînd parte din Clubul de presă „Primera Plana".

6 octombrie: Întîlniri separate cu Malcolm Baldrige, secretar pentru comerț al S.U.A., conducătorul delegației țării sale la lucrările celei de-a IX-a sesiuni a Comisiei economice mixte româno-americane, precum și un grup de oameni de afaceri americani, membri ai Comisiei economice mixte și ai Consiliului economic româno-american, participanți la lucrările celei de-a IX-a sesiuni a comisiei, precum și oameni de afaceri prezenți la Tîrgul internațional București.

8 octombrie: A primit, succesiv, pe Philip Nathaniel Chan și pe Salem Ismail Suwaid, care și-au prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasadori extraordinari și plenipotențiari ai Republicii Cooperatiste Guyana și, respectiv, Sultanatului Oman în țara noastră.

10 octombrie: Primiri separate: pe Walid Joumblatt, președintele Partidului Socialist Progresist din Liban, precum și pe Paul Cecil Henry Holmer, ambasadorul Marii Britanii la București, în vizită de rămas bun, cu ocazia încheierii misiunii sale în țara noastră.

11 octombrie: Pe Pascoal Luvualu, membru al Biroului Politic al C.C. al M.P.L.A. — Partidul Muncii din Angola, reprezentant personal al președintelui Jose Eduardo Dos Santos.

13 octombrie: Pe tovarășul general de armată Alexei Alexeevici Epișev, șeful Direcției principale politice a armatei și flotei maritime militare sovietice, pe Badri Kerim Kadhim, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Irak în țara noastră, pe Andreas Berlakovich, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Austria, pe Jean Frans Maes, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al regatului Belgiei în țara noastră, pe publicistul francez Michel P. Hamelet, precum și pe ziaristul egiptean Hamdi Fwad, redactor-șef al ziarului „Al Ahram".

14 octombrie: A primit, succesiv, pe Sam Nujoma, președintele Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest — S.W.A.P.O. — Namibia, precum și pe ziaristul olandez Jaap Den Boef, trimis special al ziarului „Trouw".

17 octombrie: Primiri separate: delegația Uniunii Democratice a Poporului Finlandez, condusă de președintele partidului, Kalevi Kivisto, delegația parlamentară indoneziană, condusă de Hardjantho Sumodisastro, vicepreședintele Camerei Reprezentanților a Republicii Indonezia, precum și pe Jose Ricardo Martinez Cobo, secretar general al Organizației pentru interzicerea armelor nucleare în America Latină.

19 octombrie: Conducerea Uniunii generale a lucrătorilor și pe reprezentanții industriilor din Malta, în timpul vizitei oficiale de prietenie în Republica Malta.

20 octombrie: A primit, succesiv, în timpul vizitei oficiale de prietenie în Republica Arabă Egipt, pe Fouad Mohieddin, prim-ministru al R.A. Egipt, precum și pe Sayed Zaki, vicepreședinte al Adunării Poporului, președintele Asociației de prietenie Egipt — România.

24 octombrie: A primit, în timpul vizitei oficiale de prietenie în Republica Cipru, pe Gheorghios Ladas, președintele Camerei Reprezentanților a Republicii Cipru, precum și pe conducătorii celor patru partide politice reprezentate în parlamentul țării — Ezekias Papaioannou, secretar general al Partidului Progresist al Oamenilor Muncii din Cipru (A.K.E.L.), Glafkos Clerides, președintele Partidului Adunarea Democratică (D.I.S.I.), Vassos Lyssarides, președintele Partidului Socialist din Cipru (E.D.E.K.), Stavros Poscotes, secretar general al Partidului Democratic, de guvernămînt.

28 octombrie: Pe Joao Dos Santos Ferreira, ministrul agriculturii al Republicii Populare Mozambic.

31 octombrie: Președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, președintele Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea", au primit pe participanții de peste hotare la cel de-al 44-lea Simpozion Internațional Pugwash.

c) Lucrări publicate în țară

1982

16 decembrie : NICOLAE CEAUȘESCU: „Politica de cadre a Partidului Comunist Român", în colecția „Din gîndirea social-politică a președintelui României". Editura politică.

1983

8 ianuarie : NICOLAE CEAUȘESCU : „Națiunea și naționalitățile conlocuitoare în epoca contemporană", în colecția „Din gîndirea filozofică a președintelui României". Editura politică.

13 ianuarie : NICOLAE CEAUȘESCU : „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", volumul 23. Editura politică.

19 ianuarie : NICOLAE CEAUȘESCU : „Statul, organizațiile obștești și participarea maselor la conducere în sistemul democrației socialiste", în colecția „Din gîndirea filozofică a președintelui României". Editura politică.

29 ianuarie : NICOLAE CEAUȘESCU : „Concepția materialist-dialectică, baza ideologică a politicii și activității Partidului Comunist Român", în limbile maghiară și germană. Colecția „Din gîndirea filozofică a președintelui României". Editura politică.

2 martie : NICOLAE CEAUȘESCU : „Politica agrară a Partidului Comunist Român", în colecția „Din gîndirea economică a președintelui Nicolae Ceaușescu". Editura politică.

31 martie : NICOLAE CEAUȘESCU : „Opere alese", vol. I (1965—1970), în limba maghiară. Editura politică.

22 aprilie : NICOLAE CEAUȘESCU : „Noul mecanism economico-financiar și întărirea autoconducerii", în colecția „Din gîndirea economică a președintelui României". Editura politică.

1 mai : NICOLAE CEAUȘESCU : „Capitalismul contemporan. Economia și criza sistemului", în colecția „Din gîndirea economică a președintelui României". Editura politică.

10 iunie : NICOLAE CEAUȘESCU : „Opere alese" vol. I (1965—1970), în limba germană. Editura politică.

11 iunie : NICOLAE CEAUȘESCU : „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", volumul 22 (mai-noiembrie 1981), în limba germană. Editura politică.

24 iunie : NICOLAE CEAUȘESCU : „Opere alese", volumul 2 (1971—1975), în limba maghiară. Editura politică.

10 august : NICOLAE CEAUȘESCU: „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", volumul 24. (Rapoarte, cuvîntări, interviuri, articole din perioada iunie-decembrie 1982). Editura politică.

20 august : NICOLAE CEAUȘESCU : „Opere alese", volumul 2 (1971—1975), în limba germană. Editura politică.

1 septembrie: NICOLAE CEAUȘESCU: „Opere alese", volumul 3 (1976—1980), în limba maghiară. Editura politică.

d) Interviuri, conferințe și declarații de presă, mesaje

3 ianuarie : S-a publicat Mesajul de Anul nou adresat întregului nostru popor de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

21 ianuarie : Interviul acordat ziarului japonez „Nihon Keizai Shimbun".

27 ianuarie : Interviul acordat lui Robert Maxwell, directorul editurii „Pergamon Press".

11 februarie : Interviul acordat Societății olandeze de televiziune N.C.R.V.

17 februarie : Interviul acordat ziarului „Information" din Danemarca.

19 februarie : Scrisoarea adresată celor care i-au trimis mesaje de felicitare și urări cu prilejul împlinirii a 50 de ani de activitate revoluționară și al aniversării zilei de naștere.

8 martie : Mesajul adresat celei de-a VII-a Conferințe la nivel înalt a țărilor nealiniate de la New Delhi.

29 martie : Mesajul adresat participanților la Seminarul internațional „Tineretul și studenții — solidaritate pentru pace, dezvoltare națională, dreptate socială și o nouă ordine economică internațională" și la lucrările celei de-a XXV-a Conferințe generale a Mișcării Internaționale a Tineretului și Studenților pentru Națiunile Unite.

31 martie : Interviul acordat Agenției de presă vest-germane D.P.A.

5 aprilie : Interviul acordat cotidianului kuweitian „Al Seyassah".

16 aprilie : Interviul acordat ziarului italian „Il Tempo".

23 aprilie : Răspunsul la scrisoarea adresată la 18 aprilie de Bruno Kreisky, cancelar federal

al Republicii Austria, Spyros Kyprianou, președintele Republicii Cipru, Mauno Koivisto, președintele Republicii Finlanda, Adriano Reffi și Massimo Roberto Rossini, căpitani regenți ai Republicii San Marino, Olof Palme, prim-ministru al Suediei, și Petar Stambolici, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, în care erau evidențiate eforturile depuse de țările neutre și nealiniate pentru încheierea grabnică și cu rezultate pozitive a reuniunii de la Madrid. În răspuns se subliniază poziția României pentru încheierea grabnică, cu rezultate pozitive, de substanță, a reuniunii de la Madrid.

30 aprilie : Interviul acordat ziarului egiptean „Al Ahram".

3 mai : Interviul acordat agenției China Nouă.

14 mai : Interviul acordat ziarului „Milliyet" din Turcia.

15 mai : Interviul acordat revistei saudite „Al Majalla".

25 mai : Mesajul adresat cu prilejul celei de-a XX-a aniversări a Organizației Unității Africane.

2 iunie : Mesajul de pace adresat tuturor copiilor patriei, întregului nostru tineret, tuturor copiilor lumii, cu prilejul zilei de 1 Iunie.

25 iunie : Mesajul cu prilejul „Lunii de solidaritate cu lupta poporului coreean".

28 iunie : Interviul acordat ziarului „Aftonbladet" și revistei „Etc" din Suedia.

30 iunie : Mesajul adresat Uniunii scriitorilor din Republica Socialistă România, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la crearea „Societății scriitorilor români".

2 iulie : Mesajul adresat ziarului „Clopotul" din Botoșani, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la apariție.

23 august : Mesajele adresate Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., tovarășului Iuri Vladimirovici Andropov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, precum și președintelui Statelor Unite ale Americii, Excelenței Sale domnului Ronald Reagan.

30 august : Mesajul adresat lucrătorilor din Departamentul securității statului, cu prilejul împlinirii a 35 de ani de la crearea organelor de securitate.

6 septembrie : Mesajul adresat participanților la Reuniunea regională europeană consacrată Anului Internațional al Tineretului.

9 septembrie : Mesajul adresat Congresului Societății de Cruce Roșie din Republica Socialistă România.

18 septembrie : Schimb de scrisori între președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și un grup de membri ai Camerei Reprezentanților a Congresului S.U.A.

16 octombrie: Interviul acordat unui grup de ziariști mexicani, reprezentanți ai Clubului de presă „Primera Plana".

19 octombrie: Interviul acordat ziarului egiptean „Al Ahram".

23 octombrie: Interviul acordat ziarului olandez „Trouw".

29 octombrie: Mesajul adresat participanților la Simpozionul Internațional Pugwash.

30 octombrie: Mesajul adresat țărănimii cooperatiste, lucrătorilor din întreprinderile agricole de stat, mecanizatorilor și specialiștilor, tuturor oamenilor muncii din agricultură, cu prilejul „Zilei recoltei".

IV. RODNIC DIALOG LA CEL MAI ÎNALT NIVEL

a) Vizite peste hotare

1982

20—22 decembrie : Delegația de partid și de stat, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a participat, **la Moscova,** la festivitățile prilejuite de cea de-a 60-a aniversare a creării Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința festivă de la Moscova consacrată aniversării a fost publicată la 23 decembrie.

1983

4—5 ianuarie : Participarea, **la Praga,** la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia de prietenie, colaborare și asistență mutuală.

Declarația politică a statelor participante la Tratatul de la Varșovia a fost publicată la 7 ianuarie.

24—26 februarie : Vizita de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în **Republica Populară Bulgaria.**

20—23 mai : Vizita de stat a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în **Republica Turcia.** A fost adoptată o Declarație comună.

28 iunie : Participarea, **la Moscova,** la întîlnirea conducătorilor de partid și de stat din unele țări socialiste europene. S-a adoptat o Declarație comună, publicată la 29 iunie.

12—23 iulie : Vizitele oficiale de prietenie ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general

al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în cinci țări de pe continentul african: **Etiopia Socialistă** (12—14. VII). A fost adoptat Comunicatul comun româno-etiopian și, cu prilejul vizitei, au fost semnate: Protocolul privind dezvoltarea cooperării economice și tehnice, a schimburilor comerciale între România și Etiopia, precum și Acordul privind transporturile aeriene civile între cele două țări. **Republica Zimbabwe** (14—18. VII). S-a adoptat o Declarație comună și au fost semnate: Programul privind dezvoltarea pe termen lung a cooperării economice și tehnice și a schimburilor comerciale între România și Zimbabwe, Acordul dintre guvernele celor două țări privind cooperarea economică și tehnică în domeniile geologic și minier, Înțelegerea de cooperare între Radioteleviziunea română și Televiziunea din Zimbabwe. **Republica Populară Mozambic** (18—20. VII). A fost adoptată Declarația comună româno-mozambicană. În cursul vizitei au fost semnate Acordul de cooperare între Partidul Comunist Român și Partidul FRELIMO și Protocolul privind cooperarea între cele două partide în perioada 1984—1985, precum și Programul pe termen lung privind dezvoltarea cooperării tehnico-economice și a schimburilor comerciale între România și Mozambic. **Republica Zambia** (20—22. VII). A fost adoptată Declarația comună româno-zambiană. Au fost semnate următoarele documente: Aide-memoire privind discuțiile purtate între delegațiile română și zambiană; Convenție între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Zambia pentru evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit și avere; Acord între România și Zambia pentru servicii aeriene între și dincolo de teritoriile lor respective. **Republica Democratică Somalia** (22—23. VII). S-a adoptat o Declarație comună româno-somaleză. Au fost semnate: Acordul de cooperare între Partidul Comunist Român și Partidul Socialist Revoluționar Somalez; Protocolul privind dezvoltarea cooperării economice și intensificarea schimburilor comerciale dintre România și Somalia; Programul de aplicare a Acordului de cooperare între cele două partide.

8—10 octombrie: Vizita oficială a prim-ministrului Guvernului Republicii Socialiste România, tovarășul Constantin Dăscălescu, în **Iordania**. A fost adoptat un Comunicat comun.

18—20 octombrie: O delegație a Republicii Socialiste România, condusă de tovarășul Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului, a participat la lucrările celei de-a XXXVII-a ședințe a sesiunii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, care s-au desfășurat în capitala R.D. Germane — Berlin.

18—25 octombrie: Vizita oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în patru țări; **Republica Malta** (18—19 octombrie). Au fost semnate Declarația solemnă comună, Acordul pe termen lung privind schimburile comerciale și cooperarea economică, industrială și tehnologică între cele două țări și Comunicatul comun româno-maltez; **Republica Arabă Egipt** (19—22 octombrie). Au fost semnate Declarația comună cu privire la dezvoltarea susținută a cooperării dintre Republica Socialistă România și Republica Arabă Egipt, precum și Memorandumul privind cooperarea economică și tehnică și schimburile comerciale dintre cele două țări. A fost adoptat un Comunicat comun cu privire la vizită; **Republica Democratică Sudan** (22—24 octombrie). A fost semnată Declarația comună româno-sudaneză; **Republica Cipru** (24—25 octombrie). A fost semnată Declarația comună româno-cipriotă.

25—27 octombrie: Vizita oficială în **Olanda** a tovarășului Constantin Dăscălescu, prim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România. A fost adoptat un Comunicat.

b) Vizite în țara noastră

1982

15—16 decembrie: Vizita de prietenie în țara noastră a președintelui Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak, împreună cu doamna Suzanne Mubarak.

1983

21—24 ianuarie: Vizita oficială de prietenie a colonelului Moammer El Geddafi, conducătorul Marii Revoluții de la 1 Septembrie al Jamahiriei Arabe Libiene Populare Socialiste. S-a încheiat Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă și s-a adoptat Comunicatul comun româno-libian.

17—18 februarie: Vizita de prietenie a Maiestății Sale regele Hussein Ibn Talal al Regatului Hașemit al Iordaniei. S-a adoptat un Comunicat comun.

18—19 aprilie: Vizita prietenească de lucru a delegației Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, în frunte cu tovarășul Mitia Ribicici, președintele Prezidiului C.C. al U.C.I. S-a adoptat un Comunicat comun.

20 aprilie: Vizita tovarășului Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei.

5—10 mai: Vizita oficială de prietenie a tovarășului Hu Yaobang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez.

16—18 mai: Vizita oficială de prietenie a primului ministru al Malayeziei, Dato Seri dr. Mahathir Mohamad.

25—27 mai: Vizita oficială a primului ministru al Regatului Lesotho, dr. Leabua Jonathan.

10 iunie: Vizita de prietenie a președintelui Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak, împreună cu doamna Suzanne Mubarak.

14—17 iunie: Vizita oficială de prietenie a delegației de partid și de stat a Republicii Populare Mongole, condusă de tovarășul Yumjaaghiir Tedenbal, secretar general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluționar Mongol, președintele Prezidiului Marelui Hural

Popular al R. P. Mongole. S-au adoptat : Tratatul de prietenie și colaborare între Republica Socialistă România și Republica Populară Mongolă, precum și Comunicatul comun româno-mongol.

1—4 iulie : Vizita oficială a primului ministru al Republicii Turcia, Bülend Ulusu.

27 iulie — 1 august : Vizita oficială a primului ministru al Republicii Arabe Egipt, dr. Fouad Mohieddin.

6—11 septembrie : Vizita oficială de prietenie a președintelui Republicii Botswana, președintele Partidului Democratic din Botswana, dr. Q.K.J. Masire, împreună cu doamna G. Masire. A fost semnată Declarația comună.

6—8 octombrie : Vizita de prietenie a tovarășului Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria. A fost adoptat un Comunicat cu privire la această vizită.

V. PROFUNDĂ PREȚUIRE A POLITICII INTERNE ȘI INTERNAȚIONALE A PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI

Lucrări consacrate operei și personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu editate peste hotare

1982

19 decembrie : Belgia — Jacques de Launay : „Nicolae Ceaușescu — o luptă pentru dezarmare și pace". Editura Paul Legrain, Bruxelles.

26 decembrie : Italia — **„Nicolae Ceaușescu — Scrieri alese 1981"**, „Editori Riuniti", Roma.

1983

19 ianuarie : Anglia — Robert Govender : **„Destinderea și dezarmarea — punctul de vedere românesc"**, Editura „Unified Printers and Publishers Ltd", Londra.

21 ianuarie : India — **Prof. S.K. Kar : „Nicolae Ceaușescu despre calitatea vieții"**, Editura „Nava Yug Publishers", Calcutta.

25 ianuarie : Olanda — Jean Kuypers : **„Nicolae Ceaușescu — un militant realist al timpurilor noastre pentru dezarmare și pace"**, Editura „B.R. Grüner B.V. Publishers", Haga.

25 ianuarie : Grecia — **„Nicolae Ceaușescu — pace și dezarmare"**. Prefața Ilias Iliou, președintele partidului Uniunea Democratică de Stînga. Editura „Krinos", Atena.

26 ianuarie : Argentina — **„Nicolae Ceaușescu: Democratizarea relațiilor internaționale"**. Prefața : Arturo Frondizi, fost președinte al Argentinei. Editura „Rueda", Buenos Aires.

27 ianuarie : Anglia — Robert Maxwell : **„Nicolae Ceaușescu, constructorul României moderne — om de stat de talie internațională"**. Editura „Pergamon Press", Londra.

28 ianuarie : Austria — **„Nicolae Ceaușescu — strategia politică a rațiunii"**. Prefață : Bernhard Türkfeld, președintele societății „Aichhorn", Viena.

11 martie : Anglia — **„Nicolae Ceaușescu — scurtă biografie"**. Editura „Blue Star Co", Londra.

25 martie : Franța — Editura „Pergamon Press" — filiala din Franța și Ambasada României la Paris au organizat ceremonia oficială a lansării în librăriile franceze a volumului **„Nicolae Ceaușescu, constructorul României moderne — om de stat de talie internațională"**, publicat în Marea Britanie sub îngrijirea lui Robert Maxwell, directorul acestei edituri.

26 martie : S.U.A. Sub egida editurii „Pergamon Press" și a Ambasadei României în S.U.A., la Washington a avut loc ceremonia oficială a lansării volumului **„Nicolae Ceaușescu, constructorul României moderne — om de stat de talie internațională"**, publicat în Marea Britanie sub îngrijirea directorului acestei edituri, Robert Maxwell.

27 aprilie : În orașul argentinian Rosario a avut loc festivitatea prezentării volumului **„Nicolae Ceaușescu : Democratizarea relațiilor internaționale"**, apărut în luna ianuarie în Argentina.

11 mai : Italia — La Napoli a fost prezentat volumul **„Nicolae Ceaușescu — Scrieri alese 1981"**, apărut în limba italiană la „Editori Riuniti" în luna decembrie, 1982, la Roma.

20 mai : R.F.G. — La Bonn a fost lansat volumul **„Nicolae Ceaușescu, constructorul României moderne — om de stat de talie internațională"**, publicat în Marea Britanie în luna ianuarie, sub îngrijirea lui Robert Maxwell.

23 august : Australia : „România și lumea. Nicolae Ceaușescu — cuvîntări și scrieri". Pre-

fața : John Bourchier, cunoscut om politic australian, membru al parlamentului. Editura „Brian Clouston" din Canberra.

7 septembrie : Franța — Michel P. Hamelet : **„Adevărata Românie a lui Ceaușescu"**. Editura „Nagel", colecția „Scrieri politice". Prefața : Alain Poher, președintele Senatului Franței.

17 septembrie : Mauritius — dr. A.S. Kanowah : **„Președintele Ceaușescu și România"**. Editura „Bahadoor Press".

VI. REALIZĂRI ECONOMICO-SOCIALE

1982

8 decembrie : La Combinatul petrochimic de la Brazi s-au dat în funcțiune două noi obiective de mare importanță în asigurarea cu materii prime pentru industria chimică : instalația de oxid de etilenă și glicol și instalația de produse etoxilate.

12 decembrie : Au fost realizate 6 000 de noi apartamente pentru oamenii muncii din județul Mureș.

15 decembrie : Pe marea platformă industrială a Combinatului petrochimic din Pitești a fost conectată la circuitul productiv instalația de etilmercaptan.

19 decembrie : Fabrica de piese turnate, principal obiectiv de investiție în modernizarea și dezvoltarea Întreprinderii „1 Mai" din Ploiești, a intrat în producție la întreaga capacitate proiectată.

— La Combinatul de utilaj greu din Iași s-au pus în funcțiune două noi și moderne capacități de producție : una produce utilaje tehnologice pentru fabricile de ciment și pentru metalurgie, iar cea de-a doua realizează o diversitate de utilaje tehnologice ușoare.

— La Întreprinderea de fibre artificiale din Suceava a început să producă filatura de mătase.

— O nouă capacitate pentru fabricarea echipamentului electric auto pentru autoturismele „Dacia" și „Oltcit" a fost dată în exploatare la Întreprinderea „Electroprecizia" din Săcele.

— In orașul Negrești a intrat în funcțiune o puternică centrală termică.

— A fost pus în funcțiune podul aval Nehoiu, pe rîul Buzău.

24 decembrie : Pe platforma petrochimică de la Teleajen a intrat în producție un nou și important obiectiv : instalația de copolimeri stirenici.

— Noi capacități de producție au intrat în funcțiune la Întreprinderea de aparate de măsură și control din Vaslui, la Întreprinderea de materiale abrazive „Abrom" din Birlad și la Întreprinderea de utilaje de ridicat și transport din Lugoj.

1983

4 ianuarie : — Pe platforma industrială a municipiului Botoșani a intrat în funcțiune fabrica de case — obiectiv înzestrat cu utilaje și instalații de înaltă tehnicitate.

— In cadrul Trustului petrolului Moinești, la Contești, într-o nouă zonă petrolieră, s-a predat exploatării o sondă de mare adîncime, iar la Cudalbi, alte două noi sonde din cadrul schelei Modîrzău.

5 ianuarie : La Tîrgu Mureș a fost dat în folosință spitalul clinic județean, cu o capacitate de 1 200 de paturi — unul din cele mai mari și mai moderne lăcașuri de ocrotire a sănătății din țară — care este cuplat și cu o policlinică universitară.

6 ianuarie : La Roșia Poieni, județul Alba, a fost pusă sub tensiune linia de alimentare cu energie electrică Zlatna — Dealul Piciorului.

— Pe platforma de la ILEFOR din Tîrgu Mureș a intrat în funcțiune o nouă și modernă fabrică de mobilă.

9 ianuarie : La Întreprinderea pentru articole tehnice din cauciuc din Botoșani au fost puse în funcțiune alte patru noi capacități de producție.

11 ianuarie : Zona de est a Capitalei s-a înnoit cu ansamblul de locuințe Socului, care însumează apartamente moderne pentru 25 000 de bucureșteni.

11 ianuarie : Pe platforma industrială Palas a municipiului Constanța, în cadrul Întreprinderii de prelucrare a lemnului, a intrat în funcțiune noua fabrică de plăci aglomerate din lemn.

12 ianuarie : La Întreprinderea piscicolă Constanța au intrat în producție trei noi obiective de investiții pentru preparate din pește marin și de apă dulce.

14 ianuarie : La Întreprinderea de detergenți din Timișoara au intrat în funcțiune două noi instalații pentru producerea de substanțe auxiliare utilizate în numeroase ramuri industriale ale economiei naționale.

— A fost dat în folosință un spital modern în comuna Călinești, județul Argeș.

15 ianuarie : Combinatul de fibre sintetice din Cîmpulung, județul Argeș, a atins cota finală, prin intrarea în producție a celei de-a treia și ultima linie tehnologică.

19 ianuarie : Pe platforma industrială a Combinatului de îngrășăminte chimice din municipiul Turnu Măgurele a intrat în producție o nouă instalație pentru fabricarea acidului sulfuric din pirită.

— La Pitești s-a deschis un mare magazin pentru desfacerea uneltelor agricole.

28 ianuarie : Primul avion de linie turboreactor „ROMBAC 1—11", construit în România, a efectuat zborul inaugural pe ruta internă București—Timișoara.

28 februarie : În perimetrul viitoarei hidrocentrale Gura Lotrului, din apropierea orașului Brezoi, Oltul a început să curgă pe o nouă albie.

4 martie : — O nouă și modernă unitate chimică: fabrica de sulfură de carbon de la Combinatul de fibre artificiale din Brăila.

— Noul pod mixt, rutier și de cale ferată, de la Cernavodă, peste ecluza de la intrarea Canalului Dunăre — Marea Neagră, a trecut cu succes probele de încercare.

11 martie : În zona industrială a orașului Luduș a apărut noul și frumosul cartier „23 August" — care va număra, în final, peste 2 000 de apartamente.

13 martie : Spațiul locativ al orașelor și comunelor județului Mureș sporește în anul 1983 cu 3 405 apartamente.

7 aprilie : La Roșia-Poieni, județul Alba, a început valorificarea zăcămîntului de cupru, prin punerea în funcțiune a primei instalații de prelucrare a minereului.

17 aprilie : Noul ansamblu de locuințe din orașul Reghin, „Sării Topliței", se adaugă ansamblului „Iernuțeni II" și blocurilor din zona Canalului Morii și strada Subcetate.

20 aprilie : Pe platforma petrochimică Teleajen din Ploiești a intrat în funcțiune o nouă și importantă instalație : cea de alchilare cu acid fluorhidric.

1 mai : Colectivul Întreprinderii de avioane București raportează un remarcabil succes în activitate : realizarea și testarea la zbor a celui de-al doilea avion „ROMBAC 1—11".

4 mai : La hidrocentrala Petrești, de pe rîul Sebeș, județul Alba, a început umplerea lacului de acumulare.

5 mai : La Întreprinderea „Mecanica" din Vaslui a intrat în funcțiune o nouă capacitate de producție, de prealiaje feroase cu grafit nodular.

10 mai : A început irigarea primelor suprafețe din sistemul Terasa Covurlui, județul Galați.

11 mai : La Întreprinderea de fibre artificiale din Suceava au fost conectate la fluxul productiv două noi capacități.

26 mai : La Medgidia a fost dat în folosință un nou pod rutier peste Canalul Dunăre — Marea Neagră.

8 iunie : La Combinatul petrochimic Teleajen din Ploiești a intrat în funcțiune instalația de polipropilenă, care produce materie primă pentru industria de prelucrare a maselor plastice.

12 iunie : Pe platforma industrială a municipiului Bistrița, în cadrul întreprinderii de materiale de construcție, a intrat în producție o nouă fabrică de teracotă.

17 iunie : La fabrica de utilaje pentru construcții din orașul Negrești au intrat în funcțiune două capacități : una de mașini și utilaje de ridicat și transportat și alta de construcții metalice.

19 iunie : A fost dat în folosință podul de la Agigea, care traversează Canalul Dunăre — Marea Neagră la kilometrul 63 pentru a facilita traficul rutier pe patru benzi de circulație pe șoseaua națională Constanța — Mangalia.

22 iunie : La Combinatul petrochimic de la Brazi a intrat în circuitul productiv instalația de cauciuc polibutadienic, produs de mare importanță economică, care înlocuiește cu deplin succes cauciucul natural.

29 iunie : La oțelăria Combinatului de utilaj greu din Cluj-Napoca a fost pus în funcțiune un nou cuptor electric.

1 iulie : La hidrocentrala Galbeni, de pe Siret, constructorii au realizat devierea apelor pe o nouă albie. Prin regularizarea Siretului pe această porțiune mari suprafețe de pămînt sînt ferite de inundații și pot fi irigate.

31 iulie : Pe platforma Combinatului de utilaj greu din Cluj-Napoca a avut loc o nouă premieră industrială : a fost pusă în funcțiune presa de 2 500 tone forță.

2 august : Pe platforma industrială a municipiului Bistrița, la Întreprinderea de produse electrotehnice, a început să producă secția de materiale electroizolante stratificate.

4 august : A început fabricația de serie a combinei autopropulsate C-6 P, pentru recoltat porumbul.

9 august : În județul Timiș, în perioada care a trecut din actualul cincinal, numărul apartamentelor construite a ajuns la cifra de 15 000.

19 august : În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a tovarășei Elena Ceaușescu și a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat, a fost inaugurat cel de-al treilea tronson al primei magistrale a metroului bucureștean.

20 august : La Năvodari au fost declanșate lucrările de excavații la Canalul Poarta Albă — Midia — Năvodari.

26 august : A intrat în funcțiune Întreprinderea de textile nețesute din Rîmnicu Vîlcea.

28 august : În primele opt luni ale anului 1983 colectivul Trustului de construcții și montaje Neamț a dat în folosință 1 000 de apartamente.

30 august : La Întreprinderea „Flacăra" din municipiul Buzău a intrat în funcțiune o modernă centrală de preparare a betoanelor.

30 august : De la începutul anului 1983 constructorii de locuințe din județul Bacău au predat „la cheie" 2 200 de apartamente.

2 septembrie : La Combinatul de fire sintetice din municipiul Vaslui, noua secție de fire poliesterice, obținute din valorificarea superioară a firelor etirate prin prelucrare textilă în fire răsucite, a intrat în funcțiune.

— Colectivul Întreprinderii mecanice Timișoara a realizat primul complex mecanizat de abataj CMA-5H pentru straturi groase de huilă.

6 septembrie : În ultimii 10 ani au fost puse la dispoziția oamenilor muncii din județul Alba 25 000 de apartamente.

14 septembrie : Secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a pornit, de la un pupitru de comandă, presa de 6 000 tone forţă, în cadrul vizitei efectuate la Combinatul de utilaj greu din municipiul Cluj-Napoca.

17 septembrie : Pe marele şantier hidroenergetic „Porţile de Fier II" a fost lansat în premieră naţională blocul generator al hidroagregatului nr. 1 din centrala electrică românească.

17 septembrie : 61 000 de apartamente au fost construite în judeţul Argeş în ultimii 18 ani, la care se adaugă încă 4 200 de apartamente prevăzute pentru anul 1983.

23 septembrie : În perioada care a trecut din anul 1983, în judeţul Braşov au fost construite şi date în folosinţă peste 4 000 de apartamente, iar în judeţul Vîlcea peste 1 800 apartamente. În actualul cincinal, în judeţul Bihor au fost date în folosinţă peste 7 000 de apartamente.

28 septembrie : Un nou calculator electronic românesc — „Felix Cub" — a fost introdus în fabricaţie la Întreprinderea de calculatoare din Bucureşti.

11 octombrie: S-au încheiat lucrările de construcţii la două noi cartiere de locuinţe din municipiul Zalău : „Mihai Viteazul" şi „Avram Iancu".

14 octombrie : Pe platforma industrială a municipiului Focşani, în cadrul întreprinderii metalurgice, a fost pusă în funcţiune prima capacitate de producţie a laminorului de sîrmă destinată pentru oţel-beton necesar construcţiilor.

16 octombrie: La Satu Mare a fost inaugurată o nouă sală de sport, aparţinînd Clubului sportiv şcolar Satu Mare, construcţie care este în momentul de faţă cea mai mare şi modernă de acest fel din judeţ.

VII. MANIFESTĂRI CULTURALE ŞI ŞTIINŢIFICE. ALTE ACŢIUNI POLITICO-EDUCATIVE

1982

11 decembrie : În sala de marmură a Casei Scînteii a fost deschisă expoziţia „Dezvoltarea culturii, artei şi învăţămîntului, parte integrantă a construcţiei socialiste în România".

11 decembrie : La Muzeul de istorie a partidului comunist, a mişcării revoluţionare şi democratice din România a avut loc sesiunea ştiinţifică „România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate", organizată în cinstea Conferinţei Naţionale a partidului şi a celei de-a 35-a aniversări a proclamării Republicii de Academia Republicii Socialiste România, Academia de ştiinţe sociale şi politice, Academia „Ştefan Gheorghiu" şi Institutul de studii istorice şi social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R.

1983

7 ianuarie : Sub egida Asociaţiei române pentru Naţiunile Unite şi Asociaţiei de drept internaţional şi relaţii internaţionale, a avut loc în Capitală o dezbatere ştiinţifică consacrată concepţiei preşedintelui Nicolae Ceauşescu privind creşterea rolului O.N.U. în soluţionarea marilor probleme ale lumii contemporane.

21 ianuarie : La Academia „Ştefan Gheorghiu", Institutul central de cercetări economice, Ministerul Apărării Naţionale şi Academia de ştiinţe medicale au avut loc sesiuni omagiale consacrate împlinirii a 50 de ani de activitate revoluţionară a tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi aniversării zilei sale de naştere.

24 ianuarie : Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie şi Academia Republicii Socialiste România au organizat o sesiune ştiinţifică sub genericul „18 ani de activitate în domeniul ştiinţei, tehnologiei, învăţămîntului şi culturii în România", manifestare consacrată omagierii a 50 de ani de activitate revoluţionară a tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a zilei sale de naştere.

24 februarie : 100 de ani de la naşterea pictorului Nicolae Dărăscu (18.II.1883).

4 martie : A avut loc o adunare festivă consacrată împlinirii a 25 de ani de la prima emisiune a postului de radio din Tîrgu Mureş.

28 martie — 4 aprilie : La Bucureşti s-au desfăşurat lucrările seminarului internaţional cu tema „Tineretul şi studenţii — solidaritate pentru pace, dezvoltare naţională, dreptate socială şi o nouă ordine economică internaţională" şi ale Conferinţei generale a Mişcării Internaţionale a Tineretului şi Studenţilor pentru Naţiunile Unite.

1 aprilie : În Capitală a avut loc festivalul „Poeţii din Balcani cîntă pacea", organizat de Uniunea scriitorilor din Republica Socialistă România şi Radioteleviziunea română.

21 aprilie : La Ateneul Român din Capitală a avut loc sesiunea ştiinţifică cu tema „Rolul partidului clasei muncitoare în viaţa social-politică a României. Făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate — strălucită confirmare a teoriei ştiinţifice, revoluţionare a clasei muncitoare", organizată cu prilejul împlinirii a 90 de ani de la crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, a 165 de ani de la naşterea lui Karl Marx şi a 100 de ani de la moartea sa, desfăşurată sub egida Academiei Republicii Socialiste România, Academiei de ştiinţe sociale şi politice, Academiei „Ştefan Gheorghiu" şi Institutului de studii istorice şi social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R.

5 mai : Adunare festivă la Tîrgu Mureş cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la apariţia pri-

mului număr al revistei social-politice și culturale „Uj-Élet", publicație editată de Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste.

10—20 mai : La București s-au desfășurat lucrările Colocviului internațional organizat de Asociația de drept internațional și relații internaționale (A.D.I.R.I.) pe tema „Cooperarea balcanică multilaterală și perspectivele ei".

23 mai : Cu prilejul împlinirii a 130 de ani de la naștere și a 100 de ani de la moartea lui Ciprian Porumbescu a avut loc, în Capitală, un simpozion organizat de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea compozitorilor și muzicologilor și Conservatorul „Ciprian Porumbescu".

25 mai : 100 de ani de la nașterea profesorului inginer Dimitrie Leonida (23.V.1883).

31 mai : La Botoșani a avut loc o adunare omagială consacrată împlinirii a 100 de ani de la înființarea societății muzicale „Armonia" din localitate.

1 iunie : 100 de ani de la nașterea pedagogului și cărturarului militant Onisifor Ghibu.

8—11 iunie : La București a avut loc o prestigioasă manifestare științifică : a V-a Conferință de sisteme automate și informaționale în industrie, cu participarea a numeroși specialiști din țară și de peste hotare, organizată de Ministerul Educației și Invățămîntului, C.N.S.T. și Facultatea de automatică a Institutului politehnic din București.

14—27 iunie : In județul Bistrița-Năsăud au avut loc adunări festive prilejuite de sărbătorirea a 250 de ani de învățămînt românesc — în orașul Năsăud (14. VI) și în localitățile Feldru (21. VI) și Mărișelu (27. VI). De asemenea, în comuna Spermezeu s-a sărbătorit împlinirea a 125 de ani de la înființarea școlii (15. VI).

2 iulie : La Botoșani a avut loc festivitatea consacrată sărbătoririi a 50 de ani de la apariția primului număr al ziarului „Clopotul" din localitate. Cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat ziarului un mesaj. De asemenea, a fost conferit Ordinul „23 August" clasa I ziarului „Clopotul" din Botoșani.

26 iulie : 175 de ani de la nașterea marelui cărturar, militant pentru libertatea și unitatea națională, Simion Bărnuțiu.

27 iulie : La Iași a început cel de-al XI-lea Forum național al pionierilor, desfășurat sub deviza „In țara păcii, spre comunism înaintăm".

5 august : In Capitală a avut loc o adunare festivă consacrată împlinirii a 30 de ani de la apariția primului număr al ziarului „Informația Bucureștiului".

18 august : 100 de ani de la nașterea omului de știință Mihai Ciucă, reprezentant de frunte al medicinei preventive românești.

5—9 septembrie : In Capitală s-au desfășurat lucrările celui de-al 29-lea Simpozion internațional de macromolecule, prestigioasă manifestare științifică internațională, care a reunit peste 430 de savanți și cercetători din 38 de țări ale lumii și 700 de oameni de știință și cercetători români. In deschiderea lucrărilor simpozionului a luat cuvîntul tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

5—9 septembrie : La Costinești s-au desfășurat lucrările Reuniunii regionale europene consacrate Anului Internațional al Tineretului (A.I.T.).

9 septembrie : 125 de ani de la nașterea marelui animator al literaturii naționale Alexandru Vlahuță (5 septembrie 1858).

21—28 septembrie : In stațiunea balneară Călimănești s-au desfășurat lucrările seminarului internațional pe teme demografice, organizat sub egida Organizației Mondiale a Sănătății și Fondului Națiunilor Unite pentru activități în domeniul populației, în colaborare cu unele instituții din țara noastră.

27—28 septembrie : In Capitală s-au desfășurat lucrările Consfătuirii pe țară a cadrelor din domeniul sanitar, importantă manifestare organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii Socialiste România.

4 octombrie: In Capitală a avut loc un simpozion organizat cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la crearea, la București, a Societății muncitorilor tipografi, una dintre primele organizații muncitorești din țara noastră.

12 octombrie: Aniversarea a 100 de ani de la nașterea actriței Maria Filotti (7 octombrie 1883).

16 octombrie: La Botoșani a avut loc o adunare festivă organizată cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la înființarea Teatrului „Mihai Eminescu" din localitate.

17 octombrie: In Capitală a avut loc festivitatea consacrată împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr al revistei „Luceafărul", săptămînal editat de Uniunea scriitorilor din Republica Socialistă România. Cu acest prilej, prin Decret prezidențial a fost conferit Ordinul „Meritul cultural" clasa I revistei „Luceafărul".

17—21 octombrie: La București s-au desfășurat lucrările colocviului internațional cu caracter științific avînd ca temă „Utilizarea rațională a resurselor energetice secundare în economie, în special în industrie", organizat de Comisia economică pentru Europa a O.N.U.

26—27 octombrie : La Timișoara au avut loc Colocviul și Festivalul național de poezie „Scriitorii și patria", manifestări organizate de Uniunea scriitorilor, în colaborare cu Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Timiș și Asociația scriitorilor din Timișoara. Cu aceste prilejuri s-a omagiat mărețul act istoric al Unirii de la 1 Decembrie 1918.

27 octombrie: In Capitală a avut loc ședința festivă a Asociației internaționale de studii sud-est europene — A.I.E.S.E.E., dedicată împlinirii a 20 de ani de la crearea asociației.

28 octombrie : Cu prilejul aniversării a 100 de ani de învățămînt silvic superior în România, la Facultatea de silvicultură și exploatări forestiere din Brașov a avut loc o sesiune științifică.

30 octombrie: 125 de ani de la nașterea scriitorului Duiliu Zamfirescu.

Documentar realizat de
Constantin VOICAN

1 MAI 1939

MĂREAŢĂ ZI DE LUPTĂ UNITĂ A MUNCITORIMII ROMÂNE

45 DE ANI de la puternicele manifestații antifasciste și antirăzboinice din București

Fotografie din anul 1939 a tovarășului Nicolae Ceaușescu

Pentru poporul nostru, ziua de 1 Mai are străvechi semnificații. Sărbătorită din adîncuri de vreme ca semn al bucuriei pentru biruința primăverii, pentru reînvierea naturii, ziua de 1 Mai și-a adăugat, începînd cu anul 1890, noi înțelesuri și sensuri. Ea a devenit o zi de luptă a clasei muncitoare, de afirmare a spiritului său revoluționar, a hotărîrii sale de a înlătura orînduielile întemeiate pe exploatare și asuprire, de a edifica o lume nouă, socialistă. În bogata cronică a sărbătorilor proletare de Armindeni, ziua de 1 Mai 1939, cînd se împlineau 50 de ani de la instituționalizarea primei zile a lunii mai ca zi internațională de cinstire a muncii și a celor ce muncesc, are pentru noi o semnificație aparte. Căci în acea zi, în mari și viguroase întruniri și manifestații, clasa muncitoare a dat glas gîndurilor și simțămintelor unui întreg popor, hotărît să lupte cu întreaga lui energie împotriva fascismului, să apere mărețe cuceriri ale poporului : independența și unitatea națională, integritatea țării, democrația și pacea. Muncitorimea română a dovedit atunci, o dată mai mult, că era temelia viitorului țării, că în rîndurile sale sălășluiau uriașe puteri, că era însuflețită de înaltă răspundere față de soarta patriei. De aceea, cu ziua de 1 Mai 1939 s-a adăugat tezaurului tradițiilor revoluționare ale clasei noastre muncitoare o nouă și strălucită pagină de eroism, de dăruire, de maturitate politică, de fierbinte patriotism.

Măreața zi de luptă de la 1 Mai 1939 rămîne în istorie, deopotrivă, ca o ilustrare a spiritului revoluționar și a patriotismului fierbinte al militanților partidului comunist, care, în pofida condițiilor grele și a prigonirilor îndreptate împotriva lor, au acționat cu dăruire, cu neabătută consecvență pentru realizarea unității clasei muncitoare, pentru mobilizarea muncitorimii Capitalei la demonstrațiile de 1 Mai. În șiragul acestor dîrji și neînfricați revoluționari se numără tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, *care în munca încredințată de partid pentru pregătirea și organizarea amplei și viguroasei manifestații antifasciste și antirăzboinice de acum 45 de ani a dat o strălucită dovadă a înaltelor trăsături moral-politice care îl făcuseră încă de pe atunci cunoscut și prețuit în mișcarea revoluționară : principialitatea comunistă,*

energia și puterea neistovită de muncă, spiritul de abnegație revoluționară, capacitatea organizatorică, forța de convingere și mobilizare, adînca încredere în justețea cauzei pentru care lupta. În întreaga activitate depusă de tînărul militant comunist Nicolae Ceaușescu pentru organizarea și desfășurarea manifestației de la 1 Mai 1939 se ilustrau o dată mai mult coordonatele definitorii ale întregii sale vieți de revoluționar patriot : ura neîmpăcată împotriva fascismului, încrederea adîncă în virtuțile poporului din mijlocul căruia se ridicase, convingerea fermă că unitatea înzecește forța clasei muncitoare, a maselor largi populare, hotărîrea de a face totul pentru unitatea, neatîrnarea și demnitatea țării.

Un rol de seamă au avut, de asemenea, în organizarea demonstrației de la 1 Mai 1939, conducătorii comisiilor de reorganizare a Uniunii Tineretului Comunist din sectoarele Capitalei, între care și tînăra militantă comunistă **Elena Ceaușescu (Petrescu)**, *care au mobilizat la acțiune tineretul antifascist, au imprimat un puternic spirit combativ demonstrației.*

Să recitim împreună, stimate cititor, biografia eroică a acelei zile de lumină, de speranță, de luptă, de izbîndă, acum, în preajma aniversării a 45 de ani de la istorica demonstrație antifascistă și antirăzboinică, prin care muncitorimea română, partidul nostru comunist au dat încă o dată viguroasă expresie spiritului revoluționar, patriotic care le insuflețea.

„MĂREAȚA ARMATĂ A MUNCII"

Pentru început — două știri de epocă. Prima — extrasă din rapoarte ale organelor represive : *„Calea Victoriei avea aspectul unui cîmp de manifestație revoluționară"*. Cea de-a doua — diplomația mussoliniană protestează împotriva manifestărilor antifasciste din București și din provincie, printr-un protest remis ministrului român de externe cu prilejul vizitei efectuate la Roma în mai 1939.

Sînt două știri cu mare forță expresivă, luminînd cîteva dintre caracteristicile acelei demonstrații : caracterul său impunător, înalta combativitate revoluționară, puternica hotărîre de luptă antifascistă și antirăzboinică a maselor.

monta o scenă în sala de ședințe, ~~pentru a putea reprezenta~~, cu membrii cercului, ~~anumite~~ piese de teatru.

CEAUȘESCU NICOLAE, cunoscut comunist, arată importanța instrucțiunei pe care lucrătorii o capătă prin intermediul cercurilor culturale, cerînd conducerei breslei să le acorde mai multă libertate de acțiune pentru a ține ședințe educative cât mai des, pentru a face pe ~~muncitori conștienți de~~ rolul pe care-l au în bresle.- Face apel la tineri să nu se mărginească numai la o activitate culturală și sportivă, ci să intensifice acțiunea de propagandă printre muncitori pentru organizarea în breslă.-

„Acționa pentru a-i organiza pe tineri". Extras dintr-o notă informativă a organelor de siguranță, relatînd despre activitatea desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul breslelor. 1939

Intr-adevăr, impunătoare, grandioasă a fost acea demonstrație. Încă din zorii zilei, mii și mii de oameni ai muncii s-au îndreptat, din toate cartierele orașului, spre sălile „Aro", „Eintracht" și „Tomis", unde urmau să se desfășoare congresul breslelor și, respectiv, două mari întruniri muncitorești. Ziarele epocii vorbesc despre coloane nesfîrșite de oameni afluind spre locurile de întrunire, despre săli devenite neîncăpătoare, despre fluviul de oameni purtînd deasupra capetelor zeci și zeci de steaguri și pancarte. Au ieșit atunci în stradă spre a-și arăta vrerile peste 20 000 de muncitori, intelectuali, meseriași și funcționari. „*Toate fabricile, toate atelierele au ieșit ieri dimineață pe străzi, s-au încolonat disciplinat și au pornit spre Piața Lahovary* — scria a doua zi ziarul «Timpul». *De aici, cu toții, se vor duce să defileze — armata muncii [...]. Legiunile de robotari ai uneltelor și mașinilor umpleau Bulevardul Brătianu. Delegații aveau toți prinsă de rever cocarda naturii, simbolul sărbătorii de ieri — mărgăritărelul de Mai. Cu capul sus, cu ochii sorbind lumina din cer, unii cu lavalieră înnodată la gît — semn de consacrată eleganță, încă din vremea cîntăreților lor, Pincio, Neculuță, Tr. Demetrescu — mărșăluiau în sunetul muzicilor. Două muzici exclusiv muncitorești. Aceea a minerilor de la Petroșani și a minerilor de la Lupeni. Fete, multe fete. Lucrătoarele fabricilor de țesătorie [...]. Fete venite de la țară, să lucreze la oraș, lîngă tovarășele lor. [...]. Iată și breasla funcționarilor și a minerilor, ai căror delegați au venit îmbrăcați în salopete albastre. ...Această armată a muncii este în permanență armata țării*".

A fost, deopotrivă, ziua de 1 Mai 1939, o ilustrare limpede, de mare forță, a hotărîrii de luptă a clasei noastre muncitoare. Să recitim împreună o relatare a „Scînteii" ilegale de atunci: „*1 Mai. Dimineața ora 9. Pe Calea Călărași și străzile vecine grupuri de cetățeni se grăbesc spre sala Tomis. Lîngă biserica Sf. Vineri — agenți, lîngă Tomis — agenți, toată poliția Capitalei e pusă în picioare pentru a împiedica sărbătorirea Întîiului Mai ca zi de luptă a clasei muncitoare [...]. Tomis. Sala și curtea e arhiplină. Iată-i pe sindicaliștii din str. Dristorului, iată-i pe cei din Izvor, Uranus, pe meșteșugari, funcționari și alții și alții — cu greu își fac drumul spre ușa de intrare [...]. Dar iată la tribună se ridică un orator exprimînd nevoile maselor și ale țării: «1 Mai este o zi internațională de luptă pentru drepturile și revendicările muncitorești — o zi de luptă contra fascismului». (Un tunet de aplauze). «Pentru 1 Mai, mii și mii de muncitori au înfundat pușcăriile» (un tunet de voci: amnistie pentru deținuții antifasciști; aplauze frenetice și îndelungate)*".

Această stare de spirit revoluționară ce a dominat întrunirile amintite avea să-și așeze pecetea și pe marea demonstrație care a urmat. În Piața Romană, apoi pe Calea Victoriei, Splaiul Independenței, Bulevardul 11 Iunie și în Parcul Libertății zecile de mii de muncitori au făcut să răsune cele mai arzătoare dorințe ale oamenilor muncii, ale întregului popor român. S-au auzit astfel, chiar la intrarea în Piața Palatului, lozinci precum: „*Trăiască 1 Mai, Ziua Muncii!*", „*Trăiască frontul unic al muncitorimii!*", „*La muncă egală, salariu egal!*", „*Pace, pîine, pămînt, libertate!*", „*Trăiască libertatea!*", „*Trăiască democrația!*", „*Jos capitalismul!*", „*Jos teroarea!*".

„VREM ROMÂNIA LIBERĂ ȘI INDEPENDENTĂ"

Dar ceea ce a nemulțumit profund pe cîrmuitorii statelor fasciste europene, determinînd, cum spuneam, chiar proteste oficiale, a fost caracterul profund antifascist, antirevizionist și antirăzboinic al manifestațiilor de la 1 Mai 1939, hotărîrea fermă a poporului român exprimată și cu acest prilej de a se împotrivi cu întreaga lui energie primejdiei fasciste, de a apăra cu orice preț independența și integritatea patriei. „*Din piepturile a 20 000 de demonstranți răsună: «Jos fascismul! Jos Garda de Fier!* [...] — scria ziarul «Scînteia». *Cei 20 000 de demonstranți nu se lasă intimidați, ci urmează pe muncitorii comuniști și social-democrați. Masele continuă să strige cu entuziasm: «Vrem România liberă și independentă!», «Jos fascismul!», «Jos agresorul hitlerist!», «Vrem amnistie pentru deținuții antifasciști!».*

Și asta în fața Palatului regal [...]. Cei 20 000 de demonstranți s-au afirmat pentru alianța cu Franța, Anglia și Uniunea Sovietică — cea mai hotărîtă apărătoare a țărilor amenințate de agresiune. Demonstranții s-au afirmat pentru egalitate în drepturi, între poporul român și naționalitățile conlocuitoare. Concentrarea tuturor forțelor democratice și sincer patriotice într-un larg front patriotic contra agresiunii fasciste — aceasta este dorința maselor de demonstranți. Demonstrația de masă din București a dovedit cît de adîncă este indignarea poporului contra fascismului".

Ca o încununare a simțămintelor generale avea să se desfășoare ceremonia din Parcul Libertății — depunerea unei coroane de flori pe Mormîntul Eroului Necunoscut, simbol al luptelor și jertfelor poporului român pentru împlinirea legitimului său ideal național. Această ceremonie avea valoarea unui adevărat legămînt pe care muncitorimea noastră îl reînnoia în fața istoriei — a duce mai departe torța înain-

1 MAI

Mii de oameni au umplut eri pădurile şi parcurile din jurul Capitalei sărbătorind Ziua Muncii

Deşi a plouat, la Băneasa şi Câmpul Veseliei s'a petrecut, de dimineată până seara

Relatare din presa vremii despre serbările cîmpeneşti din după-amiaza zilei de 1 Mai 1939

taşilor, a apăra cuceririle lor istorice. În întregul său, măreaţa manifestare de acum aproape 45 de ani era o dovadă, cum s-a subliniat nu o dată atunci în ţară şi peste hotare, că poporul român n-avea nimic comun cu fascismul, că iubea adînc pacea şi ura cu toate fibrele fiinţei sale războiul, că înţelegea să lupte şi să apere drepturile sale la existenţă liberă, independentă, la unitate şi integritate teritorială.

„UN TÎNĂR EROU COMUNIST"

A apărut limpede chiar de acum 45 de ani că forţa care a conferit un caracter impunător acestei manifestaţii, aceea care i-a asigurat o puternică trăsătură combativă, un pregnant relief antifascist şi antirăzboinic a fost Partidul Comunist Român. Îşi afla atunci, o dată mai mult, ilustrare patriotismul său fierbinte, înalta sa răspundere faţă de destinele ţării, uriaşa capacitate de organizare şi de mobilizare a conştiinţelor. Adevăruri ce-şi relevă o dată mai mult marea lor însemnătate avînd în vedere împrejurările internaţionale în care s-a desfăşurat. Căci, în acea primăvară chiar, pe drumul deschis de înţelegerile de la München, statele fasciste au săvîrşit noi atentate la libertatea şi suveranitatea popoarelor : Cehoslovacia fusese ocupată de trupele hitleriste, României i se impusese un greu tratat economic. Armatele Reichului se aflau practic la frontierele de nord ale ţării, iar revizionismul horthyst îşi vedea apropiată izbînda proiectelor sale de dezmembrare a statelor naţionale din vecinătatea sa. Politica cedărilor în faţa pretenţiilor hitleriste se arăta tot mai clar falimentară.

Singura cale era aceea a împotrivirii dîrze, a unirii forţelor democratice pentru apărarea drepturilor inalienabile ale popoarelor. O asemenea cale o arăta Partidul Comunist Român. Reluînd, acum 45 de ani, o celebră formulare a lui Iorga, care spunea că România este astăzi mai mult ca oricînd „o ţară pîndită", partidul avertiza asupra pericolului fascist, chema la strîngerea rîndurilor într-un mare, gigantic front popular antifascist, declarînd că membrii săi se vor afla întotdeauna în primele rînduri împotriva agresorilor fascişti.

Sub semnul acestor cerinţe a conceput şi organizat partidul nostru comunist manifestările de la 1 Mai 1939, dejucînd intenţiile autorităţilor de a le transforma în acţiuni de adeziune la politica dictaturii regale, imprimîndu-le un puternic caracter revoluţionar. Pentru atingerea acestui ţel a fost organizată o comisie conspirativă însărcinată cu coordonarea activităţii de pregătire şi desfăşurare a manifestaţiei. Făceau parte din comisie comunişti cu o bogată experienţă politică şi organizatorică, alături de tineri militanţi care dovediseră în muncile încredinţate lor hotărîre de luptă, energie şi spirit organizatoric. Între membrii comisiei — un tînăr de 21 de ani, to-

varășul Nicolae Ceaușescu. 21 de ani, dintre care aproape un deceniu petrecuți în rîndurile mișcării revoluționare. Un tînăr de o neistovită energie, cu mari calități organizatorice, cu o recunoscută forță de convingere, cu mari resurse de dăruire, de abnegație și de dîrzenie. Stăteau mărturie acestui fapt atîtea și atîtea file ale exemplarei sale biografii, practic întreaga sa tinerețe revoluționară. Membru în Comitetul Național Antifascist — se remarcase prin strădania de a uni și organiza rîndurile tinerei generații în lupta antifascistă, de a o ajuta să vadă cu limpezime că adevăratul dușman al tinerilor era fascismul. Arestat și deferit justiției, stătuse dîrz și netemător în fața anchetatorilor, transformînd procesul ce i se intentase la Brașov într-o tribună de la care se rostiseră marile adevăruri și vibrantele chemări la luptă, la acțiune, la unitate ale partidului comunist. Eliberat în decembrie 1938, după aproape trei ani de privațiune, se avîntase dîrz și însuflețit din nou în luptă. Pentru că, dincolo de riscuri, de marile primejdii ale luptei erau mai puternice în inima sa tînără credința în justețea cauzei alese, setea de dreptate pentru muncitorii în rîndul cărora intrase, pentru țăranii în rîndul cărora se născuse, adică dragostea pentru poporul său, pentru țara sa, pe care o voia liberă, mîndră, demnă, bogată.

Eri după amiază,la stadionul Ministerului Muncii di[n] Parcul Veseliei,a avut loc serbarea cîmpenească a muncitorimei din Capitală,pentru ziua de 1 Mai.

<u>ILIESCU EFTIMIE şi NICOLAE CEAUSESCU,ultimul fost condamnat la 3 ani închisoare pentru activitate comunistă, pedeapsă executată,au strigat la terminarea serbărei,lozinca comunistă "Trăiască Frontul Popular".</u>

„Au scandat lozinca comunistă – Trăiască Frontul Popular". Raport al organelor de siguranță despre serbarea cîmpenească de la 1 Mai 1939, transformată de tinerii militanți comuniști, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-o manifestație pentru Front popular antifascist

„MAREA LECȚIE A UNITĂȚII PROLETARE"

Apare limpede, în perspectiva desfășurării zilei de 1 Mai 1939, că activitatea comisiei de organizare a rodit bogat. Acționînd în spiritul indicațiilor partidului, la demonstrație au luat parte muncitori comuniști, socialiști, social-democrați, umăr lîngă umăr, inimă lîngă inimă. Împreună au dat glas aspirațiilor lor pentru o viață mai bună. Laolaltă au făcut să se audă că muncitorimea română, poporul român urăsc adînc fascismul. Într-un glas și într-o simțire au arătat lumii că voința lor unică și tare este să se împotrivească fascismului și războiului, că nu aveau de dat nimănui nici o palmă din sfîntul pămînt al țării.

A fost această lecție a unității marea lecție a zilei de 1 Mai 1939. Ea a arătat, o dată mai mult, că, unită, clasa muncitoare își înzecește puterile, constituind nucleul în jurul căruia se pot înmănunchea toate forțele democratice, progresiste ale națiunii. Sub acest aspect, pe drumul spre realizarea unității politice și organizatorice a muncitorimii noastre, demonstrația de la 1 Mai 1939, serbările cîmpenești din acea zi, în care tineri revoluționari, în frunte cu Nicolae Ceaușescu, au făcut să se audă noi chemări la înfăptuirea Frontului Popular Antifascist, au prezentat un moment însemnat, cu fertile consecințe.

Tocmai de aceea raportul Comitetului Central al partidului supus dezbaterii Plenarei a VI-a din iunie 1939 aprecia că: *„întrunirile și demonstrațiile de 1 Mai, pregătite de partid sub semnul mobilizării clasei muncitoare pentru apărarea*

Imagine din timpul demonstrației de la București din 1 Mai 1939

țării, împotriva fascismului extern și intern, în conlucrare strînsă cu muncitorii social-democrați, au constituit o victorie de prestigiu obținută de P.C.R. pe linia făuririi unității de acțiune a clasei muncitoare împotriva ofensivei patronale, fascismului și pericolului de război".

Acesta era drumul pe care trebuia continuată lupta. Dînd glas acestei convingeri, ziarul „Scînteia" din 1 iunie 1939 îndemna: *„Înainte! Comuniști și muncitori social-democrați, realizați și întăriți Frontul Unic! Munciți pentru concentrarea tuturor forțelor democratice și sincer patriotice într-un front larg, combativ, împotriva dușmanului fascist din afară, agenților hitleriști din țară [...]. De munca voastră comună, tovarăși, de energia voastră, de fidelitatea voastră față de clasa muncitoare, față de poporul român depinde succesul acestei lupte mărețe de salvare a țării".*

UN AMPLU ECOU INTERNAȚIONAL, ÎNALTĂ PREȚUIRE PENTRU EXEMPLUL DAT DE CLASA NOASTRĂ MUNCITOARE

Desfășurate la puțină vreme după acordul de la München și într-o perioadă în care de la un capăt la celălalt al continentului forțele fascismului se aflau în ofensivă, marile manifestații din România au avut o vie rezonanță internațională. Personalități ale vieții politice, oameni de artă și cultură, ziare, forumuri internaționale au elogiat gestul muncitorimii române, [illegible]ind, ca și în ianuarie-feb[illegible]rie 1933, despre pilda pr[illegible]tariatului român, despre drapelul înălțat de clasa noastră muncitoare.

„Manifestările de 1 Mai din București și provincie au relevat intensificarea activității antifasciste a maselor, ca și o creștere a influenței partidului comunist — scria publicația „Rundschau", tipărită în Elveția. *Numeroase pancarte exprimau necesitatea apărării independenței și integrității țării, cereau abrogarea tratatului economic cu Germania, alianța cu Franța, Marea Britanie și Uniunea Sovietică. Pe Calea Victoriei în momentul în care cei 25 000 de demonstranți au trecut prin fața palatului regal și a regelui, s-au auzit lozinci cerînd restabilirea regimului parlamentar constituțional, front unic și popular, reprimirea muncitorilor concediați, arestarea fasciștilor și a spionilor germani".*

O înaltă apreciere a dat

acţiunilor revoluţionare de la 1 Mai 1939. Conferinţa internaţională asupra problemelor democraţiei, păcii şi apărării demnităţii umane întrunită în aceeaşi lună la Paris. Se evidenţiau, totodată, unanimitatea de gînduri şi simţiri ce legau pe oamenii muncii români şi din rîndul naţionalităţilor conlocuitoare din ţara noastră. *„Această voinţă de a rezista expansiunii puterilor fasciste (...) rămîne vie în masele populare (...)* — se spunea într-un document adoptat de conferinţă. *Manifestaţiile antifasciste de 1 Mai la Bucureşti, mărturie spontană a voinţei maselor, sînt o expresie strălucită. Dar nu numai românii aspiră să apere integritatea şi independenţa naţională, minorităţile etnice din România o vor în aceeaşi măsură, aşa cum mărturiseşte o recentă declaraţie de loialitate a minorităţii etnice din Transilvania (...). Este dovada că poporul român se raliază la mişcarea antifascistă şi că voinţa sa este de a lupta în mod real împotriva agresorului şi fascismului"*. În cadrul şedinţei din 14 mai a conferinţei, reprezentantul Cehoslovaciei, salutînd prezenţa delegaţiei române, ţinea să adauge: *„Numeroasele mesaje ale intelectualilor, muncitorilor şi ţăranilor care ne-au parvenit din România demonstrează voinţa poporului român de a apăra libertăţile şi instituţiile sale democratice"*.

Elementele comuniste intercalate în coloană, în timpul manifest'rei pe traseu, defilau cu pumnul strâns, strigând diferite lozinci comuniste ca : "JOS RASBOIUL", "VREM PACE", "JOS FASCISMUL", "TRAIASCA FRONTUL UNIC AL MUNCITORIMEI", "TRAIASCA MUNCITORIMEA UNIFICATA", "LA GHILOTINA CU HITLER ŞI CU MUSOLINI", "AMNISTIE POLITICA GENERALA" etc.

Coloana de manifestanţi a parcurs drumul până la Parcul Carol la Mormântul Eroului Necunoscut, unde s'a depus o coroană de flori, după care s'au împrăştiat, delegaţii congresiştilor din provincie retrăgându-se împreună cu reprezentanţii breslelor din Capitală la restaurantul "Luzana" unde are loc o masă comună, iar după amiază începând dela ora 16, muncitorii se vor aduna în Parcul Veseliei unde are loc serbarea câmpenească.

Alte grupuri printre cari se vor introduce şi elemente comuniste vor merge la diferite păduri din împrejurimile Capitalei ca Pusnicul, Băneasa, Andronache, Pantelimon, etc.-

„Defilau cu pumnul strîns, strigînd lozinci comuniste" — nota un raport al siguranţei despre demonstraţia muncitorilor bucureşteni de la 1 Mai 1939

Şi peste ocean, în Statele Unite ale Americii, raporta ataşatul român de presă de la Washington, evenimentele de la 1 Mai 1939 au fost pe larg comentate de presa americană şi posturile de radio din această ţară. În aceeaşi lună, deschizînd pavilionul României la Expoziţia internaţională de la New York, primarul oraşului ţinea să elogieze setea de libertate a poporului român, hotărîrea sa de a se împotrivi pericolului fascist, de a apăra integritatea şi suveranitatea sa, hotărîre răspicat reafirmată la începutul acelui mai al anului 1939.

Se spune că în istorie sînt momente ce se constituie în puncte de sprijin ale viitoarei desfăşurări a evenimentelor. Ziua de 1 Mai 1939 — cu uriaşul său torent de energie revoluţionară, cu unitatea de gîndire şi simţire a muncitorimii sub semnul idealului apărării independenţei naţionale şi a împotrivirii faţă de fascism — este un asemenea moment.

Gîndind şi simţind în acest fel, valorificînd marile lecţii ale istoriei sale, poporul român avea să poarte în anii următorii o dîrză şi grea bătălie împotriva hitlerismului, pentru restaurarea libertăţii patriei sale, pentru eliberarea Ardealului de Nord răpit prin dictatul odios imperialist de la Viena. Dîrză şi grea bătălie, al cărei moment de apogeu avea să-l constituie victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă începută la 23 August 1944. Pe mîndra poartă de istorie deschisă atunci poporul român avea să păşească demn, cu fruntea sus, hotărît să-şi făurească un nou destin — destinul socialist şi comunist. Cu fruntea sus, demn, încrezător în forţele sale, în puterile sale uriaşe. Uriaşe — aşa cum o arătaseră atîtea examene ale istoriei pe care le trecuse cu succes. Aşa cum se întîmplase şi la 1 Mai 1939.

Silviu ACHIM

UN TRIBUNAL CU SUTE DE MILIOANE DE JUDECĂTORI SE PRONUNȚĂ, ÎN NUMELE DREPTULUI LA VIAȚĂ:

EUROPA – FĂRĂ RACHETE NUCLEARE!

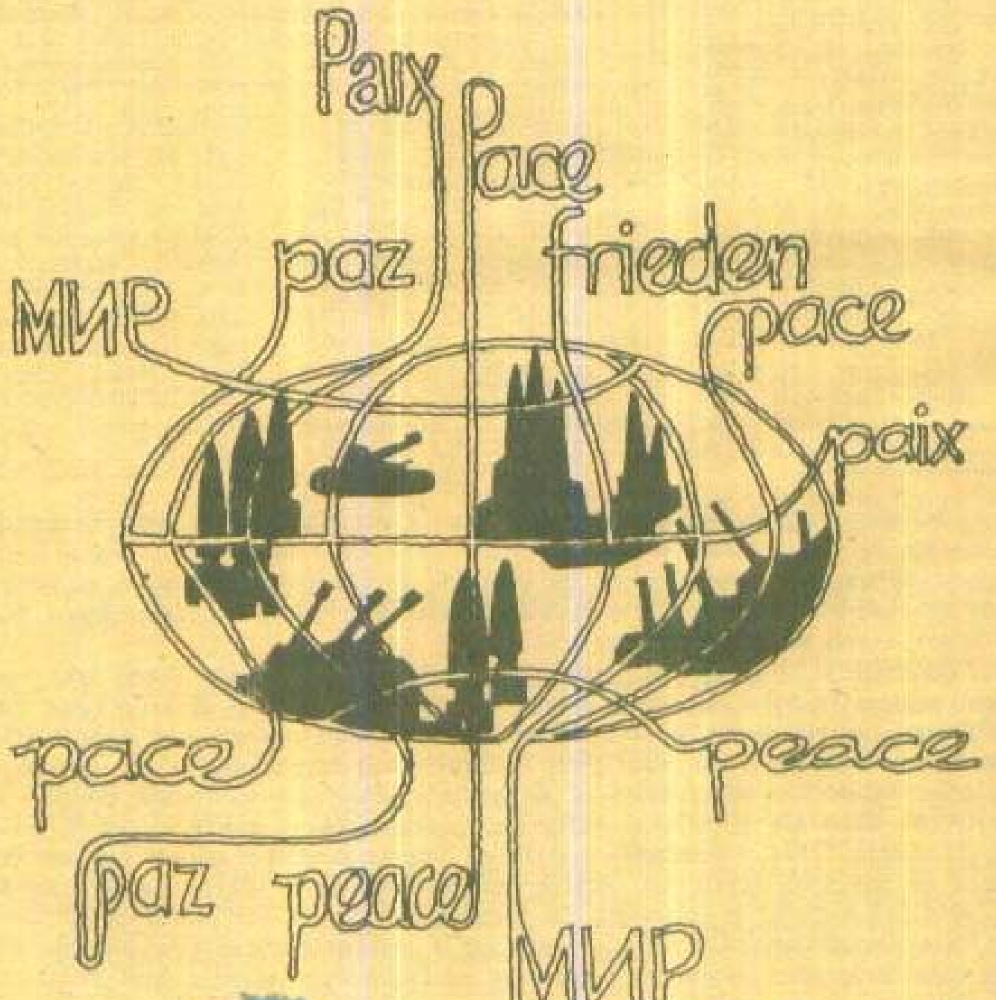

Desen de VLADIMIR SLAVU

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la tribuna Marii Adunări Naţionale: **Popoarele europene nu şi-au spus încă ultimul cuvînt şi ele pot şi trebuie să oprească drumul spre catastrofa nucleară în Europa!**

VIBRANT APEL LA RAŢIUNE AL ROMÂNIEI SOCIALISTE

...O „toamnă fierbinte" a fost toamna anului 1983 pretutindeni în Europa. Desigur, în condiţii deosebite, aşa a fost şi la noi, în România. Din Maramureş şi Bucovina pînă în Cîmpia Bărăganului, din Banat şi Crişana la Marea Neagră, o necontenită mişcare, reunind sute de mii, milioane de bărbaţi şi femei, de cele mai diverse profesii şi preocupări, uniţi de acelaşi gînd şi aceeaşi voinţă — de a se opune cu toate forţele, alături de celelalte popoare ale continentului, de toate popoarele lumii, proiectelor ce tind să împingă omenirea în abisul distrugerii nucleare.

Este răspunsul, formulat la înalta temperatură a inimilor unui întreg popor, într-un moment de răspîntie în istoria multimilenară a omenirii. Este răspunsul vibrant la chemările înflăcărate ale secretarului general al partidului, preşedintele Republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de a-şi uni eforturile cu celelalte popoare pentru a salva Europa şi întreaga omenire de la catastrofă, de la distrugere. Căci, ignorîndu-se voinţa opiniei publice, a popoarelor europene, a întregii lumi, în ultima decadă a lunii noiembrie s-a trecut la pregătirile pentru amplasarea rachetelor americane cu rază medie de acţiune în Europa şi pentru instalarea, ca răspuns, de noi rachete sovietice. Europa, leagănul civi-

O sugestivă coloană a păcii: peste 100 000 de tineri – muncitori, ţărani, intelectuali, elevi şi studenţi, brigadieri pe şantierele naţionale ale tineretului – veniţi din toate colţurile ţării, au luat parte la grandioasa manifestare organizată în Capitală sub deviza „Tineretul României doreşte pacea", în numele dreptului suprem la viaţă, în numele viitorului

lizaţiei moderne, se află în faţa pericolului de a fi distrusă şi, odată cu ea, întreaga planetă.

De la tribuna Marii Adunări Naţionale, într-o cuvîntare de larg răsunet mondial, tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU** sublinia: **„Ne aflăm în al 12-lea ceas, în momentul hotărîtor pentru existenţa lumii. Acum, pînă nu este prea tîrziu, să acţionăm cu toată hotărîrea şi să facem să fie oprită amplasarea noilor rachete şi dezvoltarea celor existente".** Cuvîntarea preşedintelui României la sesiunea forului legislativ suprem al ţării s-a constituit într-o nouă şi vibrantă chemare la raţiune, la luciditate politică, adăugîndu-se multiplelor sale iniţiative şi demersuri consacrate înlăturării primejdiei nucleare.

Această neobosită activitate consacrată salvgardării destinelor umanităţii constituie sursă care a inspirat asemenea documente de amplu ecou precum **Apelul Marii Adunări Naţionale** adresat parlamentelor şi parlamentarilor din statele europene, S.U.A. şi Canada, ca şi **Apelul pentru dezarmare şi pace al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste.** În ale căror mobilizatoare chemări îşi găsesc impresionantă expresie, la scară naţională, ardoarea cu care poporul român doreşte pacea, hotărîrea sa nestrămutată de a se opune politicii de continuare a înarmărilor, de a acţiona pentru oprirea amplasării de noi rachete nucleare cu rază medie de acţiune în Europa, pentru retragerea şi distrugerea celor existente.

Şi iată: în întreprinderi industriale, în unităţi agricole, în mari centre de cercetare ştiinţifică, în instituţii publice, universităţi şi şcoli, colective de oameni ai muncii, tineri ce se pregătesc să păşească în viaţă s-au întrunit pentru a-şi rosti împreună cu ţara cuvîntul ferm în sprijinul vieţii, cuvîntul aspru de respingere a perspectivei lugubre a războiului atomic.

Apoi valul manifestaţiilor a crescut în amploare: în comune, în oraşe şi municipii, asemeni pîraielor ce se revarsă în fluvii imprimîndu-le forţă şi energie, adunările şi mitingurile s-au contopit, oferind măsura hotărîrii întregului popor de a lupta pentru apărarea dreptului suprem la pace, la viaţă.

Sprijinul unanim al poporului faţă de iniţiativele pentru dezarmare şi pace ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, entuziasta adeziune a oamenilor muncii de pe tot cuprinsul

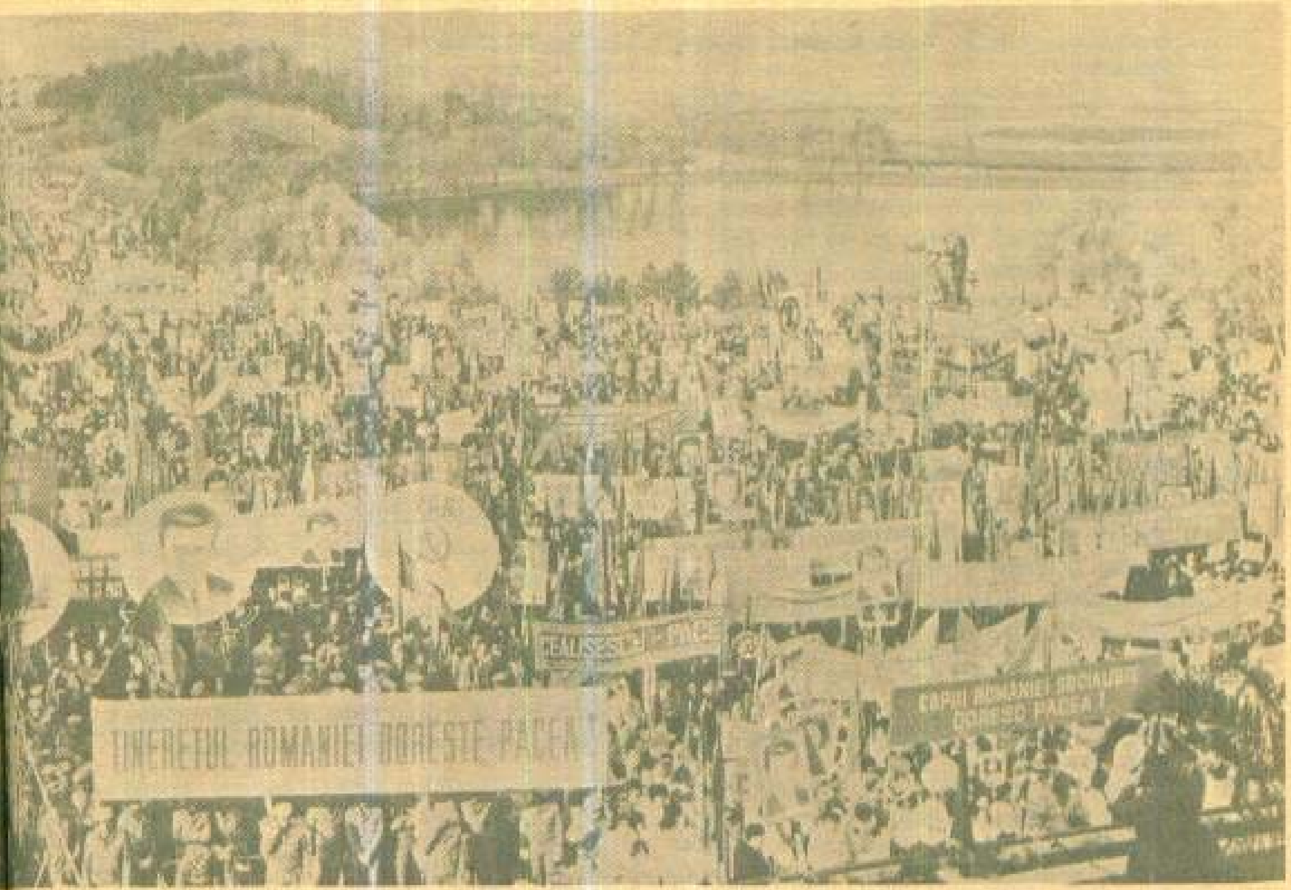

patriei, fără deosebire de naționalitate, la Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste izvorăsc din conștiința că înfăptuirea măreților obiective de edificare a societății socialiste și comuniste, de continuă ridicare a României pe noi trepte de progres și civilizație, ca și împlinirea năzuințelor de progres și bunăstare ale tuturor popoarelor sînt în mod vital condiționate de înlăturarea pericolului de război, de instaurarea unei păci și securități trainice în Europa și în întreaga lume.

ÎN FAȚA UNOR DECIZII DE RĂSPUNDERE ISTORICĂ

Există momente în viața internațională cînd acțiunile politice ale statelor capătă dimensiunea unor decizii de răspundere istorică. Un asemenea moment este cel pe care îl traversează omenirea în prezent. Privirile întregii lumi sînt ațintite din nou, cu îngrijorare, spre Europa. Pentru că azi, mai mult ca oricînd, destinele păcii mondiale sînt strîns legate de destinele păcii în Europa. O asemenea categorică condiționare este determinată de acumularea în arsenalele de pe continent a unor imense cantități de arme, îndeosebi nucleare, capabile să distrugă de nenumărate ori Europa, să transforme într-o Sahară radioactivă întreaga planetă. Primejdia este însă în continuă creștere, devine tot mai acută ca urmare a hotărîrii de amplasare a noi rachete nucleare cu rază medie de acțiune în diferite zone ale continentului.

Este pe deplin îndreptățită întrebarea pe care și-o pun popoarele: de ce atîta insistență, atîta nerăbdare pentru amplasarea noilor rachete? Nu ar fi mai bine, mai rațional și mai necesar — cum pe bună dreptate, cu înțelepciune, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită în forul legislativ suprem al țării — să se dovedească aceeași grabă și nerăbdare pentru realizarea unui acord în vederea opririi instalării de noi rachete?

România socialistă s-a adresat din nou, prin glasul președintelui ei, conducătorilor S.U.A. și U.R.S.S. pentru a renunța la amplasarea noilor rachete și la dezvoltarea celor existente, considerînd, pe bună dreptate, că atît timp cît există încă cea mai mică șansă de realizare a unui acord să nu se întreprindă nimic care să pună Europa în pericol, să deschidă calea catastrofei nucleare.

În acest sens, **Apelul Marii Adunări Naționale** subliniază:

Poporul român, ca și milioane de oameni, tineri și vîrstnici, bărbați și femei, de pe întreg cuprinsul Europei și de pe alte continente, prin mari manifestații de masă, cere acum, pînă nu este prea tîrziu, pînă cînd nu au căzut bombele care ar distruge tot ceea ce a făurit geniul uman, înseși viața și civilizația, să se facă totul pentru a se ajunge la un acord care să ducă la oprirea instalării noilor rachete nucleare, la retragerea și distrugerea celor existente, pe calea eliberării Europei de orice fel de arme nucleare.

Iar de la marile adunări ale oamenilor muncii au fost adresate nenumărate scrisori și telegrame la Geneva, ca și ambasadelor sovietică și americană de la București, ambasadelor tuturor statelor europene, cu chemarea de a se acționa pentru a se evita instalarea de noi rachete, de a se da curs rațiunii — pentru a se găsi calea înțelegerii, a înțelepciunii, punîndu-se mai presus de orice voința și năzuințele popoarelor: de a trăi într-o Europă fără arme nucleare, o Europă a păcii și colaborării.

O profundă semnificație o au scrisorile și telegramele adresate ambasadelor țărilor care au acceptat instalarea pe teritoriul lor de noi rachete nucleare. Fără îndoială, guvernele acelor țări își asumă o grea răspundere nu numai în fața propriilor popoare, ci și în fața celorlalte popoare europene, a popoarelor întregii lumi. Pentru că, este limpede, acceptarea de rachete pe teritoriul lor nu poate fi considerată o problemă internă. Armele-rachetă au o putere de distrugere cu consecințe catastrofale la scară continentală. De aceea răspunderea pentru asemenea consecințe potențiale este și ea de dimensiuni ce depășesc frontierele naționale.

Să acționăm ca Organizația Națiunilor Unite, celelalte organizații și organisme internaționale să joace un rol tot mai activ în unirea și participarea tuturor națiunilor la eforturile pentru pace, pentru dezarmare și colaborare între popoare!

(Din Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste).

Sute și mii de mesaje au fost adresate în acest sens Națiunilor Unite de la adunările și mitingurile oamenilor muncii din România.

„PENTRU CA ZIUA DE MÎINE SĂ FIE MAI APROPIATĂ DE SPERANȚELE OMENIRII"

...New York. O dimineață de octombrie specifică sezonului de cea mai intensă activitate politică din capitala diplomației mondiale, care coincide cu perioada sesiunilor marelui for al națiunilor. La sediul Organizației Națiunilor Unite de pe East River este o atmosferă de lucru. În salonul oficial de la etajul 38 are loc o solemnitate de deosebită semnificație. Mesajele pentru pace și dezarmare adoptate de participanții la adunările și mitingurile oamenilor muncii din țara noastră sînt înmînate președintelui celei de-a 38-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., Jorge Illueca. Sînt prezenți înalți reprezentanți ai organizației, diplomați, ziariști.

Primind mesajele, președintele sesiunii Adunării Generale a O.N.U. evidențiază sensul lor profund, apreciindu-le drept o mărturie revelatoare a dorinței de pace și dezarmare a poporului român, dorință atît de pregnant demonstrată în amplele manifestații desfășurate în România.

Jorge Illueca ține să exprime cu acest prilej **respectul său deosebit și profunda apreciere pentru eforturile consecvente și inițiativele președintelui Nicolae Ceaușescu îndreptate spre promovarea unor acțiuni concrete de salvgardare a păcii și securității internaționale, pentru dezarmare și crearea condițiilor propice liniștii și progresului pe planeta noastră. El a arătat că nutrește o profundă considerație pentru activitatea neobosită a șefului statului român, față de inițiativele României prezentate la O.N.U. în favoarea păcii, a înlăturării amenințării unui război nuclear.**

Mesajele sînt cele pe care le știm, formulate în cuvinte emoționante la marile noastre adunări pentru pace:

„*Într-o lume caracterizată prin confruntare și amenințări, în care se acumulează mijloace de distrugere tot mai incredibile, ce pot transforma întregul pămînt într-o uriașă torță nucleară, neliniștiți de impasul tratativelor de dezarmare, ne alăturăm glasul celorlalte popoare cerînd să se întreprindă noi acțiuni și inițiative pentru salva-*

rea vieții, cel mai de preț dar pe care oamenii politici îl pot face popoarelor lor. Avem nevoie de liniște, de prietenie și colaborare pentru ca, la adăpost de orice amenințare, să ne putem consacra munca, eforturile creatoare edificării vieții noi, socialiste, pentru a se asigura generațiilor prezente și viitoare posibilitatea împlinirii lor multilaterale. Avem nevoie de pace pentru a întări prietenia și colaborarea cu toate popoarele lumii. Nu există și nu poate exista dovadă mai grăitoare că se vrea pacea decît acționînd în interesul ei, înlăturînd armele, cu precădere cele nucleare, care o pun în cel mai înalt grad în pericol...".

„Pornind de la situația existentă în Europa, unde se află concentrate cele mai multe armamente și efective militare din lume, ne exprimăm îngrijorarea în fața pericolului antrenării continentului într-o nouă și gravă escaladă a cursei înarmărilor. Adresăm un apel călduros tuturor factorilor politici ca, acționînd în spiritul năzuințelor de pace și colaborare ale popoarelor europene, ale întregii omeniri, să facă tot posibilul pentru oprirea amplasării noilor rachete nucleare cu rază medie de acțiune și pentru reducerea, pînă la lichidarea completă, a tuturor armelor nucleare instalate în Europa...".

„Ziua de mîine trebuie să fie mai senină, mai apropiată de visurile oamenilor și, de aceea, este necesară pacea, care nu vine de la sine, ci prin voința politică de a înlătura odată pentru totdeauna armele din viața societății. Ne exprimăm încrederea că oamenii politici, care poartă o grea răspundere în fața propriilor popoare, a istoriei, vor adopta la timp măsurile urgente ce se impun pentru a înlătura spectrul unui război devastator, în care nu vor mai exista nici învingători, nici învinși, și vor acționa pentru triumful rațiunii, al adevăratei solidarități umane, asigurînd oamenilor, popoarelor dreptul lor fundamental, dreptul la viață, dreptul la pace...".

POPOARELE — O „MARE PUTERE", FĂRĂ ARME ȘI FĂRĂ ARMATE, SE AFIRMĂ VIGUROS PE SCENA EUROPEI

...O „toamnă fierbinte" a fost toamna anului 1983 pretutindeni în Europa. Aprecierea nu este de natură meteorologică, ci politică. O configurație nouă de forțe se manifestă pe scena europeană prin afirmarea cu tot mai multă vigoare a unei mari puteri. O mare putere care nu are ambasade și misiuni diplomatice. O mare putere care nu dispune nici de rachete, nici de avioane, de tancuri sau submarine, nici de armate în adevăratul sens al cuvîntului. Ea dispune însă de o forță inepuizabilă : **sînt popoarele continentului.** Această mare putere începe să fie recunoscută pe plan internațional. Iar România, președintele Nicolae Ceaușescu au recunoscut dintotdeauna rolul ei în făurirea destinelor omenirii.

Avem ferma convingere că popoarele dispun de forța necesară și, acționînd în deplină unitate, pot opri cursul periculos spre prăpastie, spre o catastrofă nucleară, pot da vieții internaționale un nou curs — cursul spre dezarmare, spre colaborare, pentru asigurarea dreptului vital al popoarelor la existență, la viață, la libertate și pace .

Cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu reflectă profunda încredere în această mare putere a lumii, în vocația ei constructivă, în rolul hotărîtor al popoarelor în excluderea războiului, în asigurarea păcii. Marile acțiuni pentru pace din țara noastră se integrează de aceea în mod organic amplei mișcări desfășurate la scară continentală, exprimînd îngrijorarea popoarelor în fața sporirii imense a riscurilor la adresa securității, a vieții lor.

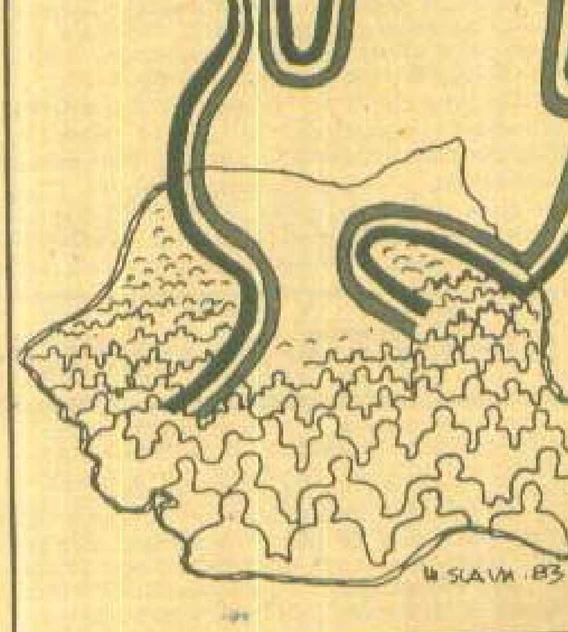

Bonn. În fruntea coloanelor de manifestanți, un grup de militari al căror gest este de deosebită semnificație: „Soldații N.A.T.O. spun NU rachetelor" — scrie pe pancarta desfășurată sub macheta unei rachete nucleare destinate Europei

Această uriașă răbufnire, cu o forță vulcanică, fără precedent, a voinței popoarelor europene de a interveni într-o problemă de vitală importanță pentru soarta continentului are profunde temeiuri obiective.

...De prea mulți ani se desfășoară tratative în foruri internaționale pentru dezarmare fără a se fi obținut ca în acest timp să fie distrusă măcar o singură armă. Dimpotrivă, înarmările au sporit în intensitate într-un ritm ce depășește succesiunea ședințelor de... dezarmare.

...De prea mulți ani se negociază limitarea armamentelor nucleare, în timp ce cursa înarmărilor nu cunoaște nici un fel de limite ; dimpotrivă, vectorii rachetelor de tot felul au atins noi performanțe, punînd în pericol orice punct de pe glob. Mai mult, perfecționarea calitativă continuă a permis extinderea granițelor de acțiune a armamentului nuclear în toate mediile — la sol, în aer, sub apă și în Cosmos.

Niciodată nu a apărut atît de evident că **într-o asemenea problemă, care privește nemijlocit înseși viața popoarelor, soarta întregii omeniri, ele, popoarele, trebuie să intervină, să-și spună cuvintul, să ceară să se respecte interesele, voința și năzuințele lor.** Cînd este vorba de a se hotărî între viață și moarte — între viața sau moartea colectivă — decizia nu poate fi numai o decizie de cabinet, diplomatică, în spatele ușilor capitonate. Ea trebuie luată ținîndu-se seama de cuvîntul popoarelor. Al tuturor popoarelor continentului, indiferent că se află în Est sau în Vest, în Nordul sau în Sudul continentului.

COMUNITATE DE INTERESE — COMUNITATE DE DESTINE

Niciodată nu a apărut atît de evidentă ca astăzi comunitatea de destine a popoarelor Europei. Se știe, de veacuri, popoarele europene întrețin strînse legături, au făcut intense schimburi de bunuri materiale. Ele au îmbogățit, în comun, patrimoniul de civilizație al umanității. În diadema culturii europene strălucesc alături numele lui Beethoven, Ceaikovski, Enescu, Hugo, Shakespeare și Tolstoi, Rembrandt și Picasso, Rodin și Brâncuși, nume care, împreună cu nenumărate altele, au intrat în universalitate drept contribuții deopotrivă naționale și europene. Cum tot atît de adevărat este că popoarele europene au trăit împreună drama celor două conflagrații mon-

„Cavalerii apocalipsului". Aşa au fost denumiţi militarii care au în dotare asemenea înfricoşătoare arme

diale. În pofida imenselor suferinţe, a distrugerilor cărora le-au făcut faţă, în pofida divizării artificiale a continentului, a cortinelor de tot felul ridicate în anii „războiului rece", ele n-au încetat să se simtă legate prin multiplele fire ale trecutului, prin profunde interese şi năzuinţe comune.

Şi iată că **ele se află astăzi în faţa unei imense ameninţări, care le profilează un tragic destin comun.**

Se impune relevată în acest sens o tendinţă de deosebită semnificaţie : creşterea gradului de conştientizare a popoarelor, în rîndul cărora se instăpîneşte un profund sentiment că, în condiţiile acumulării unor arme cu o teribilă forţă de distrugere, cum sînt armele nucleare, toate naţiunile continentului sînt deopotrivă ameninţate, indiferent de orînduirea socială în care trăiesc, indiferent de regimul politic pentru care au optat. Este larg înţeles că armele nucleare distrug totul, ele nu aleg după apartenenţa la o orînduire sau alta ; suflul devastator, radiaţiile ucigătoare, flăcările mistuitoare nu se opresc la linia de demarcaţie a frontierelor. Este larg înţeles că în condiţii de acută confruntare, de psihoză de război, soarta păcii poate atîrna de un fir de păr. Asupra acestei grave primejdii atrăgea atenţia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, subliniind : **„Nu trebuie să uităm că se pot oricînd găsi iresponsabili care să apese pe trăgaciul armamentelor nucleare, că un accident întîmplător poate declanşa distrugerea atomică a lumii. De aceea, problema distrugerii armamentelor nucleare este o necesitate vitală — şi trebuie să facem totul pentru a obţine aceasta".**

Iar popoarele înţeleg gravitatea acestei primejdii mai bine ca oricînd. Aşa se explică faptul că, de la un capăt la altul al continentului, sute şi sute de mii de persoane iau parte la impresionante manifestaţii, marşuri, pichete, exprimîndu-şi voinţa fermă de a se opune instalării de noi rachete nucleare în Europa, cerînd totodată retragerea şi distrugerea celor existente, lichidarea tuturor armelor nucleare. La aceste manifestări participă forţe sociale de o amplă deschidere, de cele mai diferite orientări politice, filozofice, religioase. În marile coloane ale demonstranţilor se află alături bărbaţi de cele mai diverse profesii, preocupaţi de creşterea primejdiei unui război nuclear nimicitor, femei care doresc să-şi ştie copiii în siguranţă, să le asigure un viitor fericit, de pace şi progres, tineri care nu vor să piară pe cîmpurile de luptă, ci să înveţe, să-şi clădească în linişte propriile destine.

Tabloul acestor manifestări este de o fantastică policromie.

BARAJE UMANE ÎMPOTRIVA RACHETELOR

Marşurile de la Stockholm la Paris, de la Roma, Milano şi Comiso, de la Hamburg, Stuttgart, Karlsruhe sau Bonn, Amsterdam sau Bruxelles, caravanele păcii din ţările nordice, „Cursa păcii — 83" pe ruta Moscova — Washington şi multe altele de acest fel ar putea forma un fluviu uman care ar înconjura de mai multe ori întregul glob.

Au fost apoi „taberele păcii" iniţiate de organizaţia britanică „Femeile — pentru dezarmare şi viaţă pe Pămînt", care timp de mai multe săptămîni, zi şi noapte, pe frig şi ploaie, pe furtună sau caniculă, au blocat cu trupurile lor intrarea în cele două baze militare Greenham Common şi Molesworth Common, unde urmează să fie amplasate noile rachete. Exemplul lor este urmat de militanţi pentru pace din Italia, unde manifestări similare au loc la baza din Comiso, sau de cei din Republica Federală Germania.

Peste 20 de oraşe vest-germane, între care München, Nürnberg, Lindau, 200 de oraşe britanice, inclusiv mari centre cum sînt Londra, Birmingham, Liverpool, Manchester, alte circa 200 de localităţi olandeze din cele 800 cîte sînt în total în această ţară, sute de alte

Săbiile, însemne ale războiului, să rămînă în teacă ! O sugestivă prezentare a acestui apel pentru pace ce a însumat zeci de mii de semnături

localități din Belgia, Norvegia, Italia s-au autoproclamat „zone denuclearizate".

Cele mai ample acțiuni desfășurate vreodată în Europa au avut loc în ultima decadă a lunii octombrie 1983, evident sub presiunea scadenței instalării de noi rachete nucleare. Iată cîteva secvențe din transmisiile agențiilor internaționale de presă.

Din Bonn, corespondenții marilor agenții transmiseseră neîntrerupt știri despre pregătirile, neobișnuite prin amploare și diversitate, pentru „Săptămîna păcii". Flash-uri transmise din Bonn, Hamburg, Stuttgart informau despre mari mișcări de vehicule speciale. Nu, nu erau blindate, ci pașnice autocare transportînd militanți pentru dezarmare și pace spre localitățile ce urmau să devină scena unor impresionante manifestații.

...Sub un cer albastru complet senin, 220 000 de manifestanți s-au înșiruit ținîndu-se de mînă pe o distanță de 108 kilometri, între Stuttgart, unde se află marele cartier general american din Europa, și baza militară Wiley Barracks din Neu-Ulm, unde urmează să fie amplasate patru baterii de rachete nucleare „Pershing-2". „Cel mai lung lanț uman din istorie", după aprecierea agenției France Presse. Manifestări similare au avut loc și în alte orașe vest-germane, reunind în total, în acea neobișnuită săptămînă a păcii, 3 milioane de oameni.

...Corespondenții de presă au fost unanimi în a aprecia că în ultimul deceniu la Roma nu a mai fost văzută o manifestație de amploarea celei organizate la 22 octombrie. În jur de un milion de persoane participante la manifestație au inundat literalmente străzile capitalei italiene. La ora 16 au răsunat zeci de sirene. Ca răspuns la această simbolică alarmă, toți manifestanții s-au aruncat cu fața la pămînt, simulînd „moartea nucleară".

Buletinele de știri și reportaje au continuat cu relatări din Londra, Bruxelles, Paris, Madrid, Viena, Stockholm...

Să amintim, de asemenea, de apelurile însumînd milioane de semnături de pe tot cuprinsul continentului, întîlnirile, simpozioanele, seminariile cu participare internațională — toate la un loc dînd elocventă expresie opoziției popoarelor europene față de planurile de amplasare a noi rachete nucleare.

Un fapt de o deosebită semnificație îl constituie ralierea la aceste acțiuni a unor cadre de specialiști de înaltă autoritate științifică. Sînt tot mai frecvente luările de poziție în cadrul diverselor manifestări, în presă, la radio și televiziune, ale unor cercetători, medici, fizicieni, savanți-atomiști, biologi, chimiști, generali și ofițeri superiori, oameni care cunosc cel mai bine capacitatea distructivă a armamentului nuclear, cunosc urmările catastrofale, ireparabile pe care le-ar avea recurgerea la asemenea arme. Argumentele lor demonstrează nocivitatea sporirii numărului de rachete, care nu numai că nu pot contribui la creșterea securității, ci, dimpotrivă, ar spori insecuritatea generală. Ele sînt destinate să fie puse în balanță pentru a precumpăni talerul înțelepciunii, al rațiunii.

„SĂ NU SE TREACĂ PESTE VOINȚA POPOARELOR!“

Se poate spune — și o spun atît de sugestiv impresionantele manifestații ce au loc pe toată întinderea continentului — că oamenii politici, guvernele nu s-au aflat niciodată atît de direct, atît de deschis ca acum în fața unei răspunderi istorice, întrucît de acțiunile lor poate depinde însăși soarta Europei, soarta întregii planete.

Masele de milioane de oameni sînt, în realitate, judecătorii acelor acte care amenință liniștea căminelor lor, care pun în pericol viața lor, iar manifestațiile, acțiunile ce se desfășoară cu intensitate crescîndă reprezintă rechizitoriul suprem pronunțat de pe marea scenă a Europei.

„Să nu se treacă peste voința popoarelor europene“ — sublinia într-un vibrant apel secretarul general al partidului nostru, președintele Republicii, reafirmînd hotărîrea fermă a poporului român, a României socialiste ca, împreună cu celelalte popoare de pe continent, să-și intensifice eforturile pentru a determina oprirea amplasării de noi rachete, retragerea și distrugerea celor existente, eliberarea Europei de coșmarul distrugerii nucleare. Pentru ca Europa să rămînă patrimoniul comun de civilizație, pentru ca popoarele europene să trăiască în nobilă înțelegere și conlucrare.

SIMBOL AL PĂCII, SIMBOL AL SPERANȚEI

DACĂ TOATE ARMELE DIN LUME...

Două posibile scenarii pentru anul 2000

MIRAJE ÎN DEŞERT?

„Atenţiune, vă rog! Cursa K.L.M.—218 în direcţia Bamako-Dakar... îmbarcarea de la poarta numărul 23". Vocea în engleză a crainicei se repetă peste cîteva secunde în franceză, ecoul ultimelor cuvinte continuînd să persiste peste imensa sală de plecare a aeroportului. Eric Brisson, fost corespondent al unei mari agenţii de presă, specialist în probleme africane, se afla în clipa anunţului la barul de la etaj, unde tocmai ceruse o „Cola" cu gheaţă. Nu mai fusese de mult la N'Djamena şi îi făcuse o enormă plăcere să străbată de mai multe ori de la un capăt la altul incinta aeroportului. Zăbovise îndelung în magazinele miniaturale, gen „boutique", cu produse tipic africane, ca şi în faţa vitrinelor cu obiecte de artă — sculpturi în fildeş, în lemn sau aramă, încercînd să identifice zona de provenienţă după stilul execuţiei şi motivele preferate. Ceea ce îl frapase însă cu deosebire în această scurtă escală în inima Sahelului era atmosfera de „obişnuit". Parcă aşa fusese totul de zeci şi sute de ani. Cînd se construise acest modern aeroport, pe la mijlocul anilor '80, în prima etapă de punere în aplicare a Programului Naţiunilor Unite pentru Sahel, multora le păruse ca o vitrină sfidătoare, ca un miraj în deşert. Călătorii înşişi nu erau decît în număr foarte restrîns africani. Or, acum, simţea că se află în Africa. Nu îi fusese greu să distingă în conglomeratul pestriţ al aeroportului oameni de diferite neamuri africane. Iată, împreună cu el se îndreaptă spre poarta 23 o familie de mauri-

Sahel, pămînt al deznădejdii...

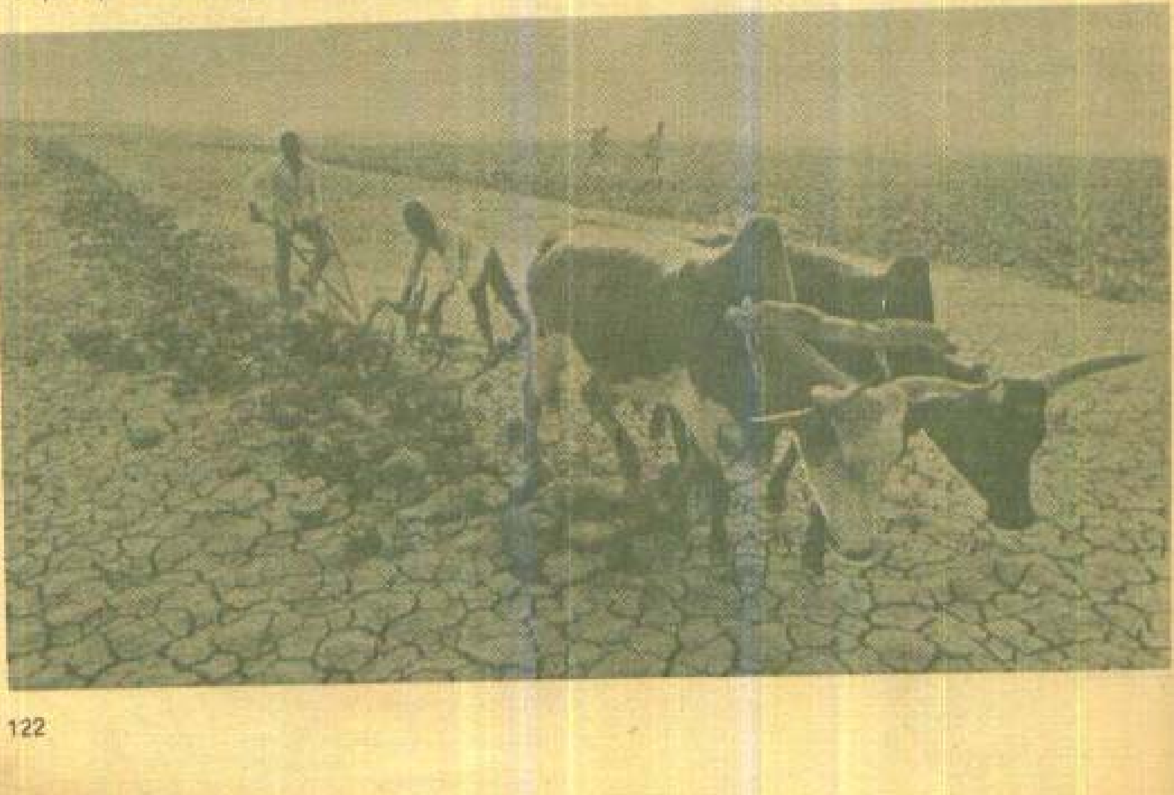

tanieni, doi tineri cu fețe surizătoare, purtind genți „diplomat", probabil malieni, și un grup, ușor de recunoscut, de tuaregi din valea Senegalului. Și alții, și alții, pe care nu mai încercă să-i mai identifice.

În timp ce uriașul „Caravelle" se ridica spre bolta albastră în zbor de săgeată, Eric își scoase carnețelul de însemnări pentru a-și nota o cifră la care se gîndise mereu cît se aflase pe aeroportul din N'Djamena: **4,5 miliarde dolari.** Aceasta era suma de la care se pornise la constituirea fondului internațional „Sahel". Era o infimă parte din suma devenită disponibilă ca urmare a reducerii cheltuielilor militare mondiale, care ajunseseră la acea dată la aproape **1 000 de miliarde de dolari!** Se considerase atunci că de cea mai mare urgență este salvarea Sahelului. Omenirea fusese pusă în fața unei probleme morale de o dimensiune fără precedent: 30 de milioane de oameni din țările de la sud de Sahara erau condamnați la moarte lentă, prin inaniție, datorită persistenței unei cumplite secete. Tentative de ajutorare a populației înfometate din Sahel fuseseră numeroase. Eric însuși însoțise asemenea transporturi cu cereale și alimente, asistase la distribuirea lor, dar fiecare din aceste transporturi echivalau cu o picătură de apă în... deșert.

...Seceta fusese cauza imediată. Ea acutizase o dramă de proporții, care își avea cauze mult mai profunde. Exploatarea neraționalá a pămîntului din această întinsă regiune de la marginea Saharei (Sahel înseamnă, în fapt, „margine") prin culturi extensive de arahide, bumbac și alte plante, nesocotindu-se regulile de asolament — pentru că așa dictau interesele de profit maxim ale colonilor — defrișările masive în același scop au dus cu timpul la o adevărată catastrofă ecologică. Deșertul a început să înainteze inexorabil spre sud cu peste 40 kmp anual, iar flagelul secetei a devenit ciclic. Cine a văzut atunci Sahelul nu ar putea uita niciodată imaginile de coșmar ale pămînturilor calcinate, punctate, din loc în loc, cu schelete de animale. Fostele așezări rurale începuseră să fie abandonate de o populație ajunsă la disperare. Sute de mii de oameni au murit atunci. Mici comunități rătăceau agonizînd pe întinderile de jăratec în căutarea unui fir de apă. Dar rîurile spre ca... se îndreptau odinioară cu speranță, în sezonul uscat, pentru a-și salva turmele de animale, se închirceau și dispăreau secătuite. O implorare mută, o rugă deznădăjduită exprimau acele umbre cu pîlpîiri de viață la întîlnire... convoaielor cu însemnele Crucii Roșii sau ale Semilunii Roșii. Ajutorul era însă simbolic. Și simbolurile nu ajutau la nimic...

Nu au lipsit propuneri generoase, izvorîte dintr-un firesc sentiment de solidaritate umană. S-a propus, de pildă, ca o primă măsură, inițierea unor „poduri aeriene" pentru a fi transportate de urgență alimente, dar și îngrășăminte chimice, tractoare și alte mașini, urmînd să fie elaborate programe de amplă întindere pentru învingerea secetei, pentru transformarea deșertului. (Fotografiile făcute din satelit duseseră la concluzia că sub nisipurile incandescente se aflau mari pînze de apă freatică, ce puteau fi dirijate la suprafață pentru irigații).

„Podurile aeriene" și-au făcut, e drept, apariția în Sahel. Numai că, în loc de tractoare erau parașutate tancuri, mitraliere, obuze. Așa cum s-a întîmplat în Ciad, țară din Sahel sfîșiată nu numai de foamete, ci și de tragice conflicte interne, degenerate într-un sîngeros război civil. În locul convoaielor cu alimente, așteptate cu disperare de populația înfometată, și-au făcut apariția convoale militare străine, purtînd arme de tot felul, inclusiv din cele mai moderne — desigur „convenționale". Fotografiile recepționate prin sateliți indicînd posibilitatea valorificării potențialului acvatic de sub nisipurile saheliene nu mai interesau pe nimeni; interesau în schimb cele care reproduceau cu fidelitate deplasările armate în zonele înconjurătoare Ciadului — devenit teren de înfruntare și poligon de experimentare a unor noi arme, încă denumite „clasice"...

STOP-CADRU DINTR-O INEDITĂ CĂLĂTORIE

...Și iată acum Sahelul. Avionul a luat deja înălțime. Totuși, vizibilitatea este perfectă. Ceea ce se distinge cu claritate acolo, jos, nu este un miraj în deșert. O parte din cele 70 de proiecte de dezvoltare finanțate de O.N.U. în Africa din bugetul special constituit prin reducerea cheltuielilor militare privesc această țară atît de greu încercată. Ceea ce părea doar o îndrăzneală a spiritului a prins contururi exacte. De pildă, aceste perdele de păduri plantate cu un deceniu în urmă și care au oprit înaintarea deșertului. Sau, iată, cîmpurile cultivate cu un soi de manioc avînd un ciclu scurt de vegetație, ori cele de mei pitic foarte productiv, de niebe — soi de fasole extrem de bogată în proteine. Cu apă din lacul Ciad au fost irigate întinse suprafețe agricole. A reapărut vegetația pe terenurile de pășunat. În consecință, șeptelul a crescut simțitor. Mari proiecte de dezvoltare au fost puse în aplicare și în celelalte țări din Sahel: Mali, Senegal, Volta Superioară, Mauritania, Gambia, Insulele Capului Verde. Sînt valorificate pe scară largă apele fluviilor Senegal și Niger. S-a dezvoltat o largă rețea de drumuri, impunîndu-se prin dimensiunea sa în primul rînd magistrala transsaheliană de 4 200 kilometri, aflată doar în proiect la începutul anilor '80.

Desigur, la realizarea tuturor acestor programe o contribuție hotărîtoare și-au adus, alături de cadrele cu înaltă calificare venite din diferite țări, specialiștii africani, pregătiți în bună măsură, tot în acești ani, în baza unui program distinct privind formarea de cadre. Imaginea de ansamblu asupra Sahelului va putea fi exact conturată după o

vizită la „Clubul Sahelului" din Dakar, la origine (la sfirşitul deceniului al şaptelea) un „club al prietenilor Sahelului" — denumire prin ea însăşi sugestivă asupra caracterului sentimental-simbolic al acestei instituţii pe atunci. Acum, în anul 2000, clubul este un mare centru de cercetări dispunind de importante resurse materiale şi umane pentru iniţierea de ample programe de dezvoltare pentru întreaga regiune. La fel cum Institutul Sahelului de la Bamako, înfiinţat în 1976, a căpătat un rol de primă însemnătate în transformarea acestei întinse zone a Africii tropicale într-o adevărată grădină...

...Stop ! Stop ! Stop ! Ne aflăm nu în anul 2000, ci în pragul ultimului deceniu şi jumătate dinainte de 2000. Sahelul cel adevărat, Sahelul real este cel pîrjolit de secetă, răvăşit de bombe, de foamete şi disperare. Sahelul de azi.

Aşa cum mai există şi atîtea alte Saheluri pe pămînt. Chiar dacă de mai mici proporţii, dar nu mai puţin cutremurătoare în tragismul lor. Aşa cum mai există milioane de drame umane într-o lume care cu o viteză ameţitoare înregistrează uriaşe progrese, explorează noi spaţii ale cunoaşterii. Într-o lume care, în aceeaşi viteză ameţitoare — pe baza celor mai noi cuceriri ale cunoaşterii, ale geniului uman — se produc, se proiectează cele mai teribile mijloace de autodistrugere.

Scenariul imaginat mai sus nu este însă o utopie. El se bazează pe date şi studii de înaltă autoritate ştiinţifică, avînd ca punct de pornire posibilităţile reale existente **acum**, cu un deceniu şi jumătate înainte de sfirşitul acestui secol şi acestui mileniu !

Este un adevăr unanim recunoscut : omenirea a ajuns la un asemenea grad de dezvoltare, dispune de asemenea uriaşe resurse materiale şi umane încît ar fi pe deplin posibilă transformarea în grădini înfloritoare a tuturor Sahelurilor, soluţionarea radicală a atîtor probleme ce reprezintă stigmatul unor nedreptăţi istorice, cum sînt foametea, bolile endemice, analfabetismul, subdezvoltarea.

ÎNTRE SPERANŢĂ ŞI REALITATE

Da, ar fi pe deplin posibil dacă...

...**Dacă** toate armele din lume ar fi convertite în arme ale construcţiei paşnice. Dacă cei 800 miliarde de dolari cît se alocă anual pe glob pentru producţia de arme, pentru cercetări în vederea descoperirii de noi mijloace de distrugere, mai puternice, mai perfide, pentru întreţinerea a zeci de milioane de oameni înrolaţi în armate — deci, dacă cei 800 de miliarde de dolari ar fi dirijaţi spre sectoarele ce produc pentru viaţă şi nu pentru moarte.

Da, ar fi pe deplin posibil dacă cei peste 500 000 de savanţi, specialişti de înaltă calificare angajaţi în laboratoarele militare ar schimba radical destinaţia cercetărilor lor : dacă în locul studiilor vizînd folosirea laserului, a microparticulelor, a uriaşelor energii obţinute din fisiunea sau fuziunea nucleară pentru a „anihila adversarul", dar în fapt pentru a transforma într-un deşert radioactiv întreaga planetă — s-ar dedica descoperirii mijloacelor, a tehnologiilor capabile să dirijeze această miraculoasă energie pentru a aduce pretutindeni lumină, pentru a pune în mişcare utilaje, pentru a desfăşura bătălia contra unor necruţătoare boli ce continuă să facă ravagii şi ale căror cauze rămîn un mister aici, pe Pămînt, într-o epocă în care omul a pătruns în Cosmos şi dezleagă misterele altor corpuri cereşti.

Da, ar fi pe deplin posibil dacă o mică parte din această armată de cercetători s-ar deplasa la acele simbolice institute şi laboratoare din Sahel sau din alte zone ale globului — din Asia, Orientul Mijlociu, America Latină, din Europa — pentru a studia la faţa locului posibilitatea creării de noi soiuri de cereale înalt productive, spre a rezolva pentru totdeauna problema subnutriţiei, a foametei în lume, pentru a elabora noi tehnologii în vederea valorificării raţionale a resurselor de apă.

Ar fi pe deplin posibil dacă milioanele de tone de carburanţi irosite de blindatele, avioanele, navele, mijloacele auto angajate în zecile de conflicte locale existente pe glob, în manevrele şi demonstraţiile de forţă de pe întinse zone terestre, de pe mările şi oceanele lumii, în patrulările permanente pe cerul planetei ar deveni disponibile pentru industriile paşnice, pentru ţările dezavantajate de evoluţiile geologice, lipsite de petrol. Sau dacă milioanele de tone de oţel, plumb, aluminiu, uraniu, cupru, titan, cadmiu n-ar mai fi încorporate în tancuri, avioane de luptă, submarine, rachete, ci în tractoare, nave comerciale, utilaje producătoare de bunuri.

Da, ar fi pe deplin posibil... Scenariile de acest tip pentru anul 2000 se fondează pe date concrete, desprinse din realitatea „la zi". S-ar putea spune chiar că ele sînt extrem de moderate, au în vedere variantele minime ca posibilităţi. Nu sînt luate în calcul uriaşele resurse ce le-ar crea progresele generale ale ştiinţei şi tehnicii — aproape imprevizibile într-o epocă în care sfera cunoaşterii se lărgeşte cu o atît de mare rapiditate. Nu sînt luate în calcul energiile umane ce ar putea fi puse în mişcare printr-o reorientare la scară planetară a resurselor materiale exclusiv în folosul progresului, al civilizaţiei, al bunăstării şi fericirii tuturor naţiunilor.

Iar aceasta înseamnă ca **noua revoluţie tehnico-ştiinţifică ce se profilează la orizontul anului 2000 să fie precedată** — aşa cum sugestiv arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **de o altă revoluţie : trecerea la distrugerea armelor nucleare.**

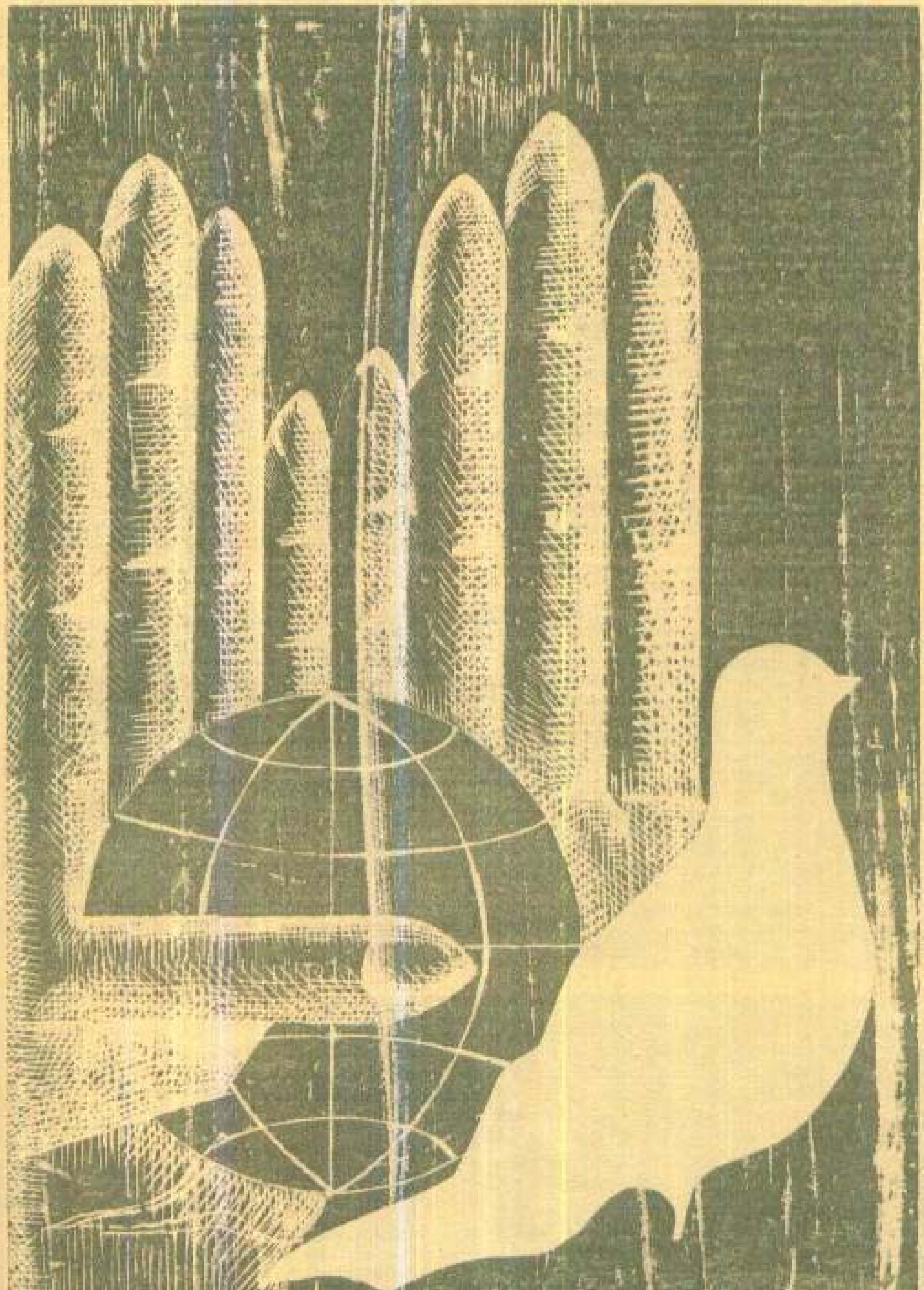

Desen de VICTORIA ARGINT

UN AVERTISMENT DE UNDEVA, DE LA CAPĂTUL LUMII

Există însă și un alt tip de scenarii pentru anul 2000. Și *ele* pornesc de la realitatea „la zi". De la realitatea existenței în depozitele terestre, subterane, subacvatice, din spațiu a peste 50 000 focoase nucleare, avînd o putere capabilă să suprime întreaga suflare omenească, să distrugă tot ce a creat umanitatea de-a lungul mileniilor, să transforme planeta noastră albastră, strălucitoare în spațiu, într-o planetă sinistră, fără viață. De la realitatea unei competiții neînfrînate pentru producerea de noi arme și armamente într-o iluzorie aspirație spre supremație în forță. De la realitatea așa cum o știm — de puternică încordare, cînd între țări și popoare s-au ridicat munți de neîncredere și suspiciune, care își aruncă, adeseori, o umbră deasă asupra lucidității și responsabilității în fața istoriei.

În desfășurarea ei tumultuoasă, plină de neprevăzut, viața oferă destule avertismente asupra primejdiilor intrării în acțiune a mașinăriilor terorizante acumulate în diferite regiuni ale globului.

Un asemenea avertisment a fost lansat în mai 1982, în sudul Atlanticului, în timpul conflictului anglo-argentinian în problema Malvinelor (Falkland).

...Era într-o zi friguroasă, cum sînt marea majoritate a zilelor anului în această regiune de la capătul lumii. Pe apele agitate ale oceanului, flota britanică și-a asumat controlul asupra unei zone decretate „zonă de interdicție totală". Piesa cea mai puternică a acestei „invincibile armade" era distrugătorul „Sheffield" (evaluat la 50 milioane dolari), dotat cu două rampe de lansare a rachetelor sol-aer de tipul „Sea-Dart" și cu mai multe baterii antiaeriene. Echipajul este în alertă, fără însă ca cineva să-și imagineze infernul ce va urma...

...De pe coasta argentiniană decolează trei avioane de luptă „Super Etendard", dintre care două sînt dotate cu rachete de construcție franceză AM—39 „Exocet". Unul dintre aparate detectează distrugătorul britanic. Un al doilea aparat se apropie la 40 kilometri distanță de unde lansează „Exocetul". Racheta țîșnește cu viteza sunetului în direcția țintei, înscriindu-se pe o traiectorie razantă cu suprafața oceanului (la numai 2 metri deasupra valurilor), încît nu poate fi reperată de radarele vasului. În apropierea supernavei britanice racheta și-a autocorectat cu precizie direcția, lovind apoi în plin distrugătorul. A urmat o puternică explozie, iar după cinci ore de luptă cu flăcările vasul a trebuit părăsit și s-a scufundat.

Episodul „Exocet" a stîrnit multe comentarii. Ca întregul război al Malvinelor. Ceea ce s-a petrecut pe aceste insule aproape pustii a fost ca un experiment de laborator. Pe cîteva fîșii de pămînt arid s-a desfășurat o tehnică militară ultraperfecționată: rachete telecomandate de diferite tipuri, tancuri dotate cu senzori de raze infraroșii făcînd posibilă depistarea adversarului pe timp de noapte, avioane cu decolare verticală, mitraliere cu comandă electronică etc.

Cum ar fi însă într-un război de proporții? Trebuie spus că inventatorii noilor arme dovedesc o anumită lipsă de imaginație lingvistică. Un avion de luptă dotat cu mai multe rachete cu încărcătură nucleară capabile să reverse asupra unor centre populate nori de foc, să pulverizeze tot ce este viu pe zeci de kilometri pătrați a fost denumit „Tornado"; un submarin cu rachete balistice intercontinentale cu rază de acțiune de mii de kilometri a fost botezat „Taifun"; un sistem de rachete cu numeroase guri de foc se numește „Vulcan". S-ar crede că e o dovadă de cinism. Ce poate însemna o tornadă — temută, e drept, în zonele tropicale cu puternică influență oceanică pentru nenorocirile pe care le aduce cu sine — comparată cu tornada nucleară? Sau un taifun, ori erupția unui vulcan?!

Noul tip de bombardier „Tornado" gata pentru a declanșa o tornadă a morții

Nu, nu este vorba de cinism. Cinismul își găsește expresie în însuși faptul că se construiesc asemenea arme. Lipsa de imaginație pe plan lingvistic se explică prin faptul că puterea distructivă a noilor arme nu are în realitate termen de comparație. S-au făcut comparații luîndu-se ca punct de pornire explozibilul convențional. Și s-a calculat că puterea unei singure bombe nucleare de ultimul tip depășește totalitatea exploziilor din cel de-al doilea război mondial. Evident, primul termen de comparație a fost abandonat. Nici calculele în Hiroshime nu mai țin pasul competiției înarmărilor. La un moment dat s-a spus: „avem un milion de Hiroshime !". Pasionații de o asemenea aritmetică terifiantă s-au văzut complet dezarmați...

Scenariile pentru anul 2000 insistă nu atît asupra aspectelor cantitative — a numărului de rachete și de focoase existente de o parte sau de alta și a efectelor intrării lor în acțiune — cît asupra aspectelor calitative. Asupra riscurilor imense pe care le generează însăși perfecționarea sistemelor de arme, care înseamnă implicit deturnarea răspunderii prin încredințarea către sistemele electronice a unor funcții deosebit de complexe.

ARCUL CU SĂGEȚI... DE LASER

Imaginați-vă o rachetă nucleară intercontinentală care își ia zborul spre o țintă situată la multe mii de kilometri. Aproape imediat, gazele ei de eșapament sînt sesizate de senzorii de avertizare de pe sateliții aflați pe orbite. Unul din sateliți trimite o puternică rază de lumină sau poate o cascadă de particule subatomice care coboară vijelios din ceruri ca un fulger jupiterian. Raza se îndreaptă spre rachetă și se lipește de conul ei protector. Străbătîndu-l, raza transformă sistemul de ghidare electronică în fărîme de siliciu, ceea ce deviază racheta de pe traiectoria prevăzută și imobilizează focosul nuclear. Racheta se prăbușește apoi, arzînd din cauza căldurii uriașe provocate de reintrarea în atmosferă. Doar cîteva fragmente inofensive mai ajung să atingă pămîntul.

...Scena descrisă nu este reprodusă dintr-un roman științifico-fantastic. Ea este imaginată de revista americană „Time" pornind de la programele de cercetări elaborate de comandamente militare, programe pentru a căror înfăptuire sînt deja alocate miliarde de dolari. Prin introducerea laserului în tehnologia militară, cursa înarmărilor a intrat într-o nouă epocă, epoca „arcului cu săgeți", cum se exprima ironic un expert în materie. Dar ce săgeți ! Viteza „săgeților" de lumină este cea a luminii însăși, ceea ce înseamnă că raza ajunge la țintă literalmente într-o clipă. Există și alte proiecte, care iau în considerare ca sursa armei laser să fie nu un generator de lumină, ci un accelerator de particule. Experimentele de laborator au permis realizarea unor „săgeți" avînd fiecare 6 milioane de miliarde electroni accelerați sub influența unui cîmp de 50 milioane volți.

Să fie aceasta „arma absolută"? Nu, spun adversarii armei-rază. Un grup de particule avînd sarcină electrică este sensibil la cîmpurile electromagnetice; el va fi afectat de exploziile de bombe atomice în straturile superioare ale atmosferei. Or, asemenea explozii la mare altitudine, unde nu există nici un obstacol în calea expansiunii efectelor distructive, ar duce la un cataclism în magnetosferă. Și-ar face apariția pe cer aurore artifi-

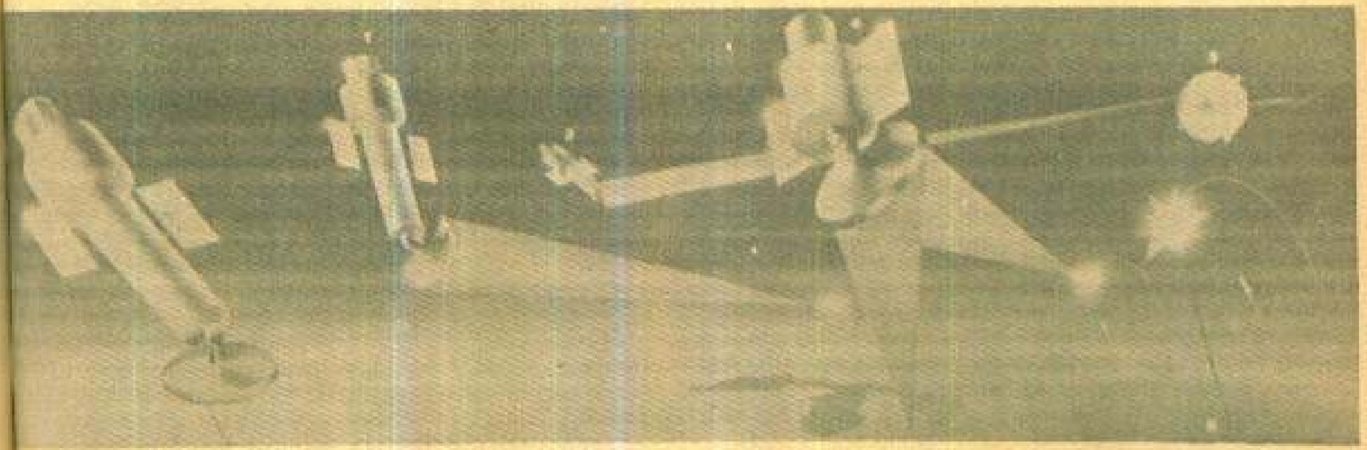

Un episod din „războiul stelelor"? Deocamdată este vorba de un desen. Armele cu laser pentru o posibilă confruntare în Cosmos sînt însă o realitate

ciale. Cîmpurile electrice ar perturba acțiunile razelor laser, evoluția aparatelor în spațiu și a rețelelor de comunicații de pe Terra.

Pînă la soluționarea unor asemenea dileme, comandanții militari se pregătesc însă pentru o eventualitate mai apropiată, dar nu mai puțin tragică: perspectiva unui război atomic pe care îl intitulează „limitat".

„PACHETUL CEL MIC" AL UCENICULUI VRĂJITOR

„...1 martie 1983, ora 13,45. Avertismentul sosit la comandamentul suprem de undeva din Extremul Orient a fost înregistrat mecanic de ofițerul de serviciu: mișcări de trupe ale adversarului într-o zonă de maximă importanță strategică. Asemenea rapoarte nu sînt însă o noutate, posturile de observație semnalează frecvent astfel de evenimente. Situația avea să se modifice însă brusc, căci această știre era începutul unei evoluții care în decurs de numai cîteva zile a determinat declanșarea stării de maximă urgență și a impus adoptarea celei mai grave decizii — ordinul de a declanșa războiul atomic.

Din fericire, totul nu a fost decît o simulare: cele mai mari manevre militare din ultimii 30 de ani. Cu precizarea că ele se desfășurau în condițiile de război atomic. Pentru prima dată au fost repartizate roluri celor mai înalte personalități din stat — inclusiv președintelui țării. Iată, pe scurt, filmul.

Al doilea personaj ca importanță în stat a fost trimis la bordul avionului „apocaliptic", echipat cu un centru suplimentar de comandă pentru un război atomic, un avion care poate zbura 10 ore fără a necesita o realimentare. Are loc evacuarea în adăposturi antiatomice din zone muntoase a „personalului selectat" — înalți funcționari guvernamentali, oameni de știință și tehnicieni inițiați în toate secretele unei asemenea situații. Știrile despre evoluția ostilităților, desfășurate încă cu arme convenționale, devin tot mai alarmante. Escalada atinge punctul cel mai periculos — recurgerea la arme atomice. Deocamdată, se deschide „pachetul cel mic": artilerie nucleară cu rază mică de acțiune, respectiv 20 pînă la 110 kilometri. Apoi se dă mînă liberă generalilor să decidă „de la caz la caz", asupra folosirii altor arme atomice tactice. „Telefonul roșu" intră în acțiune pentru a anunța partea adversă că armele atomice folosite se limitează la teatrul de război existent. De cealaltă parte a firului nu se dă nici un răspuns. Noi și noi arme atomice intră în acțiune, părînd că nimeni nu mai deține controlul. Ca în legenda ucenicului vrăjitor. Și astfel, manevrele se termină cu un holocaust nuclear...

Nu a interesat dacă în urma unui asemenea conflict ar mai exista o țară sau alta, nici cîte milioane de oameni ar fi pierit — arată revista vest-germană „Stern", care descrie aceste cutremurătoare manevre. Nu a interesat, continuă revista, pentru că nu s-a urmărit nici evaluarea urmărilor războiului atomic, nici verificarea armamentului, nici dacă vor exista învingători și învinși. În cazul de față, strategii militari și-au pus doar problema dacă și cum poate fi menținută capacitatea de luptă în condițiile unui atac atomic și cum poate fi continuată lupta într-un mediu natural ce a suferit mari distrugeri. Ceea ce denotă, după cum subliniază autorii acestui sinistru reportaj, că există militari care gîndesc, pentru prima oară, dincolo de... apocalips.

Undeva, într-un punct de pe glob unde pămîntul este deosebit de fertil, iar cerul în cea mai mare parte a timpului albastru se află îngropată sub beton „cheia apocalipsului". Ea este făcută din vîrf de rachetă intercontinentală, în opt exemplare. Fiecare din rachete are un mic emițător dotat cu un cod pentru acțiune în caz de urgență, imprimat pe bandă și adresat tuturor bombardierelor, stațiilor de rachete și submarinelor. În momentul transmiterii ordinului de foc, tot ce a mai rămas în arsenalele nucleare este lansat automat în direcția adversarului. Aceasta este „cheia apocalipsului", secretul cel mai păzit din lume. Așadar, chiar și în condițiile în care totul ar fi distrus, mai există șanse de răzbunare: este suficient ca un singur general să supraviețuiască și să dea ordin de atac final...

Aceste „măști" sînt gata de atac...

„ULTIMUL AJUTOR"

„Există posibilitatea ca în cazul în care într-o zi va izbucni un război nuclear specia umană să dispară". Aceasta este concluzia formulată la încheierea unei conferințe științifice internaționale cu tema *„Lumea după un război nuclear"*, desfășurată la Washington, la care au luat parte savanți și cercetători în cele mai variate ramuri ale științei, din numeroase țări ale lumii. Cu

precizarea că s-a luat în considerație un eventual război **„limitat"**, în care ar fi utilizate încărcături nucleare totalizînd circa **5 000 megatone.** Ceea ce reprezintă **doar o treime din arsenalele de care dispun U.R.S.S. și S.U.A.**

Unul dintre participanți, profesorul american Carl Sagan, de la Universitatea Cornell (New York), cunoscut pentru lucrările sale în domeniul astronomiei, a arătat că, potrivit unor studii științifice, *„un eventual război atomic între principalele două puteri nucleare se va solda cu moartea imediată a 1,1 miliarde de oameni și rănirea mortală a unui număr egal de persoane". „Suflul produs de exploziile nucleare* — a relevat el — *se va solda cu dispersarea în atmosferă a unor imenși nori de praf radioactiv, care vor transforma Pămîntul într-o planetă glacială, lipsită de lumina Soarelui".* Și tot el adaugă că în cazul unei conflagrații nucleare *„atmosfera terestră va fi saturată de emanații radioactive, toxice, iar puținii supraviețuitori ai unui asemenea holocaust ar fi reduși la statutul de ființe rătăcitoare, pe o planetă de pe care va dispărea orice formă de vegetație și de viață animală". „Stratul de ozon care protejează planeta,* a declarat în cadrul aceleiași conferințe omul de știință sovietic Iuri Izrael — *va fi distrus de substanțele chimice degajate de exploziile nucleare, permițînd razelor ultraviolete să lovească Pămîntul".* Or, sporirea radiațiilor ultraviolete face parte dintre consecințele dezastruoase pe care le-ar avea izbucnirea unui război nuclear. Geneticianul sovietic Nikolai Bobov a atras la rîndul său atenția asupra faptului că efectele radiațiilor emise în cazul unui conflict nuclear ar face imposibilă viața oamenilor care ar scăpa de bombardament, întrucît ar face să dispară imunitatea ființelor umane în fața unor maladii și ar spori considerabil bolile ereditare. *„Omenirea nu ar mai fi în măsură să-și asigure reproducerea"*, a declarat savantul sovietic.

Și, în sfîrșit, un alt scenariu. Un grup de medici de înaltă autoritate științifică a studiat posibilitățile reale de salvare a speciei umane după un atac nuclear și a ajuns la o concluzie înspăimîntătoare: nu există absolut nici o cale de scăpare. Opiniile lor, exprimate în cadrul primului Congres internațional al medicilor pentru prevenirea războiului nuclear, sînt grupate în lucrarea „Ultimul ajutor" apărută recent.

Efectele unui război nuclear, susțin autorii cărții, nu sînt numai cele provocate direct de impactul distrugător al bombelor. Eventualii supraviețuitori ar trebui să învingă șocul psihologic, efectele pe termen lung ale radioactivității, epidemiile, schimbările climatice, consecințele descompunerii stratului de ozon din atmosferă. Se poate evalua, de pildă, că o bombă de 20 megatone aruncată asupra New Yorkului ar volatiliza tot ce este viu pe o rază de 8—9 kilometri; încă un milion de persoane ar muri pe loc pe o rază de 3 km; pe mulți alți kilometri un mare număr de persoane ar fi condamnate la o moarte îngrozitoare.

Dar supraviețuitorii? Ce vor încerca să facă și ce vor putea face ei efectiv?

La aceste întrebări încearcă să răspundă în primul rînd psihiatrii. La Hiroshima, își

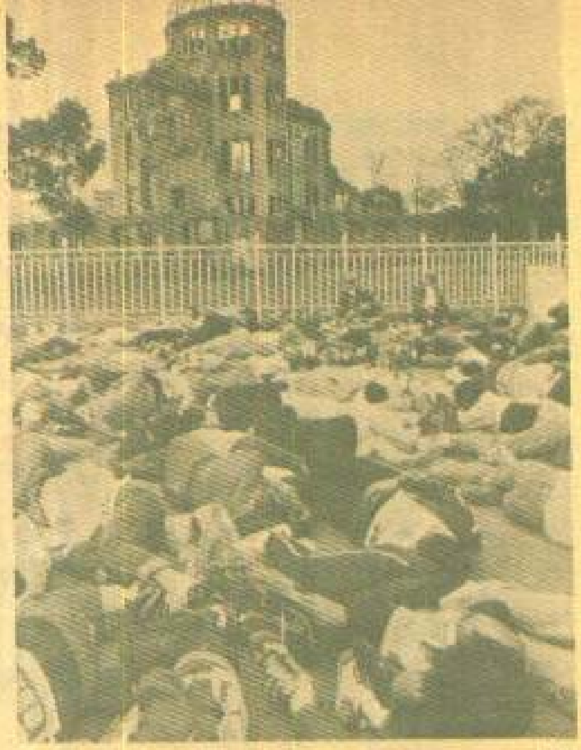

Hiroshima. Așa a fost atunci, în acea teribilă dimineață de august 1945. Dar Hiroshima nu trebuie să se mai repete !

amintesc cei ce s-au deplasat în zona sinistrului, supraviețuitorii nu numai că așteptau și ei să moară dintr-o clipă într-alta, dar aveau senzația că venise „sfîrșitul lumii". Scenele păreau reproduse pe un ecran cu încetinitorul: oameni care se deplasau lent de la locul nenorocirii, fără nici o țintă. Cauza acestui comportament ciudat o constituia blocarea minții. Oamenii asistau la cele mai îngrozitoare forme de moarte cu o totală indiferență, cufundați într-o stare de prostație, de pasivitate, fără să simtă și fără să facă nimic.

Ceea ce s-a întîmplat la Hiroshima sau Nagasaki nu poate oferi însă decît insignifiante indicii. O bombă din „generația" de azi poate fi de 1 000 de ori mai puternică decît cea de la Hiroshima. Iar puterea tuturor armelor atomice reprezintă echivalentul a peste un milion de Hiroshime !

Să-i urmăm pe autorii cărții într-o funestă călătorie imaginară.

„Închipuiți-vă peisajul care vă este familiar transformat pe neașteptate într-o grămadă de moloz fumegînd. Supraviețuitorii roiesc în jur cu rănile infectate, iar carnea li se desprinde de trup bucată cu bucată. Pretutindeni, victime cu membrele retezate, trupuri carbonizate, încît nu mai pot fi recunoscute. Rapiditatea și ferocitatea unor scene de acest fel nu mai oferă nici o posibilitate de a mobiliza obișnuita apărare instinctivă a omului. Răspunsul său la cumplitul masacru nu este nici furia, nici depresiunea, panica sau lamentarea. Și nici teama. Psihicul nu mai este corelat cu trecutul și este rupt de formele sociale care i-au dat forță și sentimentul uman. Este un fel de anestezie a minții".

În cazul oricărei catastrofe de care ne amintim, sentimentul de izolare dispare rapid

pentru a face loc constatării că restul lumii este încă intact. Dincolo de perimetrul zonei calamitate există alte persoane — rude, vecini, cunoscuți, oameni pur și simplu — care îți aduc pături, o băutură caldă, medicamente.

Nimic din toate acestea nu se va întîmpla în cazul unui război nuclear. Nu va exista în jur o comunitate umană. Nimeni nu va veni să acorde asistență sanitară răniților și să-i ducă la spital. Nu vor fi spitale, nici morfină, nici antibiotice. Din «exterior» nu va veni nici un ajutor, nici o infuzie de vitalitate, de acea încredere în continuitatea vieții de care victimele oricărui dezastru au avut întotdeauna o nevoie disperată. Dimpotrivă, supraviețuitorii vor rămîne într-o stare de letargie, singuri sau împreună cu alții ca și ei. Legăturile care i-au ținut pe oameni uniți în grupuri vor fi dispărut, iar modul de comportare al supraviețuitorilor va fi marcat de suspiciune și de forme extrem de primitive de gîndire și acțiune. În aceste condiții, sarcini atît de simple ca procurarea hranei sau asigurarea unui adăpost vor fi îngrozitoare. Întrebarea pusă adeseori «supraviețuitorii îi vor invidia pe morți?» va avea probabil un singur răspuns: nu, nu vor fi în stare de astfel de sentimente. Nu-i vor invidia pe morți, ci mai degrabă vor semăna cu morții".

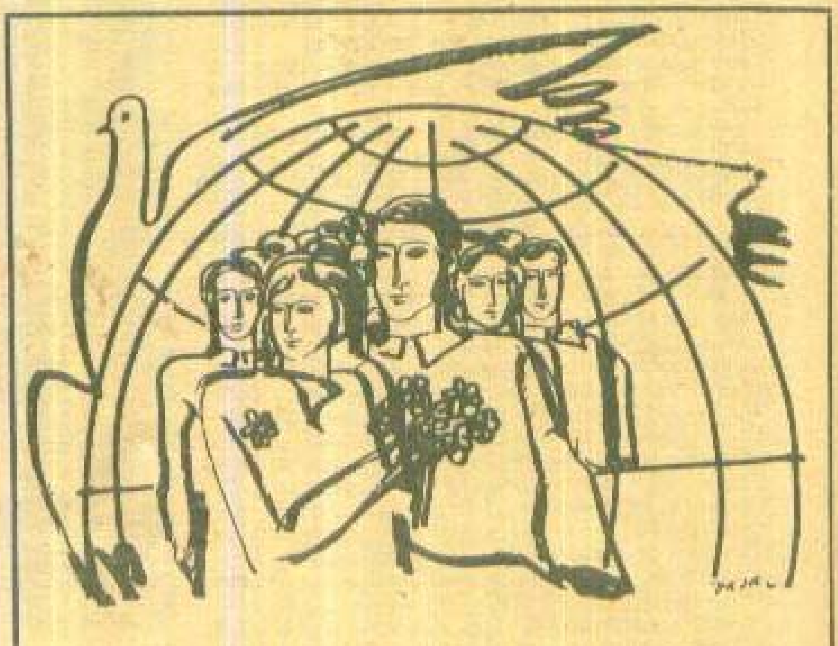

Desen de TRAIAN VASAI

Iată cele două tipuri de scenarii pentru acest sfîrșit de mileniu:

1) Dacă toate armele din lume – și cele care se vor mai produce – ar intra în acțiune...

...2) Și dacă toate armele din lume s-ar transforma în arme ale construcției, contribuind la combaterea sărăciei, a mizeriei, a bolilor, a foametei care mai bîntuie pe întinse zone ale globului, contribuind la progresul și bunăstarea întregii omeniri.

A pune întrebarea: pentru ce trebuie optat, care din tipurile de scenarii este preferabil? — ar fi mult prea simplist. Nici un stat, nici un guvern, nici un om politic rațional, nici un om-om nu ar putea opta pentru apocalips. Declarațiile publice, în forurile naționale sau de la tribune internaționale, stau mărturie dorinței de pace a factorilor responsabili de pe întreaga planetă. Nu însă totdeauna și faptele. Pentru că, în numele dorinței de pace s-a ajuns la crearea de noi și noi arme, care mai de care mai înfricoșătoare. Și fiecare nouă armă, fiecare nouă rachetă a fost prezentată ca o garanție a păcii și securității. Așa s-a ajuns la situația de azi, cînd s-au acumulat asemenea cantități de arme încît este amenințată existența însăși a speciei umane. Nu mai este nevoie de demonstrat că nu există arme ale păcii, că armele de orice fel sînt destinate morții, distrugerii. Și că singura garanție a păcii o constituie lichidarea armamentului nuclear, a tuturor armamentelor. Dorința de pace trebuie demonstrată prin acte concrete care să permită realizarea unor înțelegeri în direcția dezarmării, a înlăturării pericolului unui război nuclear pustiitor. Este o răspundere de dimensiuni istorice în fața căreia se află statele și guvernele **acum**, cu mai bine de un deceniu și jumătate înainte de anul 2000. **Acum**, cînd prin acțiunile concrete, practice pe care le vor întreprinde, vor exprima adevărata opțiune pentru unul sau altul din cele două scenarii posibile ce se conturează spre trecerea într-un nou mileniu al existenței omenirii.

...Navele cosmice lansate în ultimii ani în spații siderale au luat la bord diverse plachete metalice cu însemne simbolice, în dorința de a transmite exponenților unor eventuale civilizații existente în necuprinsul Universului **„cartea de identitate"** a planetei Pămînt. Însemnele sînt cam aceleași: un bărbat și o femeie pe un fundal sugerînd bogățiile și cunoștințele acestei planete albastre pe care trăiesc 4 miliarde și jumătate de oameni.

Nu poate exista menire mai înaltă decît de a face astfel încît aceste simboluri să rămînă de-a pururi valabile...

Dumitru TINU

200 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN TRANSILVANIA CONDUSĂ DE HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN

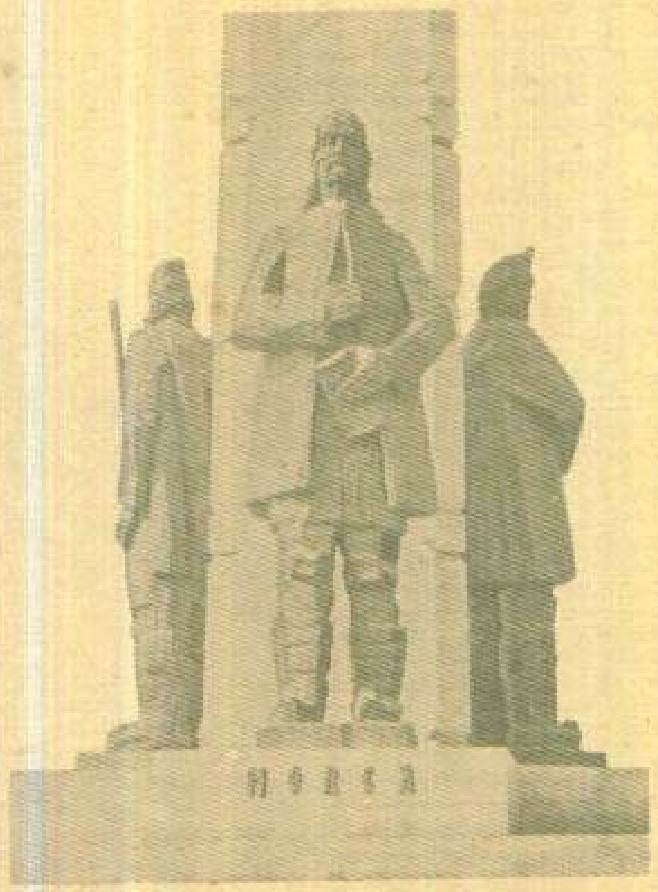

Grupul statuar „Horea, Cloșca și Crișan" din Cluj-Napoca

Autor : sculptorul ION VLASIU

EROI LEGENDARI AI LIBERTĂȚII, DREPTĂȚII ȘI UNIRII

Acad. Ștefan PASCU

Istoria omenirii oferă numeroase exemple de oameni care, de cînd încep să înțeleagă mai bine rosturile lumii și ale societății, se identifică cu aspirațiile celor mulți, cu strădaniile și lupta acestora pentru dreptate și libertate. Oameni care își prețuiesc propria viață în măsura în care sînt folositori societății în care trăiesc și oamenilor pe care-i reprezintă. Asemenea oameni cîștigă încrederea fără margini a celor cu viața și năzuințele cărora se contopesc. Și care, de aceea, le încredințează gîndurile și vrerile, soarta și durerile.

În șirul acestor oameni se numără și Horea, pe numele său adevărat Vasile Nicola Ursu, din satul Albac, din inima Cetății de Piatră a Munților Apuseni. Iobag sărac, copilul și apoi flăcăul Vasile Nicola doinea necazurile ale sale și ale semenilor săi, cu vers melodios uneori, cu încrîncenare alteori, răscolind simțămintele ascunse în băierile inimii, stîrnind mînia mocnită în gîndurile oamenilor, horea cu dor și jale sau cu îndemn de răzbunare. De unde și porecla **Horea**.

Era un om mai luminat și mai învățat între semenii săi, de aceea aceștia i-au încredințat de patru ori plîngerile și revendicările lor pentru a le prezenta împăratului de la Viena. A luat drumul Vienei de patru ori, pe jos, cu traista cu mălai în spate, însoțit de trei ori de Ioan Oargă, cunoscut sub numele de Cloșca, iobag fiscal și el, din Cărpiniș, și de alții, altădată, toți oameni de încredere. A bătut la porțile împărătești, a încredințat jalbele unor funcționari cu perucile pudrate și cu cămășile scrobite și s-a întors acasă, însoțit de făgăduieli mincinoase și de aceea neîmplinite vreodată.

Desen de epocă înfățișîndu-l pe Horea

Acasă nici o îndreptare spre bine. Dimpotrivă, abuzurile sporeau și în aceeași măsură suferințele oamenilor; nedreptățile se înmulțeau și în aceeași măsură și hotărîrea moților de a le curma prin mijloacele potrivite vremurilor și locurilor — răscoala armată.

Înainte însă de a arunca zarurile, încă o încercare, a patra și ultima, decisivă. Din nou pe jos și, la întîmplare, cu căruța vreunui binevoitor, Horea pornește spre Beci (Viena). De data aceasta hotărît ori să smulgă împăratului „patenta" de îndreptare a relelor, nedreptăților și suferințelor, ori să-i spună verde în față că oamenii sînt hotărîți să și le cucerească singuri prin puterea mulțimilor dezlănțuite. Înarmat cu toate cele ce-i puteau fi de folos, cu putință a le avea, în luna aprilie din anul 1784 Horea se mai înfățișează o dată împăratului. O stampă contemporană a transmis posterității audiența: o măsuță „stil" în mijlocul camerei; de o parte Horea, îmbrăcat îngrijit, moțește: cămașă lungă, strînsă la mijloc cu un șerpar, cojoc mițos în spate, cioareci albi înconjurați pînă la genunchi de nojițele de la opinci, părul lung, pieptănat pe spate. Frunte înaltă, privire pătrunzătoare, înfățișarea energică, îndrăzneață, hotărîtă. De cealaltă parte, împăratul Iosif, îmbrăcat în costum de epocă, cu înfățișarea binevoitoare, ironic încurajatoare. Să-i fi replicat împăratul — la solicitarea lui Horea de a face dreptate poporului — „faceți voi aceasta"? Nu e întru totul exclus avînd în vedere nemulțumirea împăratului însuși față de atitudinea arogantă și abuzivă a nobilimii din Transilvania, pe de o parte, iar pe de alta a dregătorilor imperiali de pe domeniul Zlatnei, care săvîrșeau „nenumărate asupriri și excese", după spusele aceluiași împărat. Oricum, Horea va folosi întîlnirea și discuția cu Iosif în pregătirea și conducerea revoluției, spunînd oamenilor că este „porunca împăratului".

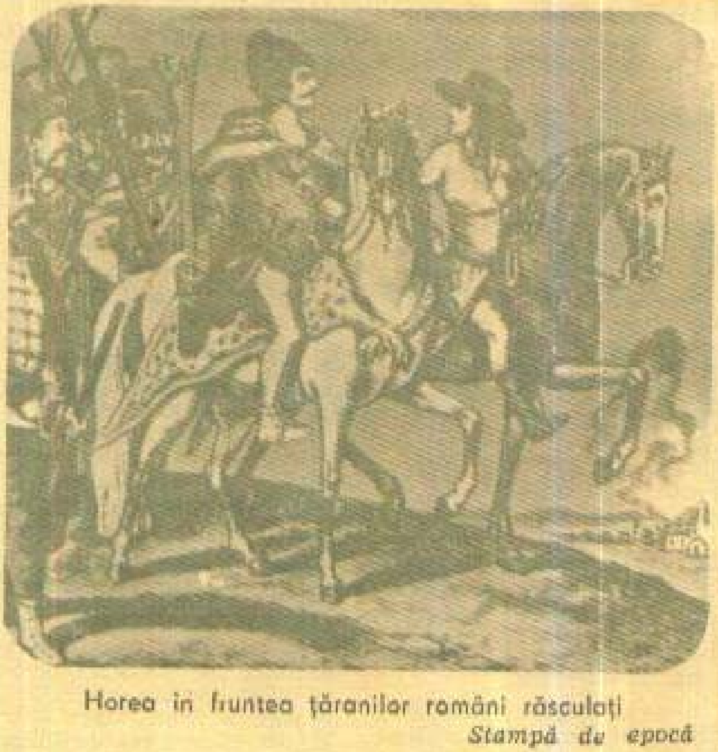

Horea în fruntea țăranilor români răsculați
Stampă de epocă

Pregătite lucrurile, coapte

condițiile, existenți conducătorii hotărîți și recunoscuți de oameni, înscrierea țăranilor în regimente de graniță pentru a scăpa de iobăgie, anularea înscrierilor și oprirea de a le continua, însoțite de abuzuri, maltratări, alungări din case și închiderea țăranilor mai îndrăzneți — au constituit scînteia care a aprins focul cel mare. Incidentele, răzvrătirile locale din vara anului 1784 erau semne prevestitoare. Spiritele nu se liniștesc nici sub amenințarea baionetelor soldaților trimiși pe sate. Dimpotrivă, îndîrjirea crește, hotărîrea de luptă sporește, deoarece „poporul ajunsese la disperare", potrivit constatărilor unui raport oficial din acea vară fierbinte.

Începutul se întîmplă la 28 octombrie 1784, cu ocazia tîrgului de la Brad, cînd Crișan cheamă țărănimea pentru duminică, 31 octombrie, la Mesteacăn, cu gîndul de a merge la Alba Iulia după arme. Crucea și scrisoarea, pe care le înfățișa Horea țăranilor, erau socotite semne ale încurajării împărătești pentru răsculare.

La chemarea lui Horea se adună satele din munți, și lui îi depun jurămînt de credință, ca unui cunoscut și recunoscut mare „căpitan" și „crăișor". „Căpitanul cel mare" și „crăișorul" Horea numea căpitanii cetelor care-i jurau credință și ascultare. În numele lui Horea erau adresate porunci meșterilor făurari de a făuri arme și „tunuri", nobililor de a se supune, oficialităților de a nu se împotrivi revoluției; în numele „căpitanului" Horea este adresat nobilimii refugiate la Deva, în fapt întregii nobilimi, cunoscutul ultimatum, care cuprinde în esența sa programul revoluției: nobilime să nu mai fie pe viitor, și fiecare să trăiască din slujba ce o va căpăta de la împărăție; proprietarii să lase pentru totdeauna moșiile nobiliare; nobilii să plătească și ei dări ca și poporul sărac; pămînturile nobililor să fie împărțite poporului. Program înaintat, radical, cel mai radical pentru vremurile acelea și pentru locurile acestea, formulat de o minte îndrăzneață, de o gîndire temerară, de o voință hotărîtă, de o personalitate revoluționară: Horea. Program înțeles și

„Horea citind țăranilor programul răscoalei"
Stampă de epocă

însușit de revoluționarii lui Horea, țărănimea română și, în locurile unde trăia amestecată cu cea română, și de cea maghiară, de asemenea de lucrătorii de la mine și de sărăcimea orașelor, aplicat practic în locurile cuprinse de revoluție, înnoit de Crișan și de alte căpetenii în condițiile de încheiere a armistițiilor. Program completat cu alte idei și năzuinți, pe măsură ce revoluția sporea în amploare și intensitate, tot atît de îndrăznețe, între care și unirea forțelor revoluționare transilvănene cu cele din Moldova și Țara Românească, cu care visa Horea să unească Transilvania. Cunoștea Horea înfăptuirea de la 1600 a lui Mihai Viteazul? Intuia și înțelegea, fără îndoială, însemnătatea unei asemenea înfăptuiri pentru revoluția sa și pentru viitorul mulțimilor spre binele cărora dezlănțuise revoluția!

Erau motive suficiente și puternice atît pentru nobilime, cît și pentru împăratul „luminat" de a-și uni forțele pentru înăbușirea revoluției, pedepsirea răsculaților, cu moartea căpeteniilor acestora, Horea, Cloșca și Crișan mai întîi, dar și a altora. Cu atît mai mult, cu cît numele „crăișorului" și îndrăznețele sale fapte se răspîndiseră peste toată Europa și cîștigaseră aderenți care sprijineau — este adevărat, mai mult teoretic, ideatic — revoluția din

Transilvania, ridicîndu-l pe Horea pe piedestalul de erou, intrat în legendă încă de atunci. Şi de asemenea cu atît mai mult cu cît răsculaţii înşişi îi duraseră acest piedestal prin faptele lor, prin veneraţia ce i-o arătau, aşa cum dovediseră în luptă şi în eliberarea „crăişorului" atunci cînd fusese prins prin înşelăciune.

Nici un mijloc nu trebuia ocolit, nici o măsură ignorată pentru prinderea şi pedepsirea „exemplară" a îndrăzneţului şi temutului „rebel" şi „răzvrătit", care făcuse să tremure „tiranii". Prins, închis într-o celulă de deasupra porţii de intrare în cetatea Albei Iulia, umilit, maltratat, interogat, lui Horea şi credinciosului său ortac, Cloşca, li s-a aplicat cea mai groaznică pedeapsă cuprinsă în legiuirile austriece din acea vreme: frîngerea cu roata de jos în sus.

La 28 februarie, pe platoul „La furci", şi-a dat Horea sfîrşitul, curajos, demn, neînfricat, aşa cum îi fusese întreaga viaţă, pentru „naţiune", cum ar fi rostit ultimele cuvinte înainte de „lovitura de graţie". „A fost o nedreptate pedepsirea lui Horea cu moartea ca asasin, în timp ce se lăsa viaţa nobililor asasini", declara Jaques Pierre Brissot, unul din conducătorii de frunte ai Girondinilor francezi, în scrisoarea deschisă adresată împăratului Iosif.

A fost asasinat Horea, dar el a scris prin fapta sa „dreptutile naţiunii române şi programa politică şi socială a revoluţiilor viitoare", afirma Nicolae Bălcescu. Motive suficiente pentru ca eroul şi faptele sale să pătrundă adînc şi să rămînă statornic în conştiinţa poporului pentru mai binele şi fericirea căruia a luptat şi s-a jertfit. Mai întîi în conştiinţa mulţimilor care l-au împodobit cu aureola de erou în timpul vieţii şi cu aceea de martir după moarte. Şi apoi în conştiinţa cărturarilor, hrănită în mare măsură de cea populară.

Desen de epocă înfăţişîndu-l pe dîrzul ţăran din Albac – Horea

Vie s-a păstrat amintirea şi de asemenea cinstirea lui Horea în conştiinţa oamenilor din munţi, transmisă sub forma poeziilor şi povestirilor. Ceea ce înseamnă că asemenea simţăminte ce înnobilează conştiinţele erau hrănite cu florile recunoştinţei din generaţie în generaţie, pe cale orală, deoarece în căsuţele răsfirate pe văi şi culmi, rarişti şi poiene, cu greu au pătruns în trecutele vremi cartea şi ştiinţa de carte care să înlocuiască legenda şi tradiţia cu realitatea cuprinsă în studii ştiinţifice. De aceea, pînă în timpurile din urmă, în Munţii Apuseni, tradiţia orală era izvorul unic ce alimenta nevoile sufleteşti ale oamenilor de a-şi cunoaşte trecutul şi eroii.

Povesteşte un sălăjean, la 1864, că în copilărie a învăţat de la mama sa versuri despre Horea. Şi nu numai el, ci toţi asemenea lui. Şi nu numai în Sălaj, ci în toate părţile Transilvaniei, între care şi în Bihor, unde amintirea lui Horea şi a răscoalei sale era foarte vie, încît preoţii şi cantorii să o consemneze pe marginea Mineielor sau Evangheliarelor, iar zugravii să o imortalizeze în biserici, cum s-a întîmplat la Oradea, la „Biserica cu Lună".

Şi explicaţia se găseşte în faptul că „Horea a fost om drept şi tăt bine o vrut să facă", cum povestea chiar şi la 1934 o bătrînă, de 72 de ani, Ana Nicola. El a pornit revoluţia (răgulita). Cîte generaţii s-au petrecut timp de 150 de ani şi nici una nu l-a uitat pe Horea şi faptele sale, cele ştiute de toată lumea şi chiar şi cele ce se

știau de foarte puțini : legăturile cu Țara Românească, de unde Horea aștepta ajutor.

Simtion Nicola, cu 10 ani mai vîrstnic decît Ana Nicola, adeverește, prin spusele sale, puterea tradiției, căci tot ceea ce știa despre Horea auzise de la părinții săi : Horea a fost de două ori (sic!) la împărat pentru „năcazurile poporului".

Lucru semnificativ în legătură cu identificarea mulțimilor cu revoluția și conducătorii ei se desprinde din faptul că în receptarea unor producții literare nu întru totul pe potriva simțămintelor lor, intervin cu modelări corespunzătoare și adevărului și conștiinței lor. Ca de pildă în cazul cronicii rimate **„Carmina valachicae Horea et Kloska"**, cînd răsculații primeau „Porunci crăiești / Din sus de la Niculești", „De la un crai Niculesc / Pe care Horea-l numesc", „Ca nimănui să nu slujim / Noi țara să stăpînim".

„Istorie" *Pictură de PETRE BARDAȘU*

Nume adînc gravate în mintea și inima poporului român

Pentru necurmata sa lucrare întru dobîndirea drepților neamului său, pentru faptele sale închinate toate îmbunătățirii stării celor mulți și asupriți către care s-au îndreptat pînă în ultimele clipe gîndurile sale, pentru curajul de a fi stat cu fruntea sus în fața oprimatorilor și, deopotrivă, a morții, pentru că nu s-a împăcat niciodată cu nedreptatea și cu silniciile — poporul nostru l-a purtat mereu pe Horea în inima și sufletul său, așezîndu-l pe piedestalul înalt al celor mai îndrăgiți eroi. Generații după generații l-au cîntat în vers de doine și balade, i-au dăltuit numele în marmura nepieritoare a legendelor celor mai scumpe. Generații după generații de revoluționari și cărturari au văzut în bărbatul ridicat din mijlocul moților în acel sfîrșit de secol 18 pe un înainte-mergător, o pildă și un perpetuu îndemn de a-și pune toate gîndurile, toate fibrele ființei lor în slujba țelurilor pentru care trăise, luptase și suferise moarte de erou mîndrul și neînfricatul țăran din Albac. În rîndurile ce urmează am înmănuncheat cîteva din gîndurile care s-au rostit despre Horea de-a lungul acestui răstimp — mărturie vie că Horea a trăit mereu în inimi și în minți, că jertfa sa eroică a luminat drumul de luptă al poporului nostru pentru împlinirea legitimelor sale aspirații sociale și naționale.

„O inimă mare, capabilă a cuprinde în sine toate durerile și nădejdile seculare ale unui popor". „Era un mare țăran, o rară figură în istoria dezvoltării omenești, una din acele inime mari cari sunt capabile a coprinde singure în sine toate durerile seculare ale unui popor și toate suvenirile lui și toate patimele lui cele legitime. Răpit de suvenirele trecutului, de durerile presintelui, de patima cea dulce a libertății, de ura cea sacră a tiraniei, apucă arma în mînă, toți cei asupriți-i urmează cu însuflețire... Dacă întru adevăr Horia era un țăran fără învățătură, mintea și inima lui cu atît e mai mare că a știut să se înalțe la ideile umanității și... însoțit numai de țărani a avut curajul de a se sacrifica pre sine pentru aceste idei. Eu mă închin cu umilință și cu respect memoriei acestui mare țăran și nemuritor Român".

AL. PAPIU ILARIAN, 1865

„Răscoala de la 1784 poartă un caracter deplin popular, și de aceea, curat, adevărat și sincer național". „Răscoala iobagilor ardeleni sub Horia poartă în sine un caracter pe deplin poporan și de aceea chiar – îmi voi permite a zice – mai curat, mai adevărat, mai sincer național decît toate argumentațiunile, mai mult sau mai puțin exagerate ale patrioților eruditi.

„Horia, rex Daciae". Titlul de rege al Daciei, atribuit lui Horea, stă mărturie conștiinței de unitate a românilor

De aceea noi ca români putem să ne mîndrim cu acea mișcare spontană a moților, mai mult poate chiar decît cu teoriele și cu controversele susținute la sfîrșitul secolului trecut de almintrele cu mare diligență de iluștri corifei ai școlei transilvane. Pe Horia și pe miile de viteji feciori cari s-au luptat sub dînsul nu i-au făcut patrioți români citirea cărților latinești și vederea monumentelor din Roma – ci cugetele lor simple și drepte, care le spuneau apriat că-s născuți români și-n țeară românească".

AL. ODOBESCU, 1878

„S-a ridicat, deopotrivă, pentru libertatea și drepturile românilor și ale maghiarilor iobăgiți ca și noi". „Prin urmare, ei, dacă au căzut, acea cădere a lor a fost pentru libertatea și drepturile nu numai ale poporului românesc, ci totodată pentru ale poporului maghiar, tot așa iobăgit în majoritatea sa ca și românii în majoritatea lor; moartea acelor trei oameni a fost o moarte de adevărați martiri, victime ale intereselor democratice. Așa i-au considerat românii contemporani lor, așa-i consideră pînă în ziua de astăzi bătrînii care-au învățat a-i cunoaște, nu atît din acte publice, cît mai virtos din mărturisirea părinților și moșilor, dintre care mulți cunoscuseră pe Horia, Cloșca și Crișan și pe alți soți ai lor în persoană, iar unii au participat în mod activ la acele evenimente".

G. BARIȚIU, 1884

„Crainic al neatîrnării, ca Tudor și Iancu". „Horia apare nu ca un simplu sbiciuitor al unui colț de țară pentru împlinirea unor exigențe locale, ci ca un îndrăzneț inovator, în a cărui minte țărănească a străfulgerat un preludiu al închegării noastre naționale. Ca și Tudor Vladimirescu sau ca Avram Iancu de mai tîrziu, acest clăcaș rebel se ridică împotriva unei ordini de drept impuse de străini; crainic al neatîrnării el trezește un ecou cu protestarea lui în sufletul mulțimii și plătește cu capul viziunea măreață a întregirii neamului. Dușmanii cari în deriziune după ce l-au văzut înfrînt au pregătit monede cu efigia lui și cu inscripția „Horia, rex Daciae", fără să-și dea seama au rostit un mare adevăr istoric. Da, în vinele îndrăznețului dărîmător a curs sînge veritabil de stăpîn și de Domn".

O. GOGA, 1935

„Un adevărat dac liber". „Avem descrierea lui fizică (a lui Horea – n.n.): Om de patruzeci și opt la cincizeci de ani, de statură mijlocie, sprinten ca muntenii, cu păr roșcat și mustața scurtă, cu nasul ascuțit în fața lungă, stropită cu pistrui ca ale dacilor al căror tip se păstrează în acest apus ardelean ca și peste munte în Mehedinți. Un adevărat dac liber, un costoboc dintre aceia cari, după peirea statului lor, veniau din aceste adîncuri muntoase ca să-și răzbune neamul asupra noilor stăpîni (...) Poporul, care se gîndia la un Domn nou, ieșit din mijlocul lui, odată ce acel vechiu, deși prieten, nu vine în ajutor cum îi e datoria, îl și vedea un Crai al său".

N. IORGA, 1938

Grupaj realizat de **Silviu ACHIM**

INVITAȚI AI ALMANAHULUI „SCÎNTEIA"

Inaugurăm din acest an rubrica „INVITAȚI AI ALMANAHULUI «SCÎNTEIA»". Ne propunem în acest fel să răspundem sugestiilor făcute de un mare număr de cititori dornici să afle cît mai multe noutăți din viața și munca unor distinse personalități ale lumii contemporane din cele mai diferite domenii de activitate: știință, tehnică, economie, filozofie, cultură.

Au avut amabilitatea să răspundă la întrebările noastre :

- Prof. univ. dr. **VICTOR MERCEA**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.
- **GEORGE EMIL PALADE** (S.U.A.), laureat al Premiului Nobel pentru medicină.
- **ALEXANDR PROHOROV** (U.R.S.S.), laureat al Premiului Nobel pentru fizică.
- **PAUL J. FLORY** (S.U.A.), laureat al Premiului Nobel pentru chimie.
- Prof. **AKIRA KUDO** (Japonia), specialist în tehnica roboților industriali.

Prof. univ. dr. VICTOR MERCEA

„Cît timp există sănătate fizică şi mintală şi un mediu ştiinţific şi social propice, nu există o limită de vîrstă a creativităţii"

Profesorul universitar doctor Victor MERCEA, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, s-a născut la 2 ianuarie 1924, în orașul Timișoara. După terminarea studiilor medii, urmează cursurile Facultății de matematică din Timișoara și totodată Facultatea de electromecanică a Politehnicii timișorene. Obține în 1946 la Universitatea clujeană licența în fizică, pe lîngă cea în matematică. Întrerupe studiile tehnice după 4 ani, pentru a-și termina teza de doctorat în fizică moleculară, și obține titlul de doctor în fizică la 25 de ani. Se afirmă încă de tînăr ca cercetător și cadru didactic la Universitatea din Cluj. În 1954 conduce, la Cluj, un colectiv de cercetare din cadrul Institutului de fizică al Academiei. Abordează cercetări cu privire la separarea izotopilor și reușește, în 1962, să producă, pe o cale originală, pentru prima dată în România, apă grea. Procedeul, cu perfecționări, va ajunge la faza industrială. Dezvoltă centrul de cercetare în domeniul fizicii din Cluj-Napoca, devenit astăzi Institutul de tehnologie izotopică și moleculară, al cărui director este și în prezent. Contribuie la separarea unei game de izotopi stabili, are rezultate în dezvoltarea metodelor de analize izotopice prin spectrometrie de masă, face primele experiențe din România în domeniul spectrometriei de masă aplicate în spațiul extraterestru. În ultima vreme este preocupat de separarea izotopilor prin utilizarea tehnicilor laser. Obține, în 1979, primele separări izotopice laser din România. În 1964 devine membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România. Este profesor la Universitatea din Cluj-Napoca.

— Stimate tovarășe profesor, există atîtea dovezi și exemple care vorbesc despre inventivitatea, despre puterea de creație științifică și tehnică a românilor. Cum explicați acest fenomen, ținînd seama că într-un trecut nu prea îndepărtat nu exista nici baza materială, nici baza tehnică în măsură să stimuleze creația tehnică ?

— Răspunsul scurt, spus într-o frază, ar suna cam așa : „Noi, românii, a trebuit mereu să găsim cu mintea ceea ce soarta nu ne-a lăsat să adunăm în pungă". Vitregia vremurilor ne-a ascuțit mințile și ne-a călit inițiativele. Ne-am obișnuit să rezolvăm cu puterea minții probleme pe care alții, mai favorizați de soartă, le-au rezolvat prin acumulări lente, răbdătoare, de bogății materiale. Cred că puține popoare au cunoscut o nevoie atît de acută de a pune preț mai ales pe inventivitate și imaginație creatoare, pe o extremă flexibilitate a gîndirii, pe rapiditatea judecăților și precizia concluziilor. Era, probabil de multe ori, o condiție de supraviețuire.

Această putere funciară de creație și invenție denotă o mare dăruire și o adecvare la scop. Deși nu sîntem supuși mirajelor fanteziei orientale, oamenii noștri de spirit au parcurs cu ușurință toate treptele imaginației, de la cele mai practice și concrete pînă la conceptele cele mai abstracte.

O inventivitate nativă se asociază cu o înaltă dexteritate. Vizitați Muzeul tehnic de la Sibiu și veți găsi nenumărate argumente. Între altele, exemplul morilor țărănești cu apă — soluții tehnice recomandate pe plan mondial — este grăitor pentru dibăcia anonimilor constructori populari și arată că aceste însușiri ne caracterizează de foarte multă vreme. Doar sărăcia a mascat în trecut inventivitatea, dexteritatea noastră. În domeniul tehnic există nenumărate dovezi de inteligență pătrunzătoare și rapidă, într-o perioadă cînd singurul material disponibil era lemnul, iar unealta de bază erau cuțitul și barda de cioplit. Manualitatea, creativitatea tehnică sînt o trăsătură ancestrală a noastră. În tehnică avem priorități recunoscute, prin oameni ca Traian Vuia, Aurel Vlaicu, H. Coandă, Gogu Constantinescu, A. Persu și mulți alții — ca să ne referim numai la trecut — dar avem și numeroase alte realizări mai recente.

— Ce loc acordați tradiției în afirmarea pe plan mondial a științei românești, știut fiind că știința românească actuală nu a apărut pe un teren gol ?

— Științele au fost cultivate la noi de multă vreme, dar spre deosebire de Occident, unde s-au dezvoltat de timpuriu științele naturii, în România ordinea dezvoltării a fost inversată.

Nevoi imperioase au cerut întîi să ne cunoaștem originile, pentru că eram despărțiți,

și atunci am dat prioritate istoriei. Nedreptăți crîncene ne-au îndemnat să cultivăm științele umaniste și dintre cele pozitive mai ales medicina, destinată alinării suferințelor. Numai în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea am început să dezvoltăm sistematic științele naturii și nu e lipsit de semnificație faptul că am dezvoltat mai ales matematicile. Oricum, creion și hîrtie erau cel mai ușor de obținut. Fizica e cea mai nouă ramură a științelor pozitive și dezvoltarea tehnicii a trebuit în mod necesar să-i preceadă. Important e că înflorirea științelor în țara noastră a fost extrem de rapidă, ca florile răsărite după o ploaie ce a urmat după o lungă, cruntă secetă.

— *După cum știm, există puncte de vedere comune, dar și tot atîtea controverse în legătură cu vîrsta optimă a creativității, opinii izvorîte din istoria științei, dar și din actualitatea noastră științifică. Există o vîrstă medie a omului cînd puterea lui de creație este în toată plenitudinea, există însă creativitate maximă și la vîrste înaintate (chiar și la vîrsta a treia), vîrste la care au fost date omenirii adevărate opere de geniu. Care este opinia dumneavoastră?*

— De la început e nevoie să disting între componenta personală a creativității, care ține de daruri înnăscute și învățate, însușite prin eforturi de perfecționare, și componenta ei socială, care ține de condițiile mediului uman și de momentul propice — cum se spune atît de bine, „de-un dram de minte și de-un dram de noroc".

Există o creativitate de început de carieră a celor tineri și foarte tineri. Succesul lor depinde în mare măsură de umerii pe care se pot sui, deci de predecesori și precedente (școli științifice, bază materială, colectivități active). Louis de Broglie a făcut la 25 de ani o descoperire epocală — a găsit corelația între undă și corpuscul în mecanica cuantică — dar aceasta s-a petrecut într-un mediu științific de excepție, mediul universitar parizian. La polul celălalt există o creativitate cu totul diferită, de maturitate, la care se ajunge treptat, după parcurgerea unui drum lung, pe căi nebătute. Piotr Kapitza s-a distins pentru lucrări excepționale care i-au fost recunoscute în ani mult mai tîrzii. Ambii sînt, în felul lor, spirite creatoare de excepție.

Apoi e necesar să nu uităm că creativitatea cere un lung și asiduu exercițiu. Oricît am fi de dotați, creația se învață și se perfecționează. Esențial e să existe un mediu stimulator și să lipsească împrejurările nocive. Atît timp cît există sănătate fizică și mintală și un mediu științific și social propice, nu există o limită de vîrstă a creativității. Nu cred în dispariția spontană a creativității.

Creativitate înseamnă însă și o mare voință, combinată cu o mare plăcere. E, în același timp, un act de curaj și de libertate a spiritului, de independență a gîndirii față de constrîngerile rutinei și ale prejudecăților.

Creativitatea e, în primul rînd, un act de inspirație (o stare sufletească deosebită și irepetabilă), o clipă de har. Creația e o lungă, deseori istovitoare muncă, dar care începe, invariabil, cu un act irațional — inspirația — ce nu poate fi nici poruncit, nici programat, ci doar stimulat. Nu văd de ce această inspirație creatoare s-ar face numai între limitele înguste ale cîtorva ani dintr-o lungă viață de om.

— *Care socotiți că este condiția optimă pentru a capta și a pune în valoare întreaga inteligență de care dispune o colectivitate?*

— Organizarea e doar una din componentele reușitei cercetării. Celelalte două sînt climatul de lucru și prezența oamenilor de vîrf. Țara noastră a acumulat o experiență foarte bună în ce privește stimularea creativității tehnico-științifice, valorificarea potențialului creator al specialiștilor din cercetare, învățămînt și producție. Activitatea de cercetare se bucură de o atenție și o grijă deosebite din partea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, fiind atît de apropiat de oamenii de știință, are deosebita capacitate de a mobiliza și concentra eforturile lor creatoare spre rezolvarea problemelor economiei naționale. Pentru realizarea acestor obiective dispunem, totodată, de un cadru legal și organizatoric optim desfășurării întregii activități de cercetare științifică, activitate condusă cu aleasă competență de către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, om de știință cu înalt prestigiu pe plan mondial. Se știe că în prezent știința nu se poate face de unul singur; e un joc extraordinar de influențări reciproce. A crea un climat creator în care să existe suficientă rigoare pentru a urma o cale clară și suficientă libertate pentru a desfășura toate posibilitățile creatoare este probabil arta cea mai grea care, doar ea, stăpînită cu măiestrie, permite desfășurarea personalităților creatoare.

Să nu uităm însă că știința de calitate se face cu oameni de calitate. Vîrfurile se ating cu oameni de vîrf. E esențial ca omul potrivit să ocupe locul potrivit. Un singur om talentat nu poate fi înlocuit cu o sută de mediocrități.

Fără a subaprecia virtuțile organizării, să nu uităm că în clipa de față componentele spirituale (inventivitate, creativitate, imaginație, perseverență, curaj) au o netă prioritate asupra mijloacelor materiale. Cea mai perfecționată dotare nu poate suplini inteligența și inițiativa.

— *Tovarășe profesor, știința este frumoasă ca muzica sau muzica este tot atît de frumoasă ca știința? Știu că sînteți și un pasionat fotograf, cu expoziții personale chiar. Ce reprezintă aceste preocupări pentru dv., pentru omul de știință?*

— Știința și muzica nu se exclud, ele se

completează. Una este pentru minte ceea ce e cealaltă pentru inimă. Nu cred, în această privință, în ierarhii. Nici în ocupații principale și secundare. Omul tinde să-și dezvolte armonios capacitățile, atît cele ale minții, cît și cele ale sensibilității. Nu sînt ocupații de duminică opuse celor mai serioase, din zilele de lucru. Ele sînt indispensabile: gîndul, imaginea și sunetul sînt de nedespărțit. Sînt mijloacele mele fundamentale de creație. Cu gîndul, fizica, cu auzul, sunetul — muzica, cu ochiul, imaginea — fotografia. La fiecare, în măsură covîrșitoare, se adaugă pasiunea și plăcerea, iar cînd e nevoie — nu numai un efort cerebral, ci și fizic, manual.

La toate am ajuns dintr-o vădită nevoie de echilibru și armonie încă din tinerețe. Primele cercetări le-am făcut la 15 ani și a fost prima sărbătoare a minții. Pianul e prietenul meu credincios și nedespărțit — de la aceeași vîrstă — de atunci mi-a adus satisfacții ce nu se pot exprima prin cuvinte. Iar aparatul de fotografiat a fost ochiul prin care am privit cu încîntare și neobosită mirare lumea, tot de atunci.

— Ce realizări deosebite așteptați să ofere știința în următorii 50 de ani și care vor fi implicațiile acestora asupra oamenilor?

— Cele mai importante realizări ar fi cele care astăzi încă n-au nume. Ele sînt imprevizibile. Cred că descoperirile și invențiile cu adevărat noi sînt acelea pe care nici măcar nu le așteptăm. Dacă mă întorc cu mintea înapoi în anii '50, nu exista microelectronica, și ca atare nu ne-o puteam dori; nu ne puteam închipui laserul, omul nu cucerise spațiul cosmic, pentru a pomeni doar cîteva din ele. Nimeni nu le prevăzuse în anii '50 și cu mintea de azi îmi dau seama că mai ales acestea au fost treptele esențiale ale progresului.

Cu toate acestea, aștept cu încredere, în fizică, ceea ce va veni, inevitabil. Sper că măcar unele din dorințele mele să se împlinească: o dezvoltare extraordinară a cunoașterii comportării dinamice a moleculelor, interacțiunile lor — baza științifică a biofizicii moleculare; pătrunderea și răspîndirea „inteligenței artificiale", nu numai a calculului numeric, la scara întregii activități umane; utilizarea majoră, nu doar a uraniului și a derivaților săi transurani, a hidrogenului și izotopilor săi, ci o fizică, care să permită, în sensul cel mai propriu, transmutarea pe scară largă a nucleelor atomice. Cu aceasta s-ar rezolva criza de materii prime — mai ales a celor pe care natura ni le-a distribuit cu zgîrcenie: elementele sărace din scoarța terestră. Nu ar fi extraordinar ca din siliciu sau carbon, care există din abundență, prin tehnici adecvate de transmutare a materiei să obținem noi substanțe utile de care ducem azi lipsă?

— O reîntoarcere la alchimie?

— Un vis frumos — mîine poate posibil — dar desigur simțim nevoia să și visăm...

— Ce înseamnă riscul în cercetare? Poate fi el acceptat?

— Riscul în cercetare? Cred că e inevitabil și chiar indispensabil. A admite riscul în cercetare înseamnă acceptarea imprevizibilului. Noul fără imprevizibil e cu neputință. Dacă toți pașii sînt deja bătuți pe cărare, pasul pentru nou nu mai încape. Deci sînt obligat să accept riscul.

În laborator e o regulă ce se verifică implacabil: atîta vreme cît aparatele spun doar ceea ce știam dinainte, n-am făcut nici un progres important. Cînd lucrurile încep să nu mai meargă, toată lumea răsuflă ușurată: în fine, apar surprizele, ne mișcăm, ne batem capul, progresăm. Riscul nu înseamnă să mizezi pe noroc. Nu e hazard. Ca să găsesc o soluție mai bună, trebuie să încerc. Ca să încerc trebuie să cunosc foarte bine domeniul și să mă decid între mai multe alternative, să aleg. Din toate alternativele doar una e optimă, celelalte sînt de obicei de prisos. Riscul meu ține de faptul că în mod deliberat, de la început, știu că doar, să zicem, 1/10 din rezultatele mele sînt utilizabile, ceea ce face ca 9/10 să fie deșeu. Progresul nu e gratuit, ci costă. Iar un progres esențial e de neprețuit. Cine îmi poate spune cît costă un progres neprețuit? Care e randamentul, eficiența lui?

Există totuși riscuri stupide, absurde. De a cădea de la etajul 10 în gol. Ar trebui luate măsuri să fie redus la zero. Nu risc o inițiativă, oricît ar părea ea de îmbietoare, dacă nu am cel puțin un argument, sigur, limpede. Chiar dacă mai sînt și multe îndoieli. Cel mai sigur argument e o țintă clară, un scop, un obiectiv constructiv.

— De ce credeți că Premiul Nobel a „ocolit" oamenii de știință români?

— Mă întrebați de posibile Premii Nobel, care au fost atribuite altor cercetători, nu unor români, deși prioritatea lor era evidentă? Mă gîndesc — referindu-mă doar la trecut — la doctorul Babeș, la Paulescu, la alte cazuri similare. Premiul Nobel e o mare distincție științifică, dar ar fi o naivitate să credem că doar calitățile personale, realizările științifice în sine joacă un rol exclusiv în cîștigarea unor asemenea distincții.

În primul rînd este evident (o listă a laboratoarelor din care provin laureații Premiului Nobel o arată cu prisosință) că există o prioritate netă, o preferință pentru anumite cercuri științifice, de obicei destul de exclusive. Fără a pune la îndoială meritele reale ale premiaților, este fapt curent că din mulți aleși puțini cîștigă, chiar în cele mai avansate țări, și că factori subiectivi își au rolul lor, uneori hotărîtor.

La care se adaugă și un oarecare handicap al celor care deși au rezultate de vîrf, nu s-au aflat în atenția respectivelor cercuri. Eu înțeleg că o descoperire, chiar esențială, încă nu e totul, ea trebuie finalizată, răspîndită, trebuie să se facă cunoscute rezultatele nu numai la noi acasă, ci și acolo, în arena țărilor dezvoltate. Aceste

rezultate trebuie confirmate, verificate, răspîndite, trebuie să devină un bun public, cît mai iute cu putință. Să nu subapreciem dificultățile enorme pe care le întîmpină cel care trebuie întîi să-și facă loc sub soare, în prima linie a frontului științei ! Dar cu cît lupta este mai acerbă, cu cît drumul spre țintă este mai frămîntat, cu atît momentul unei realizări competitive îți dă o satisfacție mai mare. Pentru că o faci în primul rînd pentru toți aceia din a căror creativitate ancestrală provii, pentru poporul tău.

GEORGE EMIL PALADE

„Mă fascinează biologia celulară pentru că mă fascinează omul – acest dar unic al naturii"

Savantul american de origine română George Emil Palade, laureat al Premiului Nobel pentru medicină (1974), este unul dintre cei mai mari oameni de știință ai lumii în domeniul biologiei celulare. Născut la Iași, în anul 1912, G. E. Palade și-a încheiat studiile, în 1940, la Facultatea de medicină din București. În cadrul acesteia a fost asistent, șef de lucrări și conferențiar universitar la catedra de anatomie al cărei conducător era eminentul profesor, șef de școală în specialitatea sa, dr. Francisc Reiner. După ce s-a stabilit, în urmă cu aproape patru decenii, în Statele Unite ale Americii, G. E. Palade a desfășurat o activitate foarte bogată la Institutul de cercetări medicale Rockefeller din New York, unde a devenit profesor în 1956, iar după alți cinci ani a fost director al secției de biologie celulară. Este apoi profesor la Facultatea de medicină a Universității din Yale (S.U.A.) și membru al Academiei Naționale de Științe a Statelor Unite și al altor academii și societăți științifice. În 1975 a devenit membru de onoare al Academiei Republicii Socialiste România.

— Ce reprezintă omul și ce reprezintă omenirea pentru dv. ?

— Omul este un dar unic al naturii, deși nu este perfect. Ca orice ființă, el este un unicat irepetabil. Îndelungata lui istorie, pe planeta Pămînt, ne arată că omul a dispus și dispune de resurse intelectuale și fizice uluitoare, capabile să asigure un imens progres economic și social. Există însă și pericolul unor arme care îi amenință însăși existența pe Terra. De aceea trebuie făcut totul pentru ca atît el, cît și construcțiile lui sociale și tot ce a realizat să nu fie distruse. Și în această privință cred că fiecare om, indiferent de profesie, ranguri sociale, convingeri politice sau filozofice, trebuie să facă totul.

— Cum se explică faptul că în ultimele două decenii cele mai multe Premii Nobel, în comparație cu alte discipline de vîrf, au fost atribuite specialiștilor din domeniul biologiei celulare și moleculare ?

— În adevăr, în ultimele decenii au fost decernate multe Premii Nobel oamenilor de știință care lucrează în biologia celulară și moleculară și cred că acest lucru se explică prin rezultatele importante, prin progresele ei științifice și cu cel mai rapid ritm la care s-a ajuns în ultimii 30—35 de ani. Niciodată în istoria științelor naturale biologia nu a înregistrat rezultate de vîrf la intervale atît de mici, deci cu o viteză atît de mare. Este de-a dreptul surprinzătoare această evoluție rapidă a biologiei celulare.

O evoluție similară s-a petrecut în fizică în perioada dintre cele două războaie mondiale. Se poate spune că în prima jumătate a secolului nostru științele fizice au avut o dezvoltare și o influență majore, că a fost perioada de înflorire a fizicii. Apoi a venit rîndul biologiei. A doua jumătate a secolului nostru este în mod cert perioada de înflorire fără precedent a științelor biologice și ceea ce caracterizează cercetările de vîrf ale biologiei moleculare, din momentul de față, este larga lor deschidere spre rezolvarea unor probleme de mare interes ; și în următoarele trei-patru decenii se întrevede o perioadă de progrese importante.

— Ce înseamnă Premiul Nobel pentru dv. și în general pentru un om de știință ?

— Premiul Nobel înseamnă recunoașterea valorii lucrărilor unui om de știință de către comunitatea științifică, în general. Natural, nu este o măsură de recunoaștere absolută, pentru că, după cum se știe, sînt foarte mulți oameni de știință cu rezultate interesante, remarcabile, cărora nu li s-a decernat Premiul Nobel, deși poate că îl meritau. Aceasta pentru că nu întotdeauna contemporanii pot înțelege, la dimensiunea reală, la justa valoare, contribuția acelor oameni de știință.

Cel mai important lucru pentru un om de știință, cu sau fără Premiul Nobel, este de a vedea dacă rezultatele lui și ideile propuse de el duc la dezvoltări valoroase, teoretic și potențial practice, pentru generațiile următoare de oameni de știință. Din cauza evoluției rapide a progreselor înregistrate în științele biologice, șansa de a vedea, de a constata influența rezultatelor unui anumit om de știință asupra unui grup de cercetători, a unor școli, științe sau sectoare de activitate este mult mai mare decît în alte domenii. Consider că aceasta este cea mai importantă sursă de satisfacții, să îți vezi dezvoltată și aplicată în practică o gîndire proprie, novatoare. După cum vedeți, șansa mea a fost și este oarecum legată de progresul foarte rapid al științelor biologice.

— Ce perspective se întrevăd, pînă în anul 2 000 și în continuare în următorii 50 de ani, în biologia moleculară ?

— Perspectivele pe care le putem întrevedea de pe acum sînt imense. Ele vizează imediat probleme legate de organizarea și de controlul expresiei genetice (caracteristicile organismului în funcție de genele lui), al genomului celulelor evoluate (eucariote sau cu nucleu) și din care sînt alcătuite toate organismele evoluate. Este vorba deci de celule și organisme care pot fi modificate de către om. Cu alte cuvinte, o să ajungem să înțelegem mai bine modul în care funcționează celulele normale și cele patologice, să cunoaștem destul de bine aceste mecanisme pentru ca să avem posibilitatea unor aplicații terapeutice.

În momentul de față domeniul cel mai promițător este al cercetării cancerului, al transformării neoplazice a celulei normale. Se poate aprecia că după ani și ani de încercări dificile s-a ajuns în sfîrșit să fie înțeles sensul unor mutații la nivelul genomului celular (suma genelor din nucleu) sau relocări, adică mutarea unor gene (gena își schimbă locul și determină o altă caracteristică celulei), a unor gene normale, relocări cu funcție încă incomplet înțeleasă, dar probabil foarte importantă în ce privește reglarea mecanismelor de multiplicare celulară. Aceste cercetări vor contribui în mod cert la stăpînirea de către om a multiplicării celulare, și prin aceasta la stoparea evoluției cancerului.

— Ce consecințe vor avea, pentru sănătatea omului, cercetările efectuate de dv. în colaborare cu specialiști de la noi din țară, în special de la Institutul de biologie celulară normală și patologică ?

— Biologia celulară a peretelui vascular este o tematică de mare interes științific și practic, un domeniu de cercetare de la care specialiștii din toată lumea așteaptă foarte mult. De pildă, se întrevede posibilitatea ca, într-un viitor nu prea îndepărtat, să putem preveni bolile cardiovasculare. Statisticile mondiale arată că la ora actuală bolile cardiovasculare sînt cauza principală a deceselor. Și tocmai de aceea în multe țări se depune un mare efort uman și material pentru studierea sistemului vascular, pentru a se descoperi cauzele mecanismului de declanșare a procesului aterogen și mijloacele de prevenire a bolilor cardiovasculare, în primul rînd a aterosclerozei, aflate la originea acestor boli. Tematica noastră, cercetările legate de biologia celulelor endoteliale vizează în ultimă instanță înțelegerea proceselor de aterogeneză, a mecanismelor intime de apariție și evoluție a aterosclerozei. În prezent ea este cauza mortalității celei mai ridicate în foarte multe zone. Astfel, în țările cu economie suficient de avansată mortalitatea datorată bolilor cardiovasculare este mai ridicată decît cea datorată cancerului. Prin urmare, cercetările de biologie celulară a peretelui vascular sînt, din punctul de vedere al interesului medical, cel puțin la fel de importante ca cele referitoare la cancer. În ce privește lucrările în colaborare cu specialiști din România, ele aduc elemente noi în cunoașterea mecanismelor de funcționare ale vaselor sanguine și ale inimii, în condiții normale și patologice.

— Ce înseamnă pentru dv. România, locul în care reveniți, după cum spuneți, cu plăcere, întotdeauna ?

— România este țara în care m-am născut, am crescut, am mers la școală, am învățat. Aici, pe pămîntul natal, am învățat primele litere ale alfabetului omeniei. Și tot aici mi-am format și mi-au rămas numeroase legături de familie și de prietenie. România este o țară cu oameni bine dotați din punct de vedere al inteligenței și abilității, al talentului pentru cercetarea științifică. O țară cu oameni bine educați, care la nivelul actual de cultură generală poate să își permită și trebuie să își permită participarea mult mai îndrăzneață, mai largă și eficientă la cercetarea științifică mondială, cu alte cuvinte, la o activitate de care să poată beneficia lumea întreagă.

— Credeți în izbînda păcii ?

— Cred — fără nici un fel de îndoială — deși sînt momente în care lumea întreagă se îndoiește de convingerea cu care oamenii de stat lucrează în adevăr pentru eliminarea conflictelor și rezolvarea problemelor, ca limitarea armamentelor și a altor cauze care pot duce, fie intenționat, fie prin accident, la un nou război mondial. Un război care cu certitudine ar fi pustiitor. Cu alte cuvinte, nu de declarații și de documente oficiale, nu de retorică și bune intenții avem nevoie, ci de fapte concrete, care să imobilizeze trufiile belicoase, oarbe. Este bine să declari că lupți pentru pace, dar trebuie să și acționezi în acest sens. Așa cum face România, care în lunga și zbuciumata sa istorie a cunoscut, cum puține țări din lume au cunoscut, ce înseamnă agresiunea și războiul, sperînd însă întotdeauna la zile senine. Oricum, cît timp există rațiune, cred în izbînda păcii.

ALEXANDR PROHOROV

„Avem un singur fel de aer, un singur fel de apă şi un singur soare, de care trebuie să beneficieze toţi oamenii în condiţii de pace"

Îşi împărtăşeşte reflecţiile în legătură cu viitorul acestei ştiinţe cunoscutul fizician sovietic acad. Alexandr Prohorov, laureat al Premiului „Lenin" şi al Premiului de Stat al U.R.S.S. laureat al Premiului Nobel pentru fizică. S-a născut la 26 august 1916. Remarcabilele sale cercetări în domeniul radiospectroscopiei, fizicii corpurilor solide, radiofizicii sînt cunoscute în întreaga lume. De numele lui sînt indisolubil legate naşterea şi dezvoltarea unei noi ramuri a ştiinţei, anume radiofizica cuantică şi electronica cuantică.

— *Încercaţi să definiţi marea pasiune profesională a vieţii dumneavoastră.*

— O numesc simplu : fizica. Fizica studiază proprietăţile cele mai generale ale materiei şi legile deplasării acesteia. De aceea celelalte domenii ale ştiinţelor naturale folosesc larg cuceririle fizicii, iar nivelul dezvoltării ei defineşte într-o oarecare măsură atît situaţia ştiinţelor naturale, cît şi progresul tehnic în ansamblu.

Istoria fizicii a cunoscut în decursul ultimilor 400 de ani trei concepţii fundamentale asupra realităţii, care s-au succedat una după alta şi care au explicat în mod diferit proprietăţile de bază ale materiei, caracterul forţelor care acţionează între elementele ei structurale şi caracterul transformărilor ei. Prima concepţie corespunde imaginii mecanice a lumii, care s-a încetăţenit în secolul XVII şi care a subzistat sub diferite forme pînă la sfîrşitul secolului XIX. La baza ei stătea ideea masei mecanice, care mai tîrziu a început să fie explicată ca masă proprie a corpurilor sau masa de repaus. Masa era considerată o calitate continuă şi imuabilă a tuturor corpurilor fizice, proprietatea lor fundamentală.

Concepţia electromagnetică ce i-a urmat a devenit dominantă încă de la sfîrşitul secolului XIX. În sprijinul ei au fost invocate mai multe descoperiri : undele electromagnetice hertziene, radiaţiile Roentgen, radioactivitatea (radiaţia spontană a particulelor încărcate electric) şi electronul, măsurarea presiunii luminii de către P. Lebedev şi teoria cuantică, noţiunea de foton şi multe altele. Un stimulent puternic pentru dezvoltarea ei ulterioară l-a constituit descoperirea în anul 1911 de către Rutherford a nucleului atomic şi emiterea ideii despre structura planetară a atomului. Dar viaţa concepţiei electromagnetice a materiei nu a fost prea lungă. Ea a început să fie „subminată" încă din anii '20 de crearea mecanicii cuantice, de ipoteza corpului neutrino.

Concepţia electromagnetică a primit o lovitură de graţie mai ales după descoperirea apei grele (deuteriul) cu nucleul ei — deuteronul. Deuteriul (hidrogenul greu) are proprietăţi chimice care s-au dovedit substanţial diferite de aceleaşi proprietăţi ale altui izotop de hidrogen — protiul (hidrogenul uşor). Acest lucru a însemnat infirmarea punctului central al concepţiei electromagnetice anterioare despre caracterul absolut identic al proprietăţilor chimice la izotopii aceluiaşi element şi despre dependenţa acestor proprietăţi numai de configuraţia învelişului electronic al atomului şi nu de numerele atomice ale izotopilor. În sfîrşit, mai amintesc că descoperirea neutronului a avut o importanţă colosală pentru evoluţia fizicii. Sub aspect experimental, ea a dus la obţinerea unui proiectil nuclear cu o capacitate fără precedent a „forţei de penetraţie", care nu putea fi împiedicat de sarcinile pozitive mari ale nucleelor atomice şi care se putea combina uşor cu diferite nuclee, producînd reacţii în lanţ. Întreaga energetică atomică (nucleară) a apărut numai datorită descoperirii neutronului, începînd cu descoperirea, la sfîrşitul anului 1938, a fisiunii nucleului de uraniu sub acţiunea neutronilor.

Sintetizînd, aş spune că legile mişcării materiei sînt definite de tipurile de interacţiuni existente în natură. La început a fost descoperită interacţiunea gravitaţională, iar mai apoi şi cea electromagnetică. Odată cu dezvoltarea fizicii nucleare, oamenii de ştiinţă au mai descoperit şi aşa-numitele interacţiuni nucleare tari şi slabe. Pînă la o vreme ştiinţa a tratat separat cele patru tipuri de

interacţiuni. Dar în ultimii ani oamenii de ştiinţă sovietici lucrează la conceperea aşa-numitei „teorii a superreunirii" care ar putea evidenţia natura unică şi ar oferi o explicaţie ştiinţifică tuturor celor patru tipuri de interacţiuni ale materiei. Este neîndoios faptul că pînă în anul 2000 o astfel de teorie va fi elaborată. Ea va permite abordarea într-o manieră cu desăvîrşire nouă a problemei particulelor elementare şi a evoluţiei Universului.

— Oamenii de ştiinţă ar putea fi întrebaţi : va exercita oare această teorie o influenţă directă asupra vieţii noastre pe planetă ?

— Într-o primă perioadă — nu. Dar într-un viitor ea îşi va afla neapărat aplicarea practică. Este doar o chestiune de timp. Cu aceasta ne apropiem de cea de-a doua categorie a descoperirilor din fizică, unde se cuvin incluse acele domenii ale ştiinţei în care rezultatele îşi află destul de repede aplicarea practică în producţie. Cele mai înaintate orientări ale fizicii din acest punct de vedere sînt microelectronica, tehnica laser, comunicaţiile prin fibre optice şi energetica nucleară.

Graţie dezvoltării rapide a microelectronicii, dacă e să facem pronosticuri de viitor, se poate spune că vor fi concepute pe de o parte maşini electronice de calcul superputernice, iar pe de altă parte, vor cunoaşte o răspîndire în masă calculatoarele electronice personale, dotate cu dispozitive periferice diverse. În viitorul apropiat dialogul omului cu maşina se va realiza direct, prin voce, nu cu ajutorul limbajelor matematice. Acest gen de dezvoltare a maşinilor electronice de calcul îşi va spune, incontestabil, cuvîntul asupra comunicaţiei înseşi dintre oameni şi, cu siguranţă, aici s-ar putea manifesta şi anumite consecinţe negative.

— Laserul, nu de mult una din „minunile fizicii", a intrat azi în limbajul obişnuit al oamenilor de ştiinţă. Ce noutăţi va marca viitorul în acest domeniu ?

— Într-adevăr, în ultimii ani se dezvoltă rapid tehnica laser. Se creează sisteme laser eficiente şi cu funcţionare fiabilă, de puteri diferite, sisteme care funcţionează pe cele mai largi lungimi de unde. Se concep cu succes lasere cu reacordare lină a frecvenţei. Oamenii de ştiinţă au ajuns la concluzia că laserele dispun de posibilităţi vaste datorită faptului că ele pot funcţiona atît în regim continuu, cît şi în impulsuri. În prezent, laserele îşi găsesc o aplicaţie din ce în ce mai largă : la efectuarea de operaţii medicale ce pot fi asemuite cu munca bijutierului, pentru detectarea unor cantităţi extrem de mici de impurităţi în chimie, pentru măsurarea cu precizie a distanţelor, în funcţionarea comunicaţiilor prin intermediul fibrelor optice, pentru separarea izotopilor şi altele, precum şi pentru efectuarea de cercetări ştiinţifice fundamentale. Se poate spune că pînă în anul 2000 laserele se vor utiliza pe scară largă în toate domeniile ştiinţei şi tehnicii.

— Ce alte surprize pregătesc oamenii de ştiinţă în domeniul fizicii ?

— În zilele noastre cunosc o dezvoltare vertiginoasă comunicaţiile prin fibre optice. Perspectivele acestei orientări sînt clare. Datorită faptului că banda ei de transmisie are un caracter amplu, această comunicaţie se poate înfăptui nu numai sub forme de convorbiri telefonice şi de programe de televiziune, ci ea va asigura şi schimbul de informaţii atît între complexe electronice de calcul disparate din perimetrul aceluiaşi oraş, cît şi între oraşele şi regiunile de pe cuprinsul ţării. Comunicaţiile prin fibre optice vor îngădui oamenilor să posede terminale de computere de uz gospodăresc, cu ajutorul cărora se vor putea recepţiona programe de televiziune şi solicita diferite informaţii. Lucrările în domeniul acestui gen de comunicaţii se vor desfăşura la scară mare, ceea ce va conduce la crearea unor sisteme globale de comunicaţii. Datorită faptului că ele vor dispune de o bandă de transmisie amplă şi vor avea un caracter universal, aceste sisteme vor permite oamenilor să renunţe la staţiile de retransmisie locale, care sînt în număr mare şi prea puţin rentabile.

Dar situaţia preponderentă în fizica anului 2000 o va ocupa în U.R.S.S., ca şi în alte ţări, energetica nucleară. Dezvoltarea energeticii laser va urma, în principal, calea utilizării materialelor capabile de dezagregare în calitate de combustibil nuclear. Totodată, vor continua lucrările de cercetare în domeniul sintezei termonucleare dirijate. Către anul 2000 în Uniunea Sovietică vor apărea primele instalaţii experimentale pe baza sintezei termonucleare controlate.

— Ce înseamnă pacea pentru omul Alexandr Prohorov ?

— În prezent, numeroase evenimente din istoria omenirii arată că realizările ştiinţei pot avea consecinţe negative asupra vieţii pe Pămînt. Din păcate, imensele posibilităţi pe care ştiinţa le deschide în faţa omenirii pot fi folosite în dauna ei sau, ceea ce e şi mai rău, pot duce la pieirea a tot ceea ce există viu pe planetă. Dar cauzele acestei primejdii nu se ascund în ştiinţă propriu-zis, ci în faptul că unii conducători de stat cu vederi mărginite din ţări imperialiste folosesc, în scopurile lor rapace, ultimele cuceriri ale ştiinţei pentru crearea celor mai monstruoase genuri de arme. Toate acestea se fac numai pentru a se obţine supremaţia asupra ţărilor comunităţii socialiste. Dar aceşti politicieni nu înţeleg, se pare, sau nu vor să înţeleagă că pe planeta noastră există un singur fel de aer, un singur fel de apă şi un singur soare, de care trebuie să beneficiem cu toţii în condiţii de pace.